

AKSUM

THYATEIRA

A Festschrift

For
Archbishop Methodios
of Thyateira and Great Britain

General Editor

DR. GEORGE DION. DRAGAS

1985
THYATEIRA HOUSE
London W. 2

A Festschrift

In Honour of Archbishop METHODIOS of Thyateira and Great Britain, (1985).

Patrons:

Archbishop Robert Rancie of Canterbury
Cardinal Basil Hume Archbishop of Westminster
Metropolitan Meletios of France

Editorial Committee:

Metropolitan Chrysostomos of Myra, Istanbul.
Archbishop Basil of Brussels
Sir Steven Runciman, Dumfriesshire, Scotland., F.B.A.
Metropolitan Antony of Surozh.
Metropolitan John of Helsinki.
Prof. Gordon Rupp, Cambridge, F.B.A., D.D.
Prof. F. F. Bruce, Manchester, F.B.A., D.D.
Prof. T. F. Torrance, Edinburgh, F.B.A., D.D.

General Editor:

Protopresbyter Dr. George Dragas, Durham, England.

**Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ
ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΝΙΑΣ.
ΠΕΝΤΕ ΕΤΗ ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΑΣ
ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΥΤΗΣ ΜΕΘΟΔΙΟΥ**

Υ π ο

Χρήστου Ε. Γιαννούλα

Καθηγητού – Φιλολόγου

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Διὰ τῆς παρούσης μελέτης ἐπιχειρεῖται ἡ παρουσίασις τῆς κρατούσης καταστάσεως εἰς μίαν ἐκ τῶν πλέον δραστηρίων Ἐκκλησιῶν τῆς Ὀρθοδόξου Διασποράς, τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Θυατείρων καὶ Μεγάλῃς Βρεταννίας. Τὸ ἐγχείρημα δὲν ἦτο εὐκόλον. Ἄν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ διαρρευσάσα πενταετία ἦτο διὰ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Θυατείρων περίοδος «κοσμογονίας», δύναται νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸν ὅτι ἡ προσπάθεια ἡ ὁποία ἀπαιτεῖται διὰ μίαν σφαιρικὴν ἀπεικόνισιν τῆς πραγματικότητος εἶναι ἐργώδης καὶ καθίσταται ἐργωδεστέρα ἂν συμβαίῃ νὰ μὴ δύναται τις νὰ παρακολουθῆ ἐκ τοῦ σύνεγγυς, ὡς εἶναι ἡ περίπτωσις τοῦ γράφοντος, τὰς ποικίλας ἐκφάνσεις τῆς ἐκδηλουμένης δραστηριότητος. Εὐνόητον τυγχάνει ὅτι ψυχὴν καὶ πηγὴν ἐκπορεύσεως τῶν ἀναλαμβάνομένων πρωτοβουλιῶν καὶ παράγοντα ἀποφασιστικῶν τῆς ὅλης ὀργανώσεως καὶ τῶν συντελουμένων ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων ἀποτελεῖ ὁ προκαθήμενος αὐτῆς, Σεβασμιώτατος Μεθόδιος, ὅθεν καὶ δικαιολογεῖται ἡ παρατιτλοφορήσις τῆς μελέτης μας. Ἐὰν προστεθῆ τῶρα καὶ ἡ ἐγγενὴς δυσκολία τοῦ νὰ μὴ δύναται τις νὰ παρακολουθῆσθαι εὐκόλως τὰς ἐκδηλώσεις μᾶς τόσον πολυσχιδοῦς προσωπικότητος, ὡς εἶναι ἡ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου, ποιμενάρχου ἀνεγνωρισμένου ἐκκλησιαστικοῦ καὶ πνευματικοῦ ἀναστήματος, δικαιολογεῖται καὶ ὁ περιορισμὸς τῆς φιλοδοξίας τοῦ γράφοντος πρὸς ἐπιτευξίν σχετικῆς πληρότητος ἐπὶ τοῦ παρουσιαζομένου θέματος.

Ἡ ὅλη προσπάθεια δὲν θὰ ἐτελεσφόρει ἂν δὲν προϋπετίθετο ἡ συνέχισις τοῦ ἐνδιαφέροντος νὰ ἐνημερώνωμαι, ὅσον τοῦτο ἦτο δυνατόν, ἔστω καὶ ἐκ τοῦ μακρόθεν, ἐπὶ τῆς πορείας τῶν πραγμάτων καὶ τῆς δράσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου εἰς τὴν νέαν ἐπαρχίαν τῆς ποιμαντορίας του. Τὸ ἐνδιαφέρον αὐτὸ διετήρει καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ διατηρῆ ὁ ἀνυπόκριτος

θαυμασμὸς μου καὶ ἡ βαθεῖα ἐκτίμησις πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἱεράρχου ὡς καὶ ἡ ἀκλόνητος πεποίθησις περὶ τῶν ἐξαιρέτων ἰκανοτήτων δι' ὧν οὗτος εἶναι προικισμένος, ἐπὶ πλέον καὶ ἡ φιλοδοξία μου νὰ ἴδω ἔτι πλέον τεκμηριουμένας εἰς τὸν νέον στίβον εὐγενοῦς ἀγῶνος τὰς ἐκτιμήσεις εἰς τὰς ὁποίας εἶχον προβῆ περὶ τῆς προσωπικότητος καὶ τῶν δυνατοτήτων τοῦ Ἱεράρχου Μεθοδίου, ὅτε συνέγραψον τὴν «Ἱστορίαν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀξώμης»¹. Ἐγραψον ἐκεῖ: «... πιστεύομε δὲ ὅτι τὰ πολλὰ καὶ ἀξιόλογα προσόντα του θὰ καταξιοῦν περισσότερο τῶρα ποῦ ὁ Ἱεράρχης ἔχει κληθεῖ νὰ ποιμάνει τις ἑκατοντάδες χιλιάδες τῶν Ἑλληνορθόδοξων πιστῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ Μεγάλῃς Βρεταννίας καὶ τῆς Ἐξαρχίας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης»². Θεωρῶ λοιπὸν τὴν παρούσαν μελέτην ὡς μικρὰν προέκτασιν τοῦ τελευταίου μέρους τῆς «Ἱστορίας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀξώμης», τοῦ ἀφιερωμένου εἰς τὴν περίοδον τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Μητροπολίτου Ἀξώμης Μεθοδίου.

Εὐτυχῶς οἱ παράγοντες τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἔσχον τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἐπανεκδόσεως τοῦ μηνιαίου ὄργανου Ἱεραποστολῆς τῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὀρθόδοξος Κῆρυξ», τὸ ὁποῖον, εὐρισκόμενον ἤδη εἰς τὸ 24ον τεῦχος του, ἀποτελεῖ τὸ πανόραμα τῆς θρησκευτικῆς, ἐθνικῆς, πολιτιστικῆς, κοινωνικῆς καὶ λοιπῆς ζωῆς καὶ δράσεως αὐτῆς ταύτης τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ὡς καὶ τῶν παραιοκίων ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς δικαιοδοσίας της, ἀπὸ ὅπου εἶναι δυνατόν νὰ ἀντληθοῦν πολὺτιμοι πληροφορία. Ἐξ ἄλλου τὸ «Ἡμερολόγιον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ

1. *Χρήστου Ε. Γιαννούλα*: «Ἱστορία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀξώμης» [Ἀπὸ τὸ 328 μ.Χ. μέχρι σήμερα] – Συμβολὴ εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Αἰθιοπίας» ἐν «Ἐκκλησία καὶ Θεολογία» τ. II (1981), Ἀθήναι, σσ 5-427.

2. *Αὐτόθι*, σ. 373.

Μεγάλης Βρεταννίας», εκδιδόμενον τῆ πρωτοβουλία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου διὰ πέμπτον κατὰ σειρὰν ἔτος, δίδει γενικὴν εἰκόνα τῆς ὑφισταμένης ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ καταστάσεως, τῶν ἰδρυμάτων καὶ τῆς καθ' ὄλου ὀργανώσεως αὐτῆς καὶ περιλαμβάνει στοιχεῖα ἐκ τῆς κοινοτικῆς ὀργανώσεως τῶν παροικιῶν. Τέλος, αἱ δύο ἀξιολογώτατοι ἐπετηρίδες «Ἐκκλησία καὶ Θεολογία» καὶ «Texts and Studies», ἰδρυθεῖσαι καὶ ἐκδιδόμεναι μερίμνη τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, παρέχουν τὰς διαπιστεύσεις τῆς πνευματικῆς ταυτότητος τοῦ Ἱεράρχου καὶ περιέχουν στοιχεῖα ἀνεκτίμητα, θεολογικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ, τὰ ὅποια διευρύνουν τὰς διαστάσεις καὶ στηρίζουν ἐπὶ μονιμωτέρας βάσεως τὸ ἐπιτελούμενον ὑπὸ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς θεοφιλὲς καὶ ἔθνωφελές ἔργον.

Χάρις εἰς τὴν ἀδιάλειπτον φροντίδα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου κατέστη δυνατόν νὰ ἐνημε-

ρῶνῶμαι συνεχῶς ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐφοδιαζόμενος μὲ τὰ ἐκάστοτε ἐκδιδόμενα ἔντυπα, καὶ μοῦ ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ συνεργασθῶ ὀρισμέναις φοράς εἰς τὰ προἀναφερθέντα ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ, ὥστε διαπραγματευόμενος τὰ τῆς παρουσίας μελέτης νὰ κινουμαι εἰς χῶρον οἰκείου καὶ διὰ τοῦτο ἀσφαλῶς ago gratias πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μεθόδιον.

Δεδομένου ὅτι αἱ Ἑλληνικαὶ Ἐκκλησίαι τῆς Διασπορᾶς ἀποτελοῦν ἀποδεδειγμένως τὴν «Κιβωτὸν τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς Ὀρθοδοξίας» εἰς τὴν ξένην καὶ ἐπειδὴ, ὡς θὰ καταδειχθῇ ἐν συνεχείᾳ, ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων ἀποτελεῖ τὸ διηθητικὸν σῶμα τὸ ὅποιον δὲν ἐπιτρέπει νὰ διέλθῃ πᾶν τὸ μὴ ἑλληνικὸν καὶ ὀρθόδοξον, καθίσταται προφανὴς ἡ ἀξία καὶ σημασία μελετῶν μὲ ἀντικείμενον ὡς τὸ τῆς παρούσης.

1. Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρετανίας.

α. *Ἱστορικὴ ἀναδρομή*¹: Ἡ ἱδρυσις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θυατείρων μὲ ἔδραν τὸ Λονδίνον δφεύεται εἰς ἱστορικὴν ἀπόφασιν τοῦ ἀλήστου μνήμης Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Μελετίου Δ' Μεταξάκη, ὁ ὁποῖος ἀναλαβὼν τοὺς οἴακας τῆς Πρωτοθρόνου Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας εἰς στιγμὰς κρίσιμους διὰ τὸ Ἔθνος καὶ τὴν Ἐδραν τῆς Ὁρθοδοξίας, δὲν ἀφέθη νὰ παρασυρθῆ ὑπὸ τῆς δίνης τῶν δυσμενῶν διὰ τὸν Ἑλληνισμόν συγκυριῶν οὔτε κατελήφθη ὑπὸ ἀποθαρρύνσεως καὶ ἀπαισιοδοξίας λόγῳ τῶν ἐπὶ θύραις ἀπειλῶν συρρικνώσεως τῆς δικαιοδοσίας τοῦ παλαιφάτου Πατριαρχείου ἐξ ἀπωλείας τῶν παραδοσιακῶν μητροπολιτικῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς ἐπιδεινώσεως τῆς θέσεώς του. Ὅταν αἱ ἀπειλαὶ ἐγένοντο πραγματικότης ἀμετάτρεπτος, ὁ Πατριάρχης καὶ οἱ ἄξιοι συνεργάται του δὲν ἀπηλίσθησαν «ἀλλ' ἀντελήσαντες ἄλλα ἀνεπλήρωσαν τὴν χρεῖαν», κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Θουκυδίδου. Ἀπεφασίσθη λοιπὸν ἡ δημιουργία Μητροπόλεων ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ μὲ κανονικὴν ἐξάρτησιν ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ μὲ πρώτην τὴν ἐπονομασθεῖσαν ἐκ τῆς πάλαι διαλαμψάσης Ἐκκλησίας Θυατείρων τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ ἀπόφασις αὐτὴ ὑλοποιήθη διὰ τοῦ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου «Ἰδρύσεως τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θυατείρων καὶ Ἐξαρχίας Εὐρώπης Δυτικῆς καὶ Κεντρῶας», γενομένου τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1922, ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὴν «Πράξιν ἄρσεως καὶ ἀκυρώσεως τοῦ προεκδομένου Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 8 Μαρτίου 1908 Τόμου περὶ τῶν ἐν τῇ διασπορᾷ Ἐκκλησιῶν», τῆς 1ης Μαρτίου 1922, διὰ τῆς ὁποίας τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐπανέκτα τὴν δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῶν Ὁρθοδόξων Ἑλληνικῶν Παροικιῶν τῆς Διασποράς, ἡ ὁποία εἶχεν ἐκχωρηθῆ διὰ τοῦ ἀκυρωθέντος Τόμου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος². Εἰς τὸν ἱδρυτικὸν Τόμον μεταξὺ τῶν

ἄλλων ἀναγράφονται καὶ τὰ ἐξῆς: «... ἔγνωμεν ἱδρῦσαι ἐκ τῶν παροικιῶν τούτων μίαν ἐνιαίαν ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἀρχιερατικὴν περιοχὴν, ἰδίαν ἀποτελοῦσαν Μητρόπολιν ὑπὸ τὴν ἄμεσον κανονικὴν ἐξάρτησιν τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ πρὸς αὐτὸν τὴν ἀναφορὰν αὐτῆς ἔχουσαν, κατὰ τὴν τάξιν καὶ τοὺς ὅρους, καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς Πατριαρχικοῦ κλίματος Ἱερῶν Μητροπόλεων, ἐπωνυμίαν δέ, τιμητικῶς πρὸς τὴν πάλαι διαλάμψασαν Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν τῶν Θυατείρων, τὴν ἀκόλουθον φέρουσαν, ἦτοι Ἱερὰ Μητρόπολις Θυατείρων καὶ Ἐξαρχία Εὐρώπης Δυτικῆς καὶ Κεντρῶας».

»Ἐφ' ᾧ καὶ ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀποφαινόμενοι γράφομεν καὶ ὀρίζομεν ὅπως πᾶσαι αἱ ἐν τῇ Δυτικῇ καὶ τῇ Κεντρῶι Εὐρώπῃ ἔξω τῶν ὀρίων τῶν παλαιότερον ἀπὸ τοῦ καθ' ἡμᾶς Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου χειραφετηθειῶν καὶ εἰς Αὐτοκεφάλους ἀνυψωθειῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εὐρισκόμεναι ὀρθόδοξοι παροικίαι, αἱ τε νῦν ὑφιστάμεναι καὶ αἱ μέλλουσαι ἱδρυθῆναι, ὑπάρχωσιν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἐφεξῆς καὶ παρὰ πάντων γινώσκωνται ὡς μέρη καὶ Κοινότητες τῆς οὔτως ἐν ὧραις αἰσῆσι συστάσης κανονικῶς νέας ταύτης τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θυατείρων καὶ Ἐξαρχίας Εὐρώπης Δυτικῆς καὶ Κεντρῶας.

»Ὁ δὲ ἐν τῇ Μητροπόλει ταύτῃ ἐκάστοτε κανονικῶς ἀποκαθιστάμενος ἀρχιερεὺς, τὴν ἔδραν αὐτοῦ ἐν Λονδίῳ ἔχων, τιτλοφορεῖσθω Ἱερώτατος Μητροπολίτης Θυατείρων ὑπέριμνος καὶ Ἐξαρχος Εὐρώπης Δυτικῆς καὶ Κεντρῶας³, ἀριθμείσθω δὲ εἰκοστὸς ἐν τῇ τάξει καὶ τῇ χορείᾳ τῶν τοῦ Θρόνου Μητροπολιτῶν...».

Πρῶτος ἐκλήθη νὰ στερεώσῃ καὶ νὰ ποιμάνῃ τὴν νεοἱδρυθεῖσαν Μητρόπολιν ὁ κατὰ τὴν ἀκριβῆ ἐκφρασίαν τοῦ Κ. Β. Καλλινίκου «ἀνεπανάληπτος μέγας ἀνὴρ»³ Γερμανὸς Στρηνόπουλος, Μητροπολίτης Σελευκείας, Σχολάρχης τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης⁴, περὶ τῆς λιαν ἐπιτυχοῦς καὶ μακροχρονίου διαποιμάνσεως τοῦ ὁποιοῦ εἰς τὴν νέαν

1. Περὶ τῆς ἱδρύσεως καὶ τῆς πορείας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θυατείρων μέχρι σήμερον βλ. ἐν Βασιλείου Ν. Ἀναγνωστοπούλου: «Ἡ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἱδρυσις τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θυατείρων» ἐν «Texts and Studies», τ. I, Λονδίνον (1982), σσ 21-37 καὶ Κωνσταντίνου Β. Καλλινίκου: «Ἡ ἀναγκασιότης καὶ ἡ σημασία τῶν νέων ἐν Εὐρώπῃ ἱδρυθειῶν Ἱ. Μητροπόλεων καὶ Ἐξαρχιῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου», αὐτόθι, σσ 38-68· περὶ τῆς πρώτης περιόδου βλ. ἐπίσης καὶ Α. Tillyrides: «Contributions to the history of the Archdiocese of Thyateira and the Exarchate of Western Europe» ἐν «Ἐκκλησία καὶ Θεολογία» τ. II (1981), σσ 765-859.

2. Βλ. Β. Ἀναγνωστοπούλου: ἐνθ' ἄν. σσ 24-27. Ἀμφότερα τὰ κείμενα, ἦτοι τοῦ ἱδρυτικοῦ Τόμου καὶ τῆς ἀκυρωτικῆς Πράξεως βλ. ἐν Κ. Καλλινίκου: ἐνθ' ἄν., σσ 49-51 καὶ 35-37 ἀντιστοίχως· τὸ κείμενον τοῦ ἱδρυτικοῦ Τόμου παρέχει ἐπίσης καὶ ὁ Α. Tillyrides: ἐνθ' ἄν., σσ 789-791.

3. Βλ. Κ. Καλλινίκου: ἐνθ' ἄν.: σ. 40.

4. Λεπτομερῆ εἰκόνα τῆς πολυχρονίου διαποιμάνσεως τοῦ Θυατείρων Γερμανοῦ ὡς καὶ στοιχεῖα περὶ τῆς ζωῆς καὶ δράσεως τοῦ Ἱεράρχου παρέχει ὁ Α. Tillyrides: ἐνθ' ἄνωτέρω. Ἐνδιαφερόσασ ἐπίσης πτυχὰς τῶν δραστηριοτήτων τοῦ Ἱεράρχου παρουσιάζει ὁ αὐτὸς εἰς τὴν ἐργασίαν του: «Archbishop Germanos Strenopoulos and the Ecumenical Movement» ἐν «Texts and Studies», τ. I (1982) σσ 69-184 καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Ζηνουπόλεως Ἀρίσταρχος εἰς τὰ «Ἀνέκδοτα Μητροπολίτου Θυατείρων Γερμανοῦ», αὐτόθι, σσ 185-206.

Μητρόπολιν, από το 1922 μέχρι το 1951, ο Β. Ν. Αναγνωστόπουλος γράφει επί λέξει τα εξής: «Ο Πατριάρχης Μελέτιος υπήρξεν ο εμπνευστής της ιδέας της ίδρύσεως της Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θυατείρων και ὁ θεμελιωτής, ὁ Θυατείρων Γερμανὸς υπήρξεν ὁ ἰκανὸς και ἐπιδέξιος ἐκτελεστής και δημιουργὸς αὐτῆς. Ἡ ἴδρυσις τῆς Μητροπόλεως εἶναι ἔργον, ἀποκλειστικῶς, τοῦ Πατριάρχου Μελετίου, ἡ ἀρραγῆς ὁμως θεμελιώσις τῆς, ἡ ἀνάπτυξις και ἐξέλιξις αὐτῆς ὡς και ἡ προβολή τῆς, και τελικὰ ἡ πραγμάτωσις τῶν προσδοκιῶν και ὀραματισμῶν τοῦ Πατριάρχου διὰ μίαν ζωντανὴν και ἐνεργὸν παρουσίαν και δράσιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου και τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὴν Εὐρώπην ἥτοι εἰς τὸν Διαχριστιανικὸν κόσμον τῆς Δύσεως εἶναι ἔργον και ἐπιτεύγμα τοῦ Μητροπολίτου Θυατείρων Γερμανοῦ»¹. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς 29ετοῦς ποιμαντορίας τοῦ Θυατείρων Γερμανοῦ ἡ Μητρόπολις του μετέβαλε δύο φορές τὴν δικαιοδοσίαν τῆς, τὴν πρώτην περιοριστικῶς και τὴν δευτέραν ἀποκαταστατικῶς ἥτοι, τὸ 1924 ἀποσπῶνται αἱ παροικίαι Κεντρικῆς και Νοτίου Εὐρώπης (Αὐστρίας, Οὐγγαρίας και Ἰταλίας) και ὑπάγονται εἰς τὴν νεοϊδρυθεῖσαν Μητρόπολιν Κεντρικῆς Εὐρώπης με ἔδραν τὴν Βιέννην, τὸ δὲ 1936 ὑπάγονται και πάλιν εἰς τὴν Μητρόπολιν Θυατείρων².

Τὸ 1951, μετὰ τὰς διαμορφωθείσας νέας συνθήκας ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου, ἡ ἐπαύξεισις τοῦ Ἑλληνορθοδόξου ποιμνίου εἰς τὰς χώρας τῆς Εὐρώπης ὠδήγησε τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ προαγάγῃ τὴν Μητρόπολιν Θυατείρων εἰς Ἀρχιεπισκοπὴν και νὰ ἰδρῦσῃ ἐπισκοπὰς ἐντὸς τῶν ὀρίων τῆς δικαιοδοσίας τῆς. Οὕτως ἡ Ἐκκλησία Θυατείρων ἀπὸ τοῦ 1951 μέχρι τοῦ 1963 φέρει τὸν τίτλον «Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων και Ἐξαρχία Δυτικῆς και Κεντρικῆς Εὐρώπης». Τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν ἐποίμανεν ἀπὸ τοῦ 1951 μέχρι τὸ 1962 ὁ Ἀθηναγόρας Α' Καββάδας.

Ἡ περαιτέρω ἐξέλιξις τῶν πραγμάτων μέχρι τὸ 1963 ὀδηγεῖ τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν εἰς τὸν περιορισμὸν τῆς δικαιοδοσίας τῆς Ἐκκλησίας Θυατείρων διὰ τῆς ἰδρύσεως νέων Μητροπόλεων ἐν Εὐρώπῃ και τῆς ἐπαναγωγῆς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων εἰς Μητρόπολιν, φέρουσαν μέχρι τὸ 1968 τὸν τίτλον «Ἱερὰ Μητρόπολις Θυατείρων και Μεγάλῃς Βρετανίας, Ἐξαρχία Δυτικῆς Εὐρώπης, Ἰρλανδίας και Μελίτης και πάσης Σκανδιναβίας».

Τὸ 1969, διὰ τῆς ἰδρύσεως τῆς Μητροπόλεως Σουηδίας και πάσης Σκανδιναβίας, περιορίζεται ἡ δικαιοδοσία τῆς Ἐκκλησίας Θυατείρων εἰς τὴν Μεγάλῃν Βρεταννίαν, Ἰρλανδίαν και Μελίτην, ἀλλὰ προάγεται αὐτὴ εἰς Ἀρχιεπισκοπὴν, φέρουσα ἔκτοτε τὸν τίτλον «Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων και Μεγάλῃς Βρεταννίας, Ἐξαρχία Δυτικῆς Εὐρώπης, Ἰρ-

λανδίας και Μελίτης». Διάδοχος τοῦ Ἀθηναγόρου Α' υπήρξεν ὁ Ἀθηναγόρας Β' Κοκκινάκης, ὁ ὁποῖος ἐθήτευσεν ἐπιτυχῶς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Θυατείρων μέχρι τοῦ θανάτου του, τὸ 1979³. Ἀπὸ τῆς 4ης Νοεμβρίου 1979 διαποιμαίνει τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Θυατείρων ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μεθόδιος, ὁ ὁποῖος ὄχι μόνον ἀναδεικνύεται ἀξιὸς συνεχιστῆς τῶν προκατόχου του, ἀλλὰ ἐνεκαινίωσε μίαν νέαν ἐποχὴν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν Θυατείρων, ὡς θὰ καταδειχθῇ ἐν τοῖς κατωτέρω.

β. *Ἡ σύγχρονος περίοδος*: Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων συνεπλήρωσε κατὰ τὸ τρέχον ἔτος 62 ἔτη ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς τῆς και κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν ἐδικαίωσε τὰς προσδοκίας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας ἀπετέλεσε και ἀποτελεῖ τὸ προκεχωρημένον φυλάκιον εἰς τὰς ἐσχατίας τῆς Εὐρώπης. Παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ β' ἡμίσεος τοῦ αἰῶνος μας περιώρισθη σταδιακῶς ἡ δικαιοδοσία τῆς, ἐξακολουθεῖ ἡ Ἐκκλησία Θυατείρων νὰ διατηρῇ ἰδιαιτέραν αἴγλην και νὰ κατέχῃ τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν ἄλλων Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τῆς Εὐρώπης, ὡς Μήτηρ Ἐκκλησία αὐτῶν. Τεταγμένη εἰς τὸν ὀριακὸν ἄκρον τῶν Βρετανικῶν νήσων και τῆς Μελίτης προστατεῖται ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς τὸ πλῆθος τῶν Ἑλλήνων και Ἑλληνοκυπρίων πιστῶν, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς ἀναβιβάζεται εἰς 250.000⁴.

Ἡ σύγχρονος περίοδος ἤρχισε μετὰ τὴν ἐνθρόνισιν τοῦ νέου προκαθημένου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου. Ἡ τελετὴ τῆς ἐνθρονίσεως ἔλαβε χώραν μετὰ πάσης ἐπισημότητος τὴν 4ην Νοεμβρίου 1979 εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας τῆ συμμετοχῇ και παρουσίᾳ τοῦ ἱεροῦ κλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γαλλίας Μελετίου, ὡς ἐκπροσώπου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διὰ τὴν ἐνθρόνισιν, τοῦ ἐκλελεγμένου Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας Robert Runcie τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Westminster Καρδιναλίου Basil Hume τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς ἐν Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ Ἐκκλησίας, τῶν ἐκπροσώπων τῶν Προτεσταντικῶν ὁμολογιῶν, τοῦ Παπικοῦ Δελεγάτου, τοῦ ἐκπροσώπου τῆς Βρεταννικῆς Κυβερνήσεως Ὑφυπουργοῦ Χιουὶ Ρόσσι, τῶν Ἑλληνικῶν και Κυπριακῶν Διπλωματικῶν Ἀρχῶν και πλῆθους πιστῶν τῆς Ἑλληνικῆς Παροικίας. Αἴσθησιν ἐνεποίησαν αἱ προσφωνήσεις τῶν ξένων Ἱεραρχῶν και ὁ βαρυσήμαντος ἐνθρονιστήριος λόγος τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου. Πάντα ταῦτα καθὼς και ἡ συγκινητικὴ ὑποδοχὴ τῆς ὁποίας ἔτυχεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μεθόδιος ἐκ μέρους τοῦ Κλήρου, τῆς Παροικίας και τῆς Ἑλληνικῆς και Κυπριακῆς Διπλωματικῆς Ἀποστολῆς προοιώνισαν λαμπρὸν τὸ μέλλον τῆς διακονίας τοῦ νέου Ἀρχιε-

1. Β. Ν. Ἀναγνωστοπούλου: Ἐνθ' ἀν., σσ 28-29.

2. Τοῦ αὐτοῦ, αὐτόθι, σσ 40-41.

3. Βλ. Β. Ν. Ἀναγνωστοπούλου: Ἐνθ' ἀν., σ. 29 και Κ. Καλλινίκου: Ἐνθ' ἀν., σ. 41.

4. Κ. Καλλινίκου: Ἐνθ' ἀν., σ. 42.

πισκόπου ἐν Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ¹. Ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Μεθόδιος ὤρισθη συγχρόνως

διὰ Πατριαρχικῆς Ἐπιστολῆς Ἀποκρισάριος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου εἰς τὸ Λάμπεθ².

2. Αἱ γενικαὶ ἀρχαί, τὸ πρόγραμμα δράσεως καὶ ἡ γραμμὴ πλεύσεως τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων, ὅπως διαγράφονται ὑπὸ τοῦ Προκαθημένου καὶ ἄλλων φορέων αὐτῆς.

Εἶναι προφανές ὅτι οἰαδήποτε Ἐκκλησία εἰς τὴν ξένην ἀποτελεῖ ἰδιότυπον ὄργανισμὸν ἐντὸς τοῦ σώματος τῆς ξένης κοινωνίας εἰς τὴν ὁποίαν ἐμφυτεύεται. Βεβαίως, ἡ ἐξυπηρετήσις τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῶν πιστῶν τῆς εἶναι ἡ «raison d'être» εἰς τὸν χῶρον εἰς τὸν ὁποῖον ὑφίσταται, δὲν συνιστᾷ ὅμως καὶ ἐπαρκῆ λόγον πρὸς δικαιοσύνην τῆς ἀποστολῆς τῆς. Ἐὰν ἦτο ἐπαρκῆς ὁ λόγος αὐτὸς θὰ ἤρκει ἢ εὐδόξως τῆς προσπαθείας συσπειρώσεως τῶν πιστῶν περὶ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν καὶ προσηλώσεώς των εἰς τὰς θρησκευτικὰς παραδόσεις, διὰ νὰ θεωρηθῆται ἐκπληρωθεὶς ὁ σκοπὸς τῆς Ἐκκλησίας ταύτης. Ἀλλὰ τοῦτο θὰ περιέκλειε τὸν κίνδυνον, εἰ μὲν ἡ Ἐκκλησία ὑφίσταται ἐντὸς κατωτέρου θρησκευτικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ περιβάλλοντος, νὰ δημιουργηθῆ εἰς τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας συναισθημα ἀλαζονείας τῆς ὑπεροχῆς μὲ συνέπειαν τὴν ἀποκοπὴν ἐκ τῆς κοινωνίας ἐντὸς τῆς ὁποίας ζοῦν, εἰ δὲ τὸ περιβάλλον εἶναι ἀνώτερον, ὁ κίνδυνος θὰ ἦτο νὰ παρουσιάζωνται φυγόκεντροι τάσεις τῶν πιστῶν, διότι ἡ Ἐκκλησία θὰ ἐφαίνετο παρεῖσα καὶ ἀναχρονιστικὴ ἐντὸς τοῦ σώματος τῆς ξένης κοινωνίας. Ἐὰν πάλιν ἡ Ἐκκλησία, πιεζομένη ἐκ τῆς ἀνάγκης ἀντιστοιχίσεώς της πρὸς τὰ προβλήματα, τὰς τάσεις καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ περιβάλλοντος, ἀπεμπολήσῃ τὰς παραδόσεις καὶ τὸ ἰδεολογικὸν τῆς ὑπόβαθρον, πρὸς ὄφελος ἀμφιβόλου ἀποτελεσματικότητος νεωτερισμῶν, ἡ συνέπεια θὰ εἶναι νὰ ἀποπροσανατολισθῆ καὶ νὰ ἀποστῆ ἀπὸ τοῦ σκοποῦ τῆς, καθισταμένη διακοσμητικὸν στοιχεῖον.

Εἶναι λοιπὸν εὐκόλον ἢ Ἐκκλησία νὰ περιχαρῶνεται περὶ τὸ σχῆμα τῆς αὐτάρκους κλειστῆς κοινωνίας, ὅπως εἶναι εὐκόλον νὰ διαχέεται εἰς κοσμικὰς δραστηριότητας, τὸ δύσκολον εἶναι νὰ ἐπιτύχῃ τὴν λεπτὴν ἐξισορρόπησιν τῶν δύο ἀντιθέτων τάσεων ὥστε νὰ ὑπηρετῆ τὸν διττὸν σκοπὸν τῆς, ὡς σωτηριακοῦ πνευματικοῦ ὄργανισμοῦ καὶ ὡς σώματος δρῶντος καὶ ἀγωνιζομένου ἐντὸς τῆς κοινωνίας.

Ἰδιαιτέρως λεπτὴ εἶναι ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἐλληνορθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Διασπορᾶς, ἡ ὁποία εἶναι ἐπιφορτισμένη μὲ τὴν εὐθύνην τῆς διατηρήσεως τῆς εὐτυχοῦς συζεύξεως τῆς Ἐθνικῆς καὶ Ὀρθόδοξου Παραδόσεως. Ὅφειλε αὕτη νὰ ἐνστερνίζεταί ἀδιαλείπτως καὶ νὰ μεταδίδῃ τοὺς παλμοὺς τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου καὶ τοῦ Κέντρου τῆς Ὀρθοδοξίας. Ὅφειλε νὰ διατηρῆ καὶ νὰ ἐπαυξάνῃ τὴν αἴγλην τοῦ

Ἐλληνισμοῦ καὶ τῆς Ὀρθοδοξίας, νὰ ὑπηρετῆ καὶ νὰ διαδίδῃ τὰς διαχρονικὰς ἀξίας ἐκείνας, τῶν ὁποίων τὸ ἔθνος καὶ ἡ Ἐκκλησία εἶναι φορεῖς. Ὅφειλε νὰ προφυλάσῃ τὰ μέλη τῆς ἀπὸ τὸν ἀφελῆνισμὸν καὶ τὴν ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὴν Ὀρθόδοξον πίστιν καὶ παράδοσιν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐμπνέῃ τὸν σεβασμὸν εἰς τοὺς ξένους πρὸς τὸν Ἐλληνισμὸν καὶ τὴν Ὀρθοδοξίαν. Ὅφειλε ἐν ἐνὶ λόγῳ νὰ καταξιῶν τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἔθνικὴν ἀποστολὴν τῆς. Διὰ νὰ τὰ ἐπιτύχῃ ὅμως αὐτὰ θὰ πρέπη νὰ καταστήσῃ αἰσθητὴν τὴν παρουσίαν τῆς καὶ νὰ ἀποσπάσῃ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς κοινωνίας ἐντὸς τῆς ὁποίας ὑφίσταται.

Ἐκ πάντων τῶν ἀνωτέρω καθίσταται σαφές πόσον ἀποφασιστικὸν ρόλον παίζει ἡ ἐκλογὴ καταλλήλου προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς τῆς καί, κατὰ συνέπειαν, πόσον ἐπιτυχῆς ἦτο ἡ ἀπόφασις τῆς Πατριαρχικῆς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ Σεβασμιωτάτου Μεθοδίου εἰς τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον τῆς Ἐκκλησίας Θυατείρων.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μεθόδιος, ἱεράρχης κατηξιαμένος ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε θητευσέως του εἰς τὸν εὐγενῆ στίβον τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς δράσεως, ἔχει ἀποσπάσει τὴν ἀναγνώρισιν καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῆς παγκοσμίου πνευματικῆς κοινωνίας. Εἶναι ὁ ἀνθρώπος ὁ ὁποῖος καθ' ὄλην τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς του ὑπηρετήσεν ἀκλινῶς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἰδέας τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ὁ ἐκκλησιαστικὸς ταγός, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑπερδεκαετοῦς θητείας του εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν θρόνον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀξῶμης ἀπέδειξεν ὅτι ἡ ἔμμονῃ καὶ ἡ προσήλωσις εἰς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν δύναται νὰ ἀναπληρώσῃ τὰ ἐλλείποντα καὶ νὰ ἀντιπαρέλθῃ τὰς ἀντιξοότητας. Συνέπεια εὐτυχῆς τῆς ὀρθῆς θέσεως καὶ τῆς ἀγωνιστικῆς στάσεως τοῦ ἱεράρχου ἦτο νὰ ἀποφευχθῆ ὁ κίνδυνος νὰ ὀργανωθῆ ἡ Ἐλληνορθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Αἰθιοπίας ὑπὸ τὸ σχῆμα τῆς κλειστῆς θρησκευτικῆς κοινωνίας, τῆς ἀντλούσης ἀποκλειστικῶς ἀφ' ἐαυτῆς τὰ μέσα καὶ τὸν λόγον ὑπάρξεώς της, ἀλλ' ἀντιθέτως νὰ κατορθωθῆ ὥστε ἡ μέχρι τότε ἄσημος ἐν πολλοῖς Μητροπόλιν Ἀξῶμης νὰ ἀποκτήσῃ παγκόσμιον πνευματικὴν ἀκτινοβολίαν.

Οἱ τρόποι καὶ τὰ μέσα τὰ ὁποῖα μετῆλθεν ὁ Σεβασμιώτατος διὰ νὰ ἀνασύρῃ ἀπὸ τὴν ἀσημότητα τὴν Μητρόπολιν Ἀξῶμης καὶ νὰ καταστήσῃ τὴν φωνὴν τῆς ἀκουστῆν εἰς τὴν παγκόσμιον ἐκκλησιαστικὴν κοινότητα, ἀπέρρευσαν ἐν πολλοῖς ἐκ τῆς ἰδιοσυστασίας τῆς προσωπικότητος καὶ ἐκ τῶν ἐξαι-

1. Τὰ τῆς ὑπόδοχῆς τοῦ Σεβασμιωτάτου Μεθοδίου καὶ λεπτομερῆ περιγραφὴν τῆς ἐνθρονίσεως αὐτοῦ βλ. ἐν τῷ Μηνιαίῳ Ὁργάνῳ Ἱεραποστολῆς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ Μεγάλῃς Βρεταννίας «Ὀρθόδοξος Κήρυξ», Περίοδος Β', τεῦχος Α', σσ 8-9.

2. *Αὐτόθι*, σ. 2.

ρέτων ιδιωμάτων του χαρακτήρος του ιεράρχου. Ἐν πρώτοις ἐχρησιμοποίησε τὴν ἀδιαμφισβήτητον πειστικὴν του ἱκανότητα διὰ νὰ ἐπιστρατεύσῃ ὄλους ὅσοι θὰ ἠδύναντο νὰ συνδράμουν ἠθικῶς, πνευματικῶς καὶ ὄλικῶς εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας, προβάλλων ἑαυτὸν ὡς παράδειγμα ἀνθρώπου μετ' ἀφοσιώσεως ὑπηρετοῦντος τὸν σκοπὸν ἐφ' ᾧ ἐτάχθη, με ἀκαταπόνητον ἐργατικότητα, με ἀνυστερόβουλον διάθεσιν καὶ διαφανῆ τὴν πρόθεσιν νὰ προσφέρῃ πᾶν τὸ δυνατόν εἰς τὴν κοινὴν ὑπόθεσιν τῆς ἐξυπηρετήσεως καὶ τῆς προαγωγῆς τῶν καλῶς νοουμένων συμφερόντων τοῦ ποιμνίου του. Καὶ ἡ προσπάθειά του αὕτη ἀπέδωκεν ἀγλαοὺς καρποὺς διότι, ὅπως ἀναφέρομεν εἰς τὴν «Ἱστορίαν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀζώμης»¹, «... ὁ ἱεράρχης ἀπέδειξε ὅτι προορισμός του ἦταν νὰ προσφέρει καὶ ὄχι νὰ πάρει. Ὅτι πάλι τοῦ προσφέρθηκε δὲν τὸ οἰκειοποιήθηκε γιὰ δικό του ὄφελος, ἀλλὰ τὸ ἀξιοποίησε ὥστε νὰ ἀνταποδώσει πολλαπλάσια».

Ἡ βασικὴ ἐκφάνσις τῆς πνευματικῆς προσωπικότητος τοῦ ἱεράρχου ἦτο ἡ διὰ τῆς γραφίδος προβολὴ τῶν καρπῶν τοῦ πνευματικοῦ μόχθου του, ἀλλὰ καὶ ἡ δημιουργία στίβου εὐγενοῦς, ὅπου ἠδύναντο νὰ ἀγωνίζονται «τὸν ἀγῶνα τὸν καλόν» ὄχι μόνον αἱ πνευματικαὶ προσωπικότητες τοῦ Ἐλληνορθόδοξου χώρου, ἀλλὰ καὶ τὰ φωτεινὰ καὶ ἀνοιχτὰ πνεύματα τῆς παγκοσμίου Χριστιανικῆς κοινότητος. Τοῦτο κατορθώθη χάρις εἰς τὴν εὐρύτητα τοῦ πνεύματος ποῦ διακρίνει τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Μεθόδιον, ὁ ὁποῖος ἐπρωτοστάτησεν εἰς πολλὰς ἐκδηλώσεις καὶ προσπαθείας πρὸς προώθησιν τοῦ διαδογματικοῦ διαλόγου καὶ εὐδόωσιν τῆς «Οἰκουμενικῆς κινήσεως». Οὕτως, ὁ Σεβασμιώτατος Μεθόδιος δὲν ἐφείσθη μόχθων καὶ ἀγῶνων προκειμένων νὰ ὑλοποιήσῃ τὰ σχέδιά του. Ὁ στίβος τοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνος τὸν ὁποῖον ἐδημιούργησεν ἦσαν τὰ δύο ἀξιολογώτατα περιοδικὰ ποῦ ἐξέδωκεν, ὁ «Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος» καὶ τὸ «Abba Salama»²· με τὸ πρῶτον ἀνεξωγόνησε τὴν ληθαργοῦσαν ἀπὸ πολλοῦ πνευματικὴν κίνησιν τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, με τὸ δεύτερον δέ, τὸ ὁποῖον ἦτο ἡ ἐπετηρὶς τῆς «Ἐταιρείας Ἐλληνοαιθιοπικῶν Σπουδῶν», ἰδικῆς του καὶ πάλιν ἐμπνεύσεως, ἐπέδιωξε τὴν σύσφιγξιν τῶν ἑλληνοαιθιοπικῶν σχέσεων εἰς ἐκκλησιαστικὸν καὶ πνευματικὸν ἐπίπεδον. Ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν δύο αὐτῶν περιοδικῶν, αἱ ὁποῖαι ἦσαν προσिताὶ εἰς ὄλους τοὺς πνευματικοὺς ἀνθρώπους τῆς παγκοσμίου Χριστιανικῆς κοινῆς, ἀνεξαρτήτως δόγματος, εἶδον τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος μελέται σημαντικαὶ γενικοῦ καὶ εἰδικοῦ ἐνδιαφέροντος. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ με τὴν συνδρομὴν καὶ ἄλλων προσπαθειῶν τοῦ προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀζώμης, κυρίως δὲ με τὴν ἔμφασιν ποῦ ἐγνώριζε νὰ δίδῃ εἰς τὰ σημεῖα ποῦ ἐνώνουν καὶ ὄχι εἰς τὰ στοιχεῖα ποῦ χωρίζουν, κατέστη δυνατόν

ὄχι μόνον νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ καλὴ πίστις τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας καὶ κοινῆς πρὸς τὴν Ἐλληνορθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ τὸν Ἑλληνισμόν ἐν γένει, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐπιτευχθῇ εἰς εὐρύτεραν κλίμακα ἡ γνωριμία καὶ ἡ προσέγγιξις ἐκ μέρους πολλῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων τῆς διεθνούς κοινῆς πρὸς τὸ πλῆρωμα τῆς Ἐλληνορθόδοξου πνευματικῆς παρακαταθήκης. Ὑποθέτομεν ὅτι ἀρκετοὶ θὰ εἶναι ἐκεῖνοι εἰς τοὺς ὁποίους ἐδόθη ἡ δυνατότης νὰ ἐπηρεασθοῦν πρὸς τὸ καλλίτερον ἀπὸ τὰ πάντοτε ἐπίκαιρα διδάγματα τῆς Ἐλληνορθόδοξου Παραδόσεως καὶ πολλοὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι εἶχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀνακαλύψουν ἐντὸς τῶν στηλῶν τῶν προαναφερθέντων περιοδικῶν τὴν ἀκένωτον σοφίαν τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἄλλοι, δεχόμενοι τὰ διαχρονικὰ σωτηριακὰ μηνύματα τῆς ζωῆς Παραδόσεως, νὰ ἀναθεωρήσουν τὴν ἐσφαλμένην ἐντύπωσιν ὅτι πρόκειται περὶ ἐνὸς ἀπρηχαιωμένου συστήματος ἠθικοθρησκευτικῶν ἀξιών. Εἰς ὅσην ἔκτασιν ἐπετεύχθη τοῦτο, ὀφείλομεν νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὅτι εἶναι ἔργον τοῦ Σεβασμιωτάτου Μεθοδίου καὶ τῶν ἀξίων συνεργατῶν του καὶ ἀποδεικνύει τὴν ὀρθότητα τῆς τακτικῆς τὴν ὅποιαν ἠκολούθησε καὶ ἀκολουθεῖ ὁ ἱεράρχης πρὸς εὐδόωσιν τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐλληνορθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Διασποράς.

Ἐξ ἄλλου ἡ ἀρτία ἐσωτερικὴ ὀργάνωσις τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποῖαν ἐπέδιωξε καὶ ἐπέτυχεν ὁ Σεβασμιώτατος, διεφύλαξε τὸ κύρος της καὶ ἀπέναντι τῶν ἄλλων καὶ ἐντὸς τοῦ ἰδίου τοῦ σώματος αὐτῆς. Τέλος, αἱ τελεσφόροι προσπάθειαι πρὸς ὀργάνωσιν τῶν σχολείων διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν Ἐλληνοπαίδων, ἡ προώθησις τῶν διεκκλησιαστικῶν σχέσεων, ἡ πρόσκλησις καὶ φιλοξενία ἐκκλησιαστικῶν καὶ πνευματικῶν προσωπικοτήτων, ὑπῆρξαν ὀφρῖσμένοι ἀπὸ τοὺς τρόπους καὶ τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἱεράρχης κατώρθωσε νὰ δικαιώσῃ τὴν ὑπαρξιν καὶ νὰ καταξιώσῃ τὴν ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας του, με βαθεῖαν πάντοτε τὴν συναίσθησιν ὅτι ἐνεργεῖ ὡς διάκονος τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἐθνους.

Πρόεβημεν εἰς τὴν ἀναδρομὴν αὐτὴν, κατὰ τὴν ὁποῖαν κατεβάλομεν προσπάθειαν νὰ παρουσιάσωμεν τὸ σχέδιον δράσεως τοῦ Σεβασμιωτάτου Μεθοδίου κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἀρχιερατείας του εἰς τὴν Μητρόπολιν Ἀζώμης, διὰ νὰ καταστή εὐχερεστέρα ἡ παρακολούθησις τοῦ προγράμματος ἐνεργειῶν καὶ τῆς γραμμῆς πλεύσεως τὴν ὁποῖαν καθιέρωσεν ὁ Σεβασμιώτατος ὡς Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων. Εὐκόλως θὰ ἀναγνωρίσῃ ὁ ἀναγνώστης τὴν ὑπαρξιν τῶν αὐτῶν βασικῶν ἀρχῶν, τὴν αὐτὴν ἀντίληψιν περὶ τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐλληνορθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Διασποράς καὶ τοὺς αὐτοὺς, *mutatis mutandis*, τρόπους πρὸς καταξίωσιν τῆς ἀποστολῆς της. Βεβαίως τὰ μέσα τὰ ὁποῖα ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν της ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων εἶναι ἀσυγκρίτως ἀνώτερα ἀπὸ τὰ μέσα τῆς Μητροπόλεως Ἀζώμης, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγῃ τὸ γεγονός ὅτι τὸ περιβάλλον ἐντὸς τοῦ ὁποίου δραστηριοποιοῦνται οἱ φορεῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς εἶναι κατὰ πολὺ ἀπαιτη-

1. Χρήστου Ε. Γιαννούλα: «Ἱστορία τῆς Ἱ. Μ. Ἀζώμης...», ἐνθ' ἄν., σ. 372.

2. Τὸ ἱστορικὸν τῆς ἐκδόσεως τῶν δύο αὐτῶν περιοδικῶν καὶ τὰ σχετικὰ περὶ τὴν συνέχισιν τῆς παρουσιάσεως αὐτῶν βλ. αὐτόθι, σσ 397-404.

τικώτερον καὶ συνεπῶς ὅτι τὸ ἔργον τοῦ πρωθιεράρχου καὶ τῶν συνεργατῶν του δὲν εἶναι εὐκόλον. Εὐνοϊκὴν προϋπόθεσιν πάντως διὰ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον ἀπετέλεσεν ἕξ ἀρχῆς τὸ ὅτι ὁ χῶρος εἰς τὸν ὁποῖον ἐκλήθη νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του ἦτο εἰς αὐτὸν οἰκείος ἐκ τῆς περιόδου κατὰ τὴν ὁποίαν ἐφοίτα εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Manchester, διακονῶν συγχρόνως καὶ τὴν Ἐκκλησίαν Θυατείρων¹. Ἄλλωστε καὶ πολλὰ ἐκ τῶν προσώπων, τὸσον τοῦ πληρώματος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὅσον καὶ τῆς Ἀγγλικῆς κοινωνίας καὶ Ἐκκλησίας ἦσαν εἰς αὐτὸν γνῶριμα ἐκ τῶν προηγουμένων ἐπαφῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν δραστηριοτήτων του εἰς τὴν Μεγάλην Βρεταννίαν. Ἄλλο ἐπίσης εὐνοϊκὸν στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον θὰ πρέπη νὰ ἀπετέλεσε διὰ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον πρόκλησιν πρὸς δραστηριωτέραν ἐνεργοποίησιν, ἦτο ἡ ἀξιόλογος ὑποδομὴ ἢ ὕφισταμένη εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν καὶ κληροδοτηθεῖσα ὑπὸ τῶν προκατόχων του, ἔργον ἐπίσης καὶ τῶν λοιπῶν φορέων τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, οἱ πλείστοι τῶν ὁποίων ἐξαικολοθοῦν νὰ διακονοῦν αὐτὴν καὶ σήμερον, καθὼς καὶ τῶν δραστηρίων μελῶν τῆς Παροικίας, τὰ ὁποῖα διακρίνονται διὰ τὸν πατριωτικὸν καὶ θρησκευτικὸν τῶν ζῆλον.

Τὸ πλάνωμα τῶν προγραμματικῶν ἀρχῶν τῆς διακονίας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου περιέχεται εἰς τὸν ἐνθρονιστήριον λόγον του, τὸν ὁποῖον καὶ θὰ παρουσιάσωμεν ἐν συνεχείᾳ, προβαίνοντες καὶ εἰς σχολιασμὸν τῶν λεγομένων, ὅπου κρίνομεν ἀπαραίτητον². Ὁ ἐνθρονιστήριος λόγος τοῦ ἱεράρχου ἀποτελεῖ τὴν συμπεπικνωμένην διατύπωσιν τῆς φιλοσοφίας, τῆς βιοθεωρίας καὶ τῆς ἀντιλήψεως του περὶ τῆς θέσεως καὶ τοῦ προορισμοῦ τῆς Ἐλληνορθοδόξου Ἐκκλησίας, τῆς εὐθύνης καὶ τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ ἰδίου καὶ τῶν λοιπῶν φορέων τῆς Ἐκκλησίας Θυατείρων καθὼς καὶ τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματός της.

Κατ' ἀρχὰς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ἀφοῦ μεταφέρῃ τὸ μήνυμα ἀγάπης τοῦ προκαθημένου καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Πρωτοθρόνου Μητροῦς Ἐκκλησίας καὶ μνησθῆ τοῦ προκατόχου του εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων, προβαίνει εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖον θὰ προσφέρῃ τὴν διακονίαν του ἀπὸ τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ τοῦ ἀξιώματος, τονίζων ὅτι ἡ προσφορά του θὰ εἶναι θυσία ἐκ τῆς ζωῆς του. Ἐν συνεχείᾳ προβάλλει τὸ πρότυπον τοῦ ἀξίου μέλους τῆς Ἐκκλησίας ὅπως ὁ ἴδιος τὸ φαντάζεται καὶ τὸ ἐπιθυμεῖ, παρέχων συγχρόνως καὶ τὸν «modus vivendi» δι' ἕνα ἕκαστον τῶν πιστῶν. Ἡ ταυτότης τοῦ Ἑλληνορθοδόξου συνίσταται ἐκ τῆς πνευματικότητος καὶ τῆς ὀλιγαρκείας καὶ τοῦ αὐστηροῦ τρόπου ζωῆς τοῦ κατατείνοντος εἰς τὴν ἐξυπρέτησιν ἐνὸς ἀνωτέρου σκοποῦ. Εἶναι ὁ συγκερασμὸς τῶν δύο ἀρχαίων κληροδοτημάτων τοῦ

Ἑλληνισμοῦ, τῆς Ἀθηναϊκῆς Πολιτείας καὶ τῆς Σπαρτιατικῆς ζωῆς, διαπεποτισμένων ἀπὸ τὰ νάματα τῆς μακραίωνος Ὀρθοδόξου πίστεως. Οἱ δύο πόλοι μεταξὺ τῶν ὁποίων θὰ πρέπη νὰ διακινῶνται ὅλοι αἱ προσάθειαι εἶναι τὸ Ἔθνος καὶ ἡ Ὀρθοδοξία καὶ ὁ ἀπώτερος σκοπὸς θὰ πρέπη νὰ εἶναι ἡ προβολὴ εἰς παγκόσμιον κλίμακα τῶν Ἐλληνορθοδόξων ἰδεῶν. Ἄς παρακολουθήσωμεν ὁμως αὐτολεξεῖ τὰς ἰδέας αὐτὰς τοῦ ἱεράρχου: «Ἡ διακονία μου εἶναι προωρισμένη διὰ τοὺς Ἑλληνας Ὀρθοδόξους, ἀπογόνους τῆς Ἀθηναϊκῆς Πολιτείας τοῦ πνεύματος καὶ τῆς σοφίας, ἀλλὰ καὶ τῆς Σπαρτιατικῆς ζωῆς. Ἄς μὴ λησμονῶμεν τὴν διπλὴν αὐτὴν ιδιότητα ἡμῶν, ἥτις ὀλοκληρῶνει τὴν ταυτότητα τοῦ Ἑλληνορθοδόξου. Τὴν ταυτότητα ταύτην δὲν πρέπει νὰ τὴν ἀλλοιώσωμεν, διότι εἶναι αὕτη πολύτιμον στοιχεῖον ἐντὸς τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ ἐντὸς τῆς ἱστορίας αὐτῆς. Ἡ Ἑλληνικότης πρέπει νὰ αὐξάνῃ τοπικῶς καὶ χρονικῶς, πνευματικῶς καὶ ἐκκλησιαστικῶς ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ καὶ ἀγάπῃ. Θὰ ὀμιλῶ ὡς Ἑλληνας ἱεράρχης καὶ θὰ ἀποβλέπω πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὀρθοδόξου Λαοῦ».

Συνεχίζων ὁ Ἀρχιεπίσκοπος διαβεβαιώνει ὅτι θὰ τεθῆ ψυχῇ τε καὶ σώματι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν συμφερόντων τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀποξενούμενος ἐκ προσωπικῶν θεμάτων καὶ ἐπιδιώξων καὶ καλεῖ καὶ τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας τῶν ὁποίων θὰ διαθέσῃ ἕκαστος ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας καὶ τοῦ πνεύματός του ἐπὶ τῷ τελικῷ σκοπῷ νὰ καταστῇ αἰσθητὴ ἡ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας Θυατείρων ἐντὸς τῆς Βρεταννικῆς κοινωνίας καὶ νὰ στερεωθῇ ἡ ὑπόστασις της. Ὡς κύριον μέσον διὰ τὴν προβολὴν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ὁποίου Ἀρχιεπίσκοπος ἐπιλέγει τὸν καὶ μέχρι τότε δεδοκιμασμένον καὶ προσφιλῆ εἰς αὐτὸν ἀγῶνα εἰς τὸν πνευματικὸν στίβον, πρὸς ἀνέλιξιν τοῦ ὁποίου ποιεῖται ἔκκλησιν πρὸς πάντα δυνάμενον νὰ βοηθήσῃ, διὰ τῶν ἐξῆς λόγων: «Ἀπευθύνομαι πρὸς τὸν πνευματικὸν κόσμον τῆς φυλῆς ἡμῶν ἐν Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ καὶ παρακαλῶ αὐτὸν ὅπως ἐν τῇ συναισθησὶ τῆς προγονικῆς κληρονομίας ἡμῶν ἐνταχθῇ εἰς τὴν ἡμετέραν ζωὴν ὡς συνεργάτης τῆς Ἐκκλησίας, παραβλέπων ἐκεῖ ἔνθα ἡ φύσις τῶν πραγμάτων ἐπιβάλλει συγκατάβασιν καὶ συμβάλλων θετικῶς πάντοτε. Ἔχω σχέδια διὰ τὴν πνευματικὴν ἡμῶν ἀκτινοβολίαν ἐν τῷ χῶρῳ τούτῳ καὶ τὰ διακεκριμένα μέλη τῆς Παροικίας ἡμῶν θὰ κληθῶσι νὰ διαδραματίσωσι τὸν ἡγετικὸν ρόλον αὐτῶν ἐν τῇ κινήσει ταύτῃ. Ἡ ἱστορία τῆς δημιουργικῆς πορείας τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ θὰ συνεχισθῇ διὰ τῆς συμπληρώσεως τοῦ Κερδῶου μὲ τὸν Λόγιον Ἑρμῆν. Στρέφω λοιπὸν τὴν προσοχήν μου πρὸς τοὺς ἐπιστήμονας καὶ σπουδάζοντας ἐνταῦθα καὶ τοὺς παρακαλῶ ὅπως διὰ τῶν πνευματικῶν ἐφοδίων των θερμάνωσι τὰς ψυχὰς τῶν ἀπλουστέρων ὑπὲρ τῶν ὁποίων ἡ φροντις ἡμῶν ἔσεται συνεχῆς. Παρακαλῶ αὐτοὺς νὰ ἐπιδείξωσι προσήνειαν, καλωσύνην καὶ ἀγάπην ἀδελφικὴν».

Εἶναι κοινὴ διαπίστωσις ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ πνευματικὴ παρουσία ἐν Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ εἶναι αἰσθητὴ

1. *Αὐτόθι*, σσ 368-369.

2. Ὁ ἐνθρονιστήριος λόγος δημοσιεύεται ὀλόκληρος εἰς τὸν «Ὀρθόδοξον Κήρυκα», περίοδος Β', τεύχος Α' (Ἰανουάριος 1980), σσ 1, 7.

και είναι δικαιολογημένη ή χαρά την όποιαν αισθάνεται ο Ἀρχιεπίσκοπος ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου και ἡ ἐλπίς τὴν όποιαν τρέφει δι τὰ καταστῆ δυνατὴ ἢ ἀξιοποίησις τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων πρὸς ὑλοποίησιν τῶν σχεδίων του, διὰ τούτου μετὰ τὴν προτροπὴν πρὸς τὰ μέλη τῆς παροικίας νὰ συσπειρωθῶν περὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ὡς τὸν κύριον φορέα τῶν ιδεῶν και τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ και νὰ μὴ θελχθοῦν ἀπὸ τὰς Σειρήνας τῶν καινοφανῶν ιδεῶν και τῶν φυγοκέντρων τάσεων, δίδει μὲ ἱκανοποίησιν τὸ στίγμα τῆς προσωπικότητος τοῦ ἰδίου διὰ τῶν ἐξῆς: «Ἐὰν ἐπιθυμῆτε νὰ ἔχητε, κατόπιν τούτων, σαφεστέραν ἰδέαν τῆς αὐθεντίας μου, δύναμαι νὰ διατυπώσω αὐτὴν ἀπεριφράστως ὡς πνευματικὴν».

Περαιτέρω ὁ ἱεράρχης τοποθετεῖ ἑαυτὸν εἰς τὴν θέσιν τοῦ χειραγωγοῦ τῶν πιστῶν, ἀλλὰ ἐπικαλεῖται τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν ἐκάστου ὥστε νὰ θελήσῃ νὰ ἐνωσῆ μετ' αὐτοῦ τὰς προσπάθειάς εἰς τὸν ἀγῶνα ἀπὸ τῆς ἐθνικῆς και ἐκκλησιαστικῆς ἐπάλξεως, ὡς διακηρύσσει τὴν θέσιν τοῦ προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας Θυατείρων. Λέγει ἀκριβῶς: «Διακηρύσσω πάντως ὅτι τὴν θέσιν μου ἐνταῦθα θεωρῶ ἑπαλξίν ἐθνικὴν και ἐκκλησιαστικὴν μὲ προεκτάσεις πέραν τῶν ὁρίων τῆς Ἀρχιεπισκοπικῆς μου Περιφέρειας».

Ἐχῶν συναίσθησιν τοῦ ἀξιολόγου και ἀπαιτητικοῦ περιβάλλοντος ἐντὸς τοῦ όποίου ὑφίσταται ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων και κατεχόμενος ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ γίνῃ ἡ καλλιτέρα δυνατὴ ἀξιοποίησις τούτου ἐκ μέρους τοῦ ἑλληνικοῦ παράγοντος και νὰ καταξιωθῆ ἡ θέσις τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἐντὸς τῆς Βρεταννικῆς κοινωνίας, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐπισημαίνει ἐν συνεχείᾳ τὰ ἐξῆς: «Δὲν πρέπει νὰ λησμονώμεν ὅτι ζῶμεν ἐντὸς τοῦ Ἀγγλικοῦ Λαοῦ, ἐνὸς μεγάλου πνευματικοῦ κέντρου παγκοσμίου πνευματικῆς ἀκτινοβολίας. Ἐχομεν νὰ ὠφελθῶμεν ἐὰν προσέξωμεν τὰ μεγάλα προτερήματα τῆς Βρεταννικῆς σκέψεως και πρακτικῆς ζωῆς. Τὸ σημεῖον τούτου δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται ποτέ, διότι ἡ ζωὴ ἡμῶν εἶναι συνυφασμένη μὲ τὸν Ἀγγλικὸν Λαὸν και ἐκ τοῦ ὀρθοῦ χειρισμοῦ τῶν θεμάτων ἡμῶν ἐκκλησιαστικῶν και ἐθνικῶν θὰ ἐξαρτηθῆ και ὁ βαθμὸς τῆς Βρεταννικῆς συμπαραστάσεως εἰς τὴν ἐπίλυσιν αὐτῶν».

Δὲν διαφεύγει τῆς προσοχῆς τοῦ ἱεράρχου ὅτι ὁ χῶρος εἰς τὸν όποῖον δραστηριοποιοῦνται οἱ φορεῖς τῆς Ἐκκλησίας Θυατείρων εἶναι χῶρος ὅπου δύναται νὰ ἀναπτυχθοῦν πρωτοβουλία καθοριστικαὶ διὰ τὴν πορείαν ἐπίλυσως τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ θέματος, τοῦ Κυπριακοῦ, ἢ συναίσθησις τῆς σοβαρότητος τοῦ όποῖου βαρύνει ἰδιαίτερος εἰς τὴν συνείδησιν ὄλων τῶν Ἑλλήνων.

Τέλος ὁ Σεβασμιώτατος προβαίνει εἰς «ἐπίθεσιν» ἀγάπης και στοργῆς πρὸς ὄλους τοὺς πιστοὺς, ἐπικαλεῖται και πάλιν τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν ὄσων δύνανται νὰ βοηθήσουν εἰς τὸ σπουδαῖον ἀλλὰ και δύσκολον ἔργον τὸ όποῖον εἶναι τεταγμένη και δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ, προδιαγράφει τὰς σχέσεις μετὰ τῶν ἄλλων κληρικῶν τῆς Ἐκκλησίας του ὡς σχέσεις ἀγάπης και ἀδελφοσύνης, ἀναμιμνή-

σκειται τῶν ὄσων σπουδαίων ἐπετελέσθησαν ἐπὶ τοῦ προκατόχου του εἰς τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον τῆς Ἐκκλησίας Θυατείρων μὲ τὴν ἀμέριστον συνδρομὴν τῶν μελῶν τῆς παροικίας και κάμνει ἐπικλησὴν πρὸς αὐτοὺς νὰ συνεχίσουν νὰ στηρίζουν και τὰς ἰδικὰς του προσπάθειάς, διότι ὡς ἀνήσυχον πνεῦμα ὁ Ἀρχιεπίσκοπος δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀρκεσθῆ εἰς τὴν συντήρησιν τῶν μέχρι τοῦδε ἐπιτευγμάτων, ἀλλὰ χρησιμοποιοῦν ὡς ὑποδομὴν τὰ μέχρι τοῦδε ἐπιτευχθέντα θὰ φιλοδοξήσῃ νὰ ἀνεγείρῃ μεγαλειωδέστερον τὸ οἰκοδόμημα τῆς Ἐκκλησίας του. Περὶ τούτου βεβαίῳ ἢ κατακλείει τοῦ ἐνθρονιστηρίου λόγου του ἡ όποία εἶναι ἡ ἐξῆς: «Ἀπευθύνω ἔκκλησιν και πρὸς τοὺς λοιποὺς ὄσως διὰ τῆς συμμετοχῆς των διευρύνωσι και πλουτισμῶν τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν ὑπηρετοῦν πρόσωπα, ἀλλὰ ἰδέας και θεσμοὺς αἰώνιους. Ὅ,τι καλὸν ἐπετέλεσεν ὁ ἀείμνηστος προκατόχος μου μὲ τὴν βοήθειαν ὑμῶν τὸ τιμῶ και θὰ τὸ συνεχίσω. Ἀλλὰ δὲν θὰ σταματήσω εἰς αὐτό. Θὰ τὸ ἐπαυξήσω και θὰ προχωρήσω εἰς τὴν διέυρυνσιν αὐτοῦ ἀποδίδων πάντοτε μεγάλην σημασίαν εἰς πνευματικὰ ἐπιτεύγματα. Διὰ τούτου ζητῶ ἀπὸ πάντας ὑμᾶς κάτι, ἀλλὰ πρὸ πάντων κατανόησιν.

»Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου και Θεοῦ ἡμῶν εἴη μετὰ πάντων ἡμῶν ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ και περιπόθητοι. Ἀμήν».

Καθίσταται φανερόν ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, εὐθὺς ἀπὸ τοῦ σημείου ἐκκινήσεως τῆς ἀναλήψεως τῶν νέων του καθηκόντων, ἦτο ἐξωπλισμένος μὲ ἐν πλήρῃ και φιλόδοξον πρόγραμμα δράσεως, τὸ όποῖον ἔθεσεν ἀμέσως εἰς ἐφαρμογὴν και τὸ όποῖον, ὡς δυνάμεθα νὰ διαπιστώσωμεν σήμερον μετὰ παρέλευσιν πενταετίας, ἀπέδωκεν εἰς πολλοὺς τομεῖς τοὺς ἀναμενόμενους καρποὺς.

Ἀλλὰ και εἰς πλείους ἄλλας περιπτώσεις ὁ Σεβασμιώτατος δὲν κοράζεται νὰ προβάλλῃ τοὺς στόχους, νὰ περιγράψῃ τὰ πλαίσια δράσεως, νὰ χειραγωγῆ πνευματικῶς, νὰ κατευθύνῃ, νὰ διαφωτίξῃ, νὰ προφυλάσῃ ἀπὸ παρεκκλίσεις ἐκ τῆς ὀρθῆς πορείας, νὰ καθοδηγῆ, νὰ συμβάλλῃ εἰς τὴν διαμόρφωσιν ὀρθῆς ἀντιλήψεως περὶ τοῦ προορισμοῦ και τῶν καθηκόντων τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Διασποράς, νὰ βοηθῆ εἰς τὴν προσπάθειαν δημιουργίας ἀξίου πληρώματος ζωῆς τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας του, νὰ μῆ εἰς τὰς σωτηριάδεις και βαθυστοχάστους ἰδέας τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πνεύματος μεταδίδων και εἰς τοὺς ἄλλους τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὴ Παράδοσις δὲν εἶναι ἰδιότυπον και παρωχημένον σύστημα ζωῆς, ἀλλὰ ἡ κιβωτὸς ἐκείνη ἐκ τῆς όποίας ἀπέρρευσαν αἱ ἀρχαὶ και αἱ ἀξίαι τοῦ Δυτικοῦ Πολιτισμοῦ και ἡ κολυμβήθρα εἰς τὴν όποῖαν θὰ πρέπῃ νὰ ἀναβαπτισθῆ ὁ πολιτισμὸς αὐτὸς διὰ νὰ ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τὴν σύγχρονον μηχανιστικὴν ἀντίληψιν τῆς ζωῆς, ἢ όποία ἀποπροσανατολίζει τὸν ἄνθρωπον και κατατρυνεῖ τὴν ψυχὴν και τὴν καρδίαν του και ἀποδυναμώνει τὸν ἀγῶνα του πρὸς ὀλοκλήρωσιν τῆς πνευματικῆς του προσωπικότητος και καταξίωσιν τῆς ζωῆς του. Διὰ τὴν σωτηριακὴν αὐτὴν προσπάθειαν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐπιφυλάσσει ἰδιαίτερον ρόλον εἰς τὸν Ἑλληνα Ὀρθόδοξον και κυρίως

εἰς τὸν Ἑλληνα τῆς Διασπορᾶς. Βῆμα πρὸς βῆμα ὁ Σεβασμιώτατος ὁδηγεῖ εἰς πραγμάτων τὰ σχέδιά του, διαπιστώνει μὲ ἱκανοποίησιν τὴν ὑλοποίησιν στόχων καὶ τοποθετεῖ νέους. Ἐνθαρρυνόμενος ἐκ τῶν ἐπιτευγμάτων καὶ ἐνισχυόμενος ἐκ τῆς ἀμερίστου συμπαραστάσεως ἐκ μέρους τῶν συνεπισκόπων καὶ τοῦ λοιποῦ κλήρου ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων μελῶν τῆς παροικίας, προχωρεῖ μὲ ἀκλόνητον αἰσιοδοξίαν καὶ ἀκάματον δραστηριότητα εἰς τὴν πορείαν ἐπιτελέσεως ἔργου πολυσχιδοῦς, κοινωνικοῦ, πνευματικοῦ, θρησκευτικοῦ καὶ ἐθνικοῦ. Ὁρισμένα ἀκόμη σημεῖα ἐκ τῶν λόγων καὶ τῶν διαφορῶν μηνυμάτων τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, τὰ ὁποῖα ἀπηύθυνεν εἰς πᾶσαν παρουσιαζομένην εὐκαιρίαν, ὡς παραθέσωμεν ἐν συνεχείᾳ, διὰ νὰ παρουσιασθῇ ὡλοκληρωμένη ἡ εἰκόμη τοῦ προγράμματός του καὶ διὰ νὰ παρασταθῇ παραστατικώτερον ἢ ἄκαμπτος ἐπιμονὴ του νὰ ὑπηρετήσῃ τὰς ἀρχὰς καὶ τὴν ἀποστολὴν του, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ διαφανοῦν καὶ ἄλλαι πτυχαὶ τῆς προσωπικότητός του.

Εἰς τὸ Πασχαλινὸν μήνυμά του τοῦ ἔτους 1980¹, ὁ Σεβασμιώτατος δράττεται τῆς εὐκαιρίας νὰ τονίσῃ, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ τὴν θεϊκὴν προσφορὰν τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος πρὸς τὸν Χριστιανισμὸν διὰ τῶν ἐξῆς: «Δὲν πρόκειται περὶ ἱστορίας, διότι ὁ Ἑλληνικὸς νοῦς ὁ ὁποῖος ἐντυσε τὸ γεγονός τῆς Ἀναστάσεως δὲν ἦτο διατεθειμένος νὰ δεχθῇ ψεῦδη. Τοιοῦτοτρόπως τὸ γεγονός τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ εὐρέθη ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς διαδόσεως αὐτοῦ ἐν μέσῳ τοῦ ὄρθου λόγου τῶν Ἑλλήνων καὶ διήλθε δι' ὄλων τῶν πεδίων τῆς κριτικῆς καὶ ἐδιδάχθημεν πάλιν διὰ τῆς ἰδίας τῆς Ἑλληνικῆς ὁδοῦ, χρησιμοποιοῦνθαι ὑπὸ τῶν μεγάλων Πατέρων, τὸν τρόπον τῆς προσεγγίσεως τοῦ Θεοῦ, διὰ τῆς γνώσεως καὶ διὰ τῆς καρδίας». Προβαίνων ἐν συνεχείᾳ εἰς ἀποτίμησιν τῆς ἐποχῆς μας, διαπιστώνει ὅτι χαρακτηρίζεται αὕτη ἀπὸ σκλήρυνσιν τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀπροθυμίαν πρὸς μελέτην μεταφυσικῶν θεμάτων καὶ ὅτι ἡ μηχανοκρατία ὁδηγεῖ εἰς ἀγνωστικισμὸν ὁ ὁποῖος ἀποβαίνει ὀλέθριος. Ἀντιστρατευόμενος εἰς δσους θεωροῦν τὴν προβολὴν τῆς Παραδόσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὡς ἐν εἶδος θρησκευτικοῦ σωβινισμοῦ, διακηρύσσει τὴν ἀξίαν τῆς ὀρθοδόξου θείας λατρείας. Γράφει συγκεκριμένως: «Ἡ μεγίστη ἀσφάλεια διὰ τὴν Ἐκκλησίαν νὰ διατηρήσῃ ζωντανὴν τὴν σημασίαν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἡ θεία Λατεῖα ὡς τὴν κρατεῖ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία. Δὲν πρέπει νὰ δίδωμεν σημασίαν εἰς ἐκείνους, οἵτινες κατηγοροῦν τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ὅτι καυχᾶται ἐπ' αὐτοῦ, ἐπειδὴ πρέπει κατ' αὐτοὺς νὰ μὴ θεωρῶμεν τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν ὅτι κατέχει ὀλόκληρον τὴν ἀλήθειαν. Τὸ γράφω ἐδῶ ἐν Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ ἔνθα εἶναι ἀνεγνωρισμένον ἀπὸ ὄλας τὰς ἄλλας Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διετήρησε μίαν ἀνυπερβλήτου ἀξίας θείαν

Λατεῖαν εἰς περιεχόμενον καὶ εἰς μεγαλεῖον ἐξωτερικόν. Ἡ λατεῖα αὕτη εἶναι ἡ Πασχάλιος θεία Εὐχαριστία ὡς τὴν τελοῦμεν κάθε Κυριακὴν. Δὲν πρέπει νὰ ἀλλάζωμεν αὐτὴν. Τοῦναντίον πρέπει νὰ τὴν προβάλλωμεν μὲ ὄλην αὐτῆς τὴν λυτρωτικὴν σημασίαν καὶ νὰ τὴν καταστήσωμεν βίωμα τοῦ λαοῦ μας. Ἐδῶ εἰς τὸν τόπον ἔνθα ζῶμεν πρέπει εἰς αὐτὴν νὰ εὐρωμεν τὴν ἱκανοποίησιν ὄλων μας τῶν ἀναζητήσεων. . . ».

Τὰ ἐθνικὰ θέματα δὲν ἀφίουν ἀσυγκίνητον τὸν Ἀρχιεπίσκοπον ἢ μᾶλλον τὸ ὀρθότερον θὰ ἦτο νὰ εἰπώμεν ὅτι τὸν συγκινοῦν ἐξ Ἰσοῦ μὲ τὰ ἐκκλησιαστικά, διότι εἶναι ἐκ τῶν ἀνθρώπων ποὺ πιστεύει ὅτι δὲν ὑπάρχει διαχωριστικὴ γραμμὴ μεταξύ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους, ἀλλ' ἀντιθέτως ὅτι ἡ ἱστορία ἠθέλησεν ὥστε ἡ πρώτη νὰ ἀποτελέσῃ «σανίδα σωτηρίας» διὰ τὸ δεύτερον εἰς κρίσιμους ἐθνικὰς περιστάσεις μὲ ἀποτέλεσμα νὰ σφυρηλατηθῇ δεσμὸς ἀρρηκτος μεταξύ τους, ὁ ὁποῖος διεμόρφωσε καὶ τὴν ταυτότητα τοῦ συγχρόνου Ἑλληνισμοῦ. Οὕτω μὲ πόνον ψυχῆς ὁ ἱεράρχης διαπιστώνει τὴν ἐμφάνισιν καινοφανῶν ἐρμηνειῶν τοῦ φαινομένου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ἐρμηνειῶν αἱ ὁποῖαι χωρίζουν τὸν ὑπόδουλον Ἑλληνισμὸν εἰς τάξεις καὶ μετατρέπουν τὸν ἀπελευθερωτικὸν εἰς ταξικὸν ἀγῶνα. Τὴν ἀγωνίαν του διὰ τὰς ὀλεθρίας συνεπειὰς διὰ τὴν ἐθνικὴν ὁμοφυχίαν καὶ ὄντοτητα ἐκφράζει ὁ Σεβασμιώτατος Μεθόδιος εἰς «Ἐγκύκλιόν του ἐπὶ τῇ Ἑθνικῇ Ἐπετείῳ τῆς 25ης Μαρτίου», τοῦ ἔτους 1980², τῆς ὁποίας ἡ κατάληξις εἶναι ἡ ἐξῆς: «Τὸ δυστύχημα στὸ προκείμενον θέμα εἶναι ὅτι οἱ διαστρεφεῖς τῆς ἱστορίας μας παρουσιάζονται σὰν ὀπαδοὶ τῆς προόδου καὶ ἔχουν μετατρέψει τὴν ἰδέαν αὐτὴν εἰς θρησκείαν τοῦ χειρίστου εἶδους μὲ φανατισμοῦς καὶ μὲ ἀντιπάθειες ποὺ τίς βλέπομε συχνὰ νὰ ἀναπτύσσονται μεταξύ τῶν ἀδελφῶν μας. Μὲ τέτοιο μάτι ποτὲ δὲν θὰ δυνηθοῦμε νὰ ἐκτιμήσουμε δεόντως τὰ καλὰ ἔργα τῶν προγόνων μας, οὔτε θὰ μποροῦμε νὰ φυτέψωμε στὶς καρδιὰς τῶν παιδιῶν μας τὴν ἐμπιστοσύνην διὰ τὴν ἀλήθειαν τῆς ἱστορίας μας. Κατὰ τὴν γνώμην μου αὐτὴ ἡ σύγχυσις εἶναι τὸ τραγικώτερον φαινόμενον τῆς ἐθνικῆς μας ζωῆς σήμερα. Ἡ ἀλήθεια φωνάζει ἀπὸ μακρὰ, τὸ ψεῦδος αὐθαδιάζει ἐμπρὸς μας. Ἄς ἀσχοληθῇ ἡ σύγχρονη σκέψις μὲ αὐτὴν τὴν κραυγαλέαν ἀντίθεσιν τῆς ἐθνικῆς μας πορείας καὶ ἄς ἴδῃ τὴν ἀλήθειαν χάριν τῆς ὁποίας ἀξίζει νὰ ζῆ ἡ σημερινὴ καὶ ἡ αὐριανὴ Ἑλληνικὴ Νεολαία».

Εἰς τὸ Χριστογενεῖατικὸν μήνυμα τοῦ ἔτους 1980³ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ἀναλογιζόμενος ἐπικαιρῶς τὴν Ἁγίαν οἰκογένειαν, λαμβάνει ἀφορμὴν νὰ ἀναφερθῇ εἰς τὸν θεσμὸν τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογενείας, νὰ διαπιστώσῃ τὸν κλονισμὸν τῶν οἰκογενειακῶν δεσμῶν εἰς τὴν σύγχρονον ἐποχὴν καὶ νὰ ὑπεραμυνθῇ τοῦ θεσμοῦ τῆς παραδοσιακῆς ὀρθοδόξου ἐλληνικῆς

1. Τὸ Πασχαλινὸν μήνυμα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου δημοσιεύεται εἰς τὸν «Ὁρθόδοξον Κήρυκα», τ. 4ον (Ἀπρίλιος 1980), σ. 3.

2. Ἐνθ' ἄν., σ. 7.

3. Βλ. «Ὁρθόδοξος Κήρυξ», τευχὸς 8ον (Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1980), σσ 1, 9.

οικογενείας και να τὸν προβάλλῃ ὡς τρόπον ζωῆς ἀσφαλῆ και σωτήριον διὰ τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον ἐν μέσῳ τῶν ταλαντεύσεων τῆς παραγμένης ἐποχῆς μας. Τὸν προαιώνιον αὐτὸν θεσμόν περιφρουρεῖ, πλουτίζει και ἐνισχύει ἡ Ἐκκλησία, διότι ὡς λέγει ὁ Σεβασμιώτατος «Ἡ Ἐκκλησία ἐκφράζει σὲ κάθε ἐποχὴ και σὲ κάθε κοινωνία τὸ ἀναλλοίωτο οἰκογενειακὸ σχέδιο πού συνίσταται εἰς τὸν ἀλληλοσεβασμὸν τῶν γονέων, εἰς τὴν παιδοποιαν και εἰς τὴν καλλιτεκνίαν, ἀλλὰ και εἰς τὴν διατήρησιν τῆς οἰκογενειακῆς πνευματικότητος». Εἰς ἄλλο σημεῖον τοῦ μηνύματος ἀναφέρει: «Δὲν πρέπει νὰ λησμονώμεν, ὅτι κάθε οἰκογένεια εἰς τὸ σπῆτι της εἶναι ἡ "κατ' οἶκον Ἐκκλησία", τὴν ὁποίαν συντηρεῖ ἡ παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος και τὴν διακονοῦν ὅλα τὰ μέλη της με τὸν καλὸν πατέρα, με τὴν στοργικὴν μητέρα και με τὰ εὐάγωγα και καλοπροαιρέτα παιδιά τῶν».

Ἡ κοινωνικὴ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας ἔχει ὡς βασικὴν παράμετρον της τὴν φιλανθρωπικὴν δρᾶσιν και τοῦτο φαίνεται νὰ ἀντιλαμβάνεται πλήρως ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ὅταν, διατυπώνων τὴν εἰσήγησίν του εἰς τὸ Συνέδριον τῶν Σωματείων τῶν Βοηθητικῶν Ἀδελφοτήτων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς¹, λέγει μεταξύ τῶν ἄλλων: «Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ δὲν περιμένει τίποτα γιὰ τὴν ἰδίαν τὴν διοίκησίν της, τοῦναντίον εἶναι πάντα διατεθειμένη νὰ δίνει ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντά της και ἀπὸ τὴν πείρα της, ἢ μᾶλλον εἶναι διατεθειμένη νὰ μοιράζεται μαζί με τὰ σωματεία και με τὶς ὀργανώσεις τῆς, ὅ,τι ἔχει και δὲν ἔχει. Καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ γνήσιο Χριστιανικὸ πνεῦμα μας νὰ χαιρόμαστε μαζί και νὰ λυπούμαστε ἐπίσης μαζί. Νὰ τρώμε και νὰ πεινάμε μαζί ἂν παραστῆ ἀνάγκη».

Τὸ πόσον μεγάλην σημασίαν δίδει ὁ Σεβασμιώτατος εἰς τὸ δυναμικὸν τμήμα τῆς νεολαίας τῆς παροικίας και με πόσῃν ἀγάπῃν και στοργῇν ἐγκύπτει εἰς τὰ προβλήματα της, θὰ διαφανῇ και ἐκ τῆς ἐκθέσεως τῶν ἀκαμάτων προσπαθειῶν του εἰς τομεῖς πού ἀφοροῦν εἰς τὴν προώθησιν ἐνεργειῶν σχετικῶν με τὴν ἐξυπηρέτησιν και ἀξιοποίησιν τῶν νέων και κυρίως εἰς τὸν ἐκπαιδευτικὸν τομέα. Δεῖγμα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τοῦ ἱεράρχου και τῆς ἀπροκαταλήπτου ἐμπιστοσύνης του εἰς τοὺς νέους ἀνθρώπους ἀποτελοῦν και τὰ ὅσα περιέχονται εἰς ἐγκύκλιόν του πρὸς τὴν νεολαίαν τῆς παροικίας ἣ ὁποία ἀρχίζει διὰ τῶν ἐξῆς²: «Στις 15 Μαρτίου 1981 λειτούργησα στὴν Κοινότητά μας τοῦ Southampton και βρέθηκα μπροστά σ' ἕνα ἀπροσδόκητα πρωτοφανὲς εὐχάριστο φαινόμενο. Ὅλο τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τῆς Κοινότητος και κατὰ σύμπτωσιν και ὁ Ἱερέας εἶναι ὅλοι νέα παιδιά. Ἰδιαίτερα τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο ἀποτελεῖται ἀπὸ λαμπροὺς νέους πού ἔχουν γεννηθεῖ στὴ Μ. Βρεταννία. Κάνουν τὴ δουλειά τους με ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία και φαίνεται ὅτι ἔχουν ἐπίγνωση τῆς

ἀποστολῆς τους». Και περαιτέρω: «Φυσικὰ ἀπ' ὅ,τι γνωρίζω, ἔχει ἀρχίσει και σ' ἄλλες Κοινότητες ἡ ἀλλαγὴ αὐτὴ, ἀλλὰ πρέπει νὰ γίνῃ καθολικὴ. Γιατὶ τὰ παιδιά αὐτὰ ἔχουν μεγαλώσει σὲ ἀτμόσφαιρα πού δὲν φέρει τίς προσωπικὲς ἀντιθέσεις πού ἔχουμε ἐμεῖς οἱ μεγαλύτεροι. Σκέπτονται σύγχρονα και ὅσο πιὸ γρήγορα μποῦν αὐτὰ στὴ διοίκησιν τῶν Κοινοτήτων, τόσο πιὸ γρήγορα θὰ ἐκσυγχρονιστεῖ και ὅλο τὸ συγκρότημα τῆς Παροικίας».

Παρόμοιαι σκέψεις ἀλλὰ και νοουθεσίαι και βοήθεια ἀνεκτίμητος πρὸς ὀρθὸν ἐθνικοθρησκευτικὸν προσανατολισμὸν τῆς νεολαίας τῆς Παροικίας παρέχεται ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου εἰς τὴν μακροσκελῆ και ἐμπνευσμένην εἰσήγησίν του εἰς τὸ Συνέδριον τῶν Συλλόγων Ὁρθόδοξου Νεολαίας Μεγάλης Βρεταννίας³.

Ὁ Ἱεράρχης βλέπει με ἱκανοποίησιν νέους ἀνθρώπους νὰ ὑπακούουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν του και νὰ πικνώνουν τὰς τάξεις τοῦ ἱεροῦ κλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, γεγονός πού εἶναι παρήγορον διὰ τὴν θωράκισιν τῆς ἀμυντικῆς ἱκανότητος τῆς Ἐκκλησίας, ἣ ὁποία, διαπιστώνει με πικρίαν ὁ Σεβασμιώτατος, βάλλεται πανταχόθεν. Κατὰ τὴν χειροτονίαν εἰς Διάκονον τοῦ Νικολάου Σκαπούλη, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εὐρίσκει τὴν ἐυκαιρίαν νὰ ἐπαναπροσδιορίσῃ τὴν ὀρθὴν γραμμὴν πλεύσεως τῆς Παροικίας με πυξίδα τὰ ἐθνικοθρησκευτικὰ ἰδεώδη, ἀλλὰ και νὰ διαπιστώσῃ τὴν πολεμικὴν ἣ ὁποία γίνεται ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας και νὰ διακηρύξῃ τὸ σθένος και τὴν δύναμιν αὐτῆς νὰ ἀντισταθῇ. Εἰς τὴν προσφώνησιν του διατυπώνει μεταξύ τῶν ἄλλων και τὰ ἐξῆς⁴: «Τὰ προσόντα τοῦ Σκαπούλη εἶναι βασικά δι' ἕνα Ἑλληνα Κληρικὸ στὴν ξενιτεία. Πίστη στὴν Ἐκκλησία και πίστη στὸ Ἔθνος. Πίστη στὴν παράδοση και ἀγάπη πρὸς τὴν Πατρίδα. Τί εἶναι αὐτὸ πού θὰ σώσῃ τὴν Παροικία ἐδῶ; Μόνον ἡ Ἐκκλησία. Ὅλοι οἱ ἄλλοι ὀργανισμοὶ δὲν ἔχουν τὴν ἀντοχὴ στὸ χρόνο και οἱ Ἑλληνες Κύπριοι στὴν Ἐκκλησία πρέπει νὰ στηρίζουν τίς μελλοντικὲς τους προσδοκίες διὰ τὴν διαιώνισιν τῶν πατρογονικῶν ἀξιών. Κάνουν λάθος ὅσοι δὲν διδάσκονται ἀπὸ τὴν ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας. Εἶναι αὐτὴ πού με τὸν Κλήρο της ἔσωσεν ἀπὸ τὸν ἀφανισμὸν τὴν φυλὴν μας. Ἐγὼ δὲ ἔχω ἐξ Ἰσοῦ ἐμπιστοσύνη στὸ ἔργο και στὴν ἀξιοσύνη τοῦ λεγομένου προσοντούχου Κληρικοῦ, ὅσον και τοῦ χαρισματούχου.

» Ἀγαπητοί, ὡς Ἑλληνας και ὡς Ἱεράρχης, ὀφείλω νὰ διακηρύξω αὐτὴν τὴν στιγμὴν πού ταπεινὰ διακονῶ τὸ Γένος και τὴν Ἐκκλησίαν του, ὅτι πανταχόθεν βαλλόμεθα. Βάλλεται ἡ ὑπόστασις μας ὡς ἰδέας και ὡς ὄντοτης. Τὸ φρούριον κινδυνεύει ἀπὸ μέσα και ἀπ' ἔξω. Μερικοὶ ἐνεργοῦν ἀσυνείδητα και ἄλλοι ἀμελέτητα. Τὸ Ἔθνος δὲν θὰ παραδοθῇ σ' ἐκείνους πού δὲν γνωρίζουν τὴν ἀξίαν του και πού μποροῦν νὰ

1. Τὸ συνέδριον τοῦτο ἐγένετο τὴν 21ην Νοεμβρίου 1981 εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν Γενεσίου τῆς Θεοτόκου Λονδίνου και ἡ εἰσήγησις τοῦ Σεβασμιωτάτου περιέχεται εἰς τὸν «Ὁρθόδοξον Κήρυκα», τ. 14ον (Ἰανουάριος 1982), σ. 6.

2. Ἡ ἐγκύκλιος δημοσιεύεται εἰς τὸν «Ὁρθόδοξον Κήρυκα», τ. 11ον (Μάιος - Ἰούνιος 1981), σ. 3.

3. Τὸ Συνέδριον ἔλαβε χώραν τὴν 25ην Ὀκτωβρίου 1981, ἣ δὲ εἰσήγησις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου δημοσιεύεται εἰς τὸν «Ὁρθόδοξον Κήρυκα», τ. 14ον (Ἰαν. 1982), σ. 7.

4. *Ἀπόθι*, σ. 10.

τὸ ξεπουλήσουν ἀντὶ πινακίου φακῆς. Λυποῦμαι ποὺ θὰ εἶπω ὅτι μόνον ἡ Ἐκκλησία ὡς ἠθικὴ καὶ ὡς συντεταγμένη δύναμις μπορεῖ νὰ ἀναχαιτίσῃ τὸν κατήφορον φρονηματίζουσα ἐκείνους ποὺ κρατοῦν στὰ χεῖρα τους τὴν ὕλικὴ δύναμι νὰ σταθοῦν ὑπερασπιστὰι τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν παραδόσεων τοῦ Λαοῦ μας. Ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι καὶ θὰ παραμείνῃ μητέρα τοῦ λαοῦ, τῶν ταπεινῶν, τῶν φρονίμων, τῶν πατριωτῶν, τῶν ἀδικουμένων. Θὰ σταθῇ μπροστὰ σὲ κάθε εἶδους ἐκμετάλλευση καὶ θὰ δώσῃ τὸ ἠθικὸ καὶ κοινωνικὸ δίδαγμα διὰ μιὰ ζωὴ πὺρ τὴν διέπουν οἱ ἀρχὲς τῆς Ἑλληνικῆς Χριστιανικῆς κληρονομίας». Περαιτέρω εἰς τὴν αὐτὴν προσφώνησιν παρουσιάζει τὸν γνώμονα τοῦ ἀγῶνος τῆς Ἐκκλησίας καὶ προβάλλει καταξιοτικῶς τὴν δρᾶσιν τοῦ κλήρου τῆς Ἐκκλησίας Θυατείρων διὰ τῶν ἐξῆς: «Κάτω ἀπὸ τὴν λαμπρὴ ἱστορία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ποὺ προσέφερε στοὺς Ὁρθοδόξους λαοὺς τὴν ἐννοια τῆς ἀληθινῆς γνώσεως καὶ ποὺ ἔδωκε πρώτη τις γραμμὲς τῆς ἐθνικῆς συγκροτήσεως τῶν λαῶν καὶ τῶν φυλῶν εὐρίσκοντο οἱ Κληρικοὶ ποὺ ὑπηρετοῦν τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν στὴν Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ ὡς λειτουργοί, ὡς διδάσκαλοι, ὡς παροικιακοὶ παράγοντες καὶ ὡς ἀποστολοὶ τοῦ Γένους. Ἀπ' αὐτὴ τὴ γραμμὴ τίποτα δὲν θὰ ἀποσπάσῃ τὴν Ἐκκλησία μας. Θὰ μείνῃ πάντα στὴς πρώτες γραμμὲς διὰ τὴν μετάδοσιν τῶν ἐθνικῶν ιδεωδῶν στὸ λαὸ μας, διὰ τὴν διάδοσιν τῶν Ἑλληνορθόδοξων παραδόσεων στὴ χώρα ταύτη καὶ διὰ τὴν ἀνταξία τῆς φυλῆς μας ἐκπροσώπησιν τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ τῆς θεολογίας μας».

Εἰς τὸ Χριστουγεννιάτικον Μῆνυμα τοῦ ἔτους 1981¹ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος διαπιστώνει ὅτι ἡ πολεμικὴ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἔχει τὰς ρίζας τῆς εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἡρώδου καὶ ἔκτοτε ἐξυφαίνεται μέχρι σήμερον ὑπὸ ποικιλωνύμων ἰσχυρῶν τοῦ κόσμου τούτου, ἀλλ' ἡ ἀντίστασις τῆς Ἐκκλησίας παρέμεινε καὶ θὰ παραμείνῃ ἀκατάβλητος. Τὸ σθένος καὶ ἡ δύναμις τῆς Ἐκκλησίας δυνατὸν νὰ φαίνεται ὅτι κάμπτονται κατὰ περιόδους, διότι ἐμφανίζονται ἐξ αὐτοῦ τοῦ σώματός τῆς ἀρνηταὶ προσωρινοὶ ὡς ὁ Πέτρος καὶ προδότηι ὡς ὁ Ἰούδας, ἀλλὰ πάντοτε ὑπάρχει τὸ περιθώριον ἀνανήψεως καὶ μετανοίας δι' αὐτοὺς ἀλλὰ καὶ πλεονάζει ἡ δύναμις ἀντιστάσεως τῶν ὑπολοίπων, ὥστε τελικῶς τὸ οἰκοδόμημα τῆς Ἐκκλησίας νὰ παραμείνῃ ἀρραγές. Τὰς ἀνωτέρω ἰδέας ἐκφράζει ὁ Σεβασμιώτατος εἰς τὸ Πασχάλιον Μῆνυμα τοῦ τοῦ ἔτους 1982².

Ἡ μέριμνα καὶ ἡ προσπάθεια τοῦ Ἀρχιεπισκόπου πρὸς τὴν κατεῦθυνσιν τῆς ἐνσωματώσεως τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων εἰς τὸ σῶμα τῆς Βρεταννικῆς κοινωνίας ὡς μιᾶς ἰδιαιτέρας μὲν, ἀλλ' ἀξιολόγου μορφῆς ἐκφάνσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, εἶναι διαρκῆς. Καρπὸς ὄριμος καὶ καταξιοτικὸς τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας Θυατείρων εἶναι ἡ

πύκνωσις τῶν τάξεων τοῦ κλήρου τῆς ὑπὸ γηγενῶν Ἀγγλῶν οἱ ὅποιοι καθίστανται ζηλωταὶ τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως καὶ παραδόσεως καὶ ἀποτελοῦν τοὺς συνδέσμους μεταξὺ τοῦ Ἑλληνορθόδοξου πληρώματος καὶ τῶν μελῶν τῆς Ἀγγλικῆς κοινωνίας καὶ Ἐκκλησίας. Τοιαύτη εἶναι ἡ περίπτωσις τοῦ Ἐπισκόπου Διοκλείας Καλλίστου Wage, κατὰ τὴν χειροτονίαν τοῦ ὁποίου ὁ Σεβασμιώτατος, βλέπων τὴν δικαίωσιν τῶν προσδοκιῶν αὐτοῦ καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν Ἐκκλησίας, διαπιστώνει μετὰ χαρᾶς καὶ ἰκανοποιήσεως³: «Δὲν εἴμεθα πλέον ἀρόκοι ἢ παρεπίδημοι ἐν διασπορᾷ, ἀλλὰ μόνιμος πλέον Ἐκκλησία ἐν Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ, ἐνθα ὡς γνήσιοι πολῖται τῆς χώρας ταύτης καὶ μόνιμα μέλη ἀποτελοῦμεν κοινωνικῶς ἐν σῶμα μετὰ τῶν Βρεταννῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, πνευματικῶς δὲ μέρος ἀναπόσπαστον τῆς Μεγάλῃ Ἐκκλησίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως». Ἐν συνεχείᾳ μετὰ δεδικαιολογημένης ὑπερηφανείας προβαίνει εἰς ἀπολογισμὸν τοῦ μέχρι τότε ἐπιτελεσθέντος ἔργου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς λέγων: «Χαιρόμεθα διότι καθημερινῶς μεταδίδομεν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν ἐν Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ τὸ ὀρθόδοξον μῆνυμα, ἀνακαινίζοντες ἐγκαταλελειμμένους ἱεροὺς Ναοὺς, ἰδρύνοντες σχολεῖα, ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα, τόπους μοναχικῆς ἀσκήσεως καὶ ἡμέρα τῆ ἡμέρα θεμελιούντες τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν διὰ τῶν μέσων τῆς ἑλληνικῆς σκέψεως καὶ τῆς ἑλληνικῆς καὶ προγονικῆς ἡμῶν πατερικότητος».

Ἡ συνεργασία τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων μετὰ τῶν διπλωματικῶν ἀρχῶν τῆς Πατρίδος εἶναι ἀπροκατάληπτος ἐφ' ὅσον ὁ σκοπὸς τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκουν καὶ αἱ δύο πλευραὶ εἶναι κατὰ μέγα μέρος κοινός. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος διατυπώνει τὴν λογικὴν ἀξίωσιν τῆς Ἐκκλησίας νὰ γίνεταί σεβαστὴ ἐκ μέρους τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν καὶ νὰ ἀναγνωρίζεται ἢ προσφορὰ τῆς πρὸς τὸν Ἑλληνισμὸν τῆς Διασπορᾶς εἰς ἐθνικὸν καὶ πνευματικὸν ἐπίπεδον ἐκ παραλλήλου ἀναγνωρίζει τὴν ὑποχρέωσιν τῆς Ἐκκλησίας νὰ μὴ ἀναμειγνύεται εἰς τὴν πολιτικὴν, διότι προορισμός τῆς εἶναι νὰ ἐνώνῃ καὶ ὄχι νὰ χωρίζῃ, ἐπειδὴ ἀποτελεῖ τὴν σκέπην ὑπὸ τὴν ὁποίαν προστατεύονται πάντες, ἀνεξαρτήτως ἰδεολογικοπολιτικῶν τοποθετήσεων. Οὕτως ὁ Ἀρχιεπίσκοπος κατὰ τὴν δεξιῶσιν εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν πρὸς τιμὴν τοῦ Πρέσβους τῆς Ἑλλάδος κ. Νικολάου Κυριαζίδη, διαπιστώνει ὅτι ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Παροικία εἶναι ἡνωμένοι καὶ συνεργάζονται ἀρμονικῶς⁴.

Τὸν ἐνωτικὸν ρόλον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἐθνικὴν διάστασιν τῆς προσφορᾶς τῆς δὲν παύει νὰ τονίζῃ ὁ Σεβασμιώτατος εἰς πᾶσαν παρουσιαζομένην εὐκαιρίαν καὶ κυρίως εἰς τοὺς λόγους τοῦ κατὰ τὸν

3. Περὶ τῆς εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονίας τοῦ Ἀρχιμ. Καλλίστου Wage θὰ ὁμιλήσωμεν ἐκτενέστερον κατωτέρω ἢ κατ' αὐτὴν ὁμιλίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου δημοσιεύεται εἰς τὸν «Ὁρθόδοξον Κήρυκα», τ. 17ον (Δεκ. 1982), σ. 3.

4. Ἡ δεξιῶσις ἔλαβε χώραν τὴν 30ὴν Δεκ. 1982. Λεπτομέρειαι ταύτης ὡς καὶ αἱ ἀνταλλαγεῖσαι προσφωνήσεις δημοσιεύονται εἰς τὸν «Ὁρθόδ. Κήρυκα», τ. 18ον (Ἰανουάριος 1983), σσ 1, 3.

1. Τὸ μῆνυμα δημοσιεύεται εἰς τὸν «Ὁρθόδοξον Κήρυκα», τ. 14ον (Ἰανουάριος 1982), σ. 1.

2. Τὸ μῆνυμα δημοσιεύεται εἰς τὸν «Ὁρθ. Κήρυκα», τ. 16ον, σ. 8.

εορτασμόν τῶν ἐθνικῶν ἐπετειῶν, ὁ ὁποῖος γίνεται μετὰ πάσης λαμπρότητος εἰς τοὺς ναοὺς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἄλλα ἰδρύματα καὶ ὄργανισμοὺς ποὺ λειτουργοῦν ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν τῆς Ἐκκλησίας. Οὕτως, εἰς σχόλιόν του ὑπὸ τὸν τίτλον «25 Μαρτίου 1983»¹, ἀφορμώμενος ἀπὸ τοὺς προσφάτους βανδαλισμοὺς εἰς βάρους τῶν ἀνδριάντων τῶν ἔθνεργετῶν καὶ ἀγωνιστῶν τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερίας ὑπὸ δρακὸς ἀνερματίσθαι καὶ ἀφελληνισμένων δραστῶν ποὺ ἐξυηρητοῦν ἀνομολογήτους σκοπούς, ἀναλογίζεται μὲ θλίψιν βαθυτάτην τὰς προσπάθειας διαστρεβλώσεως τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας καὶ παραγνωρίσεως τοῦ ἔργου τῶν πρωτοστατῶν τῆς Ἐθνικῆς παλιγγενεσίας, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐξέχουσιν θέσιν κατέχουν τὰ ἡρωϊκὰ τέκνα καὶ λειτουργοὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ καταλήγει: «Ἐμεῖς προσευχόμεσθε γιὰ τὴν θρησκευτικὴν, πολιτικὴν, ἐπιστημονικὴν καὶ κοινωνικὴν ἐλευθερίαν ποὺ ἐκφράζεται πολιτισμέναν καὶ ἐθνικὰ ἐνωμένην, ποὺ δὲν ὑπονομεύει τὴν ἐλευθερίαν στὸν ἐθνικὸν καὶ ἐκκλησιαστικὸν χῶρον ἐδῶ καὶ στὴ γενέτειρά μας. Προσευχόμεσθε γιὰ τὴν ἐθνικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἐνότητα, γιὰ τὴν ἡμέρευση τῶν ψυχῶν μας ποὺ χωρὶς αὐτὴ δὲν ἐπέρχεται ἡ ὁμόνοια καὶ ἡ συνεργασία γιὰ τὴν προκοπὴν μας». Ἐξ ἄλλου εἰς τὸν πανηγυρικὸν τοῦ λόγον διὰ τὴν αὐτὴν ἐπέτειον² προβάλλει τὴν νηφαλιότητα ὡς ἀρετὴν βασικὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ τὴν προτείνει ὡς ἀντίδοτον εἰς τὴν μισαλλοδοξίαν, τὸν φανατισμὸν καὶ τὴν ἐμπάθειαν, διότι, ὡς διαπιστῶνται, «Ἡ ὑπεραξία αὐτῆς τῆς ἐλληνικῆς ἰδέας κράτησε τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀκμὴν τῆς σὲ περιόδους ἐλευθερίας καὶ σὲ χρόνια σκλαβιάς».

Τὴν λύπην του διὰ τὴν προσπάθειαν παραγνωρίσεως τῆς συμβολῆς τῆς Ἐκκλησίας εἰς τοὺς ἀγῶνας τοῦ ἔθνους, ἀλλὰ καὶ τὸν κίνδυνον ποὺ συνεπάγεται μία τοιαύτη ἀντίληψις διὰ τὴν ἐθνικὴν ὄντοτητα καὶ τὴν πορείαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐπισημαίνει ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εἰς τὸ μήνυμά του τοῦ ἔτους 1984, ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς 25ης Μαρτίου³.

Εἰς τὰ ἐόρτια μηνύματά του ἐπὶ ταῖς μεγάλας εορταῖς τῆς Χριστιανοσύνης, τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Πάσχα καθὼς καὶ ἐπὶ τῷ νέφῳ ἔτει, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εὐρίσκει τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀπευθύνῃ πρὸς τὰ μέλη τῆς Παροικίας λόγους ἀγάπης, νὰ προτρέψῃ εἰς ὁμόνοιαν, ἀνάηψιν καὶ πίστιν Χριστοῦ, νὰ φιλοσοφῆσῃ ἐπὶ τῶν ἐγκοσμίων, νὰ ἐπισημάνῃ τὰς διαστάσεις τῶν γεγονότων, νὰ ἐρμηνεύσῃ τὰ μηνύματα τῶν καιρῶν, νὰ τονίσῃ ὅτι τὸ ἀσφαλὲς καταφύγιον ἐν τῇ δίνῃ τῆς μεταβατικῆς καὶ ἀντιπνευματικῆς ἐποχῆς μας ἀποτελεῖ τὸ σωτηριακὸν σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, νὰ διαπιστώσῃ ὅτι πυξίδα διὰ τὴν ὀρθὴν ἐθνικὴν καὶ πνευματικὴν πορείαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ

ἀποτελοῦν αἱ κατηξιωμένοι ἰδέαι τῆς Ἑλληνορθοδόξου Παραδόσεως.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω δὲν συνιστοῦν εἰ μὴ μόνον μικρὰ δείγματα τῆς ἀκενῶτος πνευματικῆς εὐτοκίας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ εἶναι θαυμασμοῦ ἄξιον, ἀν ἀναλογισθῇ τις ὅτι καλύπτουν ἐν μικρὸν μόνον μέρος τῆς ποικίλης δραστηριότητός του, πόσον ἀνεξάντλητος εἶναι ἡ πνευματικὴ δεξαμενὴ ἐκ τῆς ὁποίας ἀντλοῦνται. Τὸ πλῆθος τῶν ἐμπνεύσεων, ἡ ἐπικαιρότης τῶν γραφομένων καὶ λεγομένων, ἡ βαθυστόχαστος ἐρμηνεία τῶν φαινομένων καὶ γεγονότων, ἡ ἀταλάντευτος πόρευσις ἐπὶ τῆς ὀρθῆς γραμμῆς, ἡ διεισδυτικότης καὶ ἡ προορατικότης ποὺ διακρίνουν τὸν Σεβασμιώτατον, δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ νὰ ἀποτελοῦν δείγματα μιᾶς χαρισματικῆς προσοπικότητος. Ἡ αἰσιοδοξία, ἡ ἐμμονή, ἡ συναντίληψις, ὁ ὀρθὸς σχεδιασμός, ἡ ἀρτία ὀργάνωσις, ἡ μεθοδευμένη πορεία πρὸς ὑλοποίησιν τῶν σκοπομένων, παριστάνουν ἡγετικὴν φυσιογνωμίαν ἀδιαφιλονίκητον. Πάντα ταῦτα ἐπιδέχονται τὴν ἐξῆς συμπληρωματικὴν ἐξήγησιν: Πρόκειται περὶ ἀνθρώπου ὁ ὁποῖος συνειδητοποίησε τὴν ἀποστολὴν του, ὁ ὁποῖος ἀντλεῖ τὴν ἀκάματον ἐνεργητικότητά του ἐκ τῆς ἀτρεμοῦς πίστεως εἰς τὴν ἀποστολὴν αὐτὴν, ὁ ὁποῖος πιστεύει ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου καταξιώνεται ἐὰν ἀναλωνεταὶ διὰ τὴν ἐξύψωσιν τῆς ζωῆς τῶν ἄλλων, ὁ ὁποῖος ὑποτάσσει ἀνεπιφυλάκτως τὸν κόσμον τῆς ὕλης εἰς τὸν κόσμον τῶν ἰδεῶν. Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων δὲν ἦτο δυνατόν νὰ συμβῇ ἄλλως εἰ μὴ τὸ πρόγραμμα πορείας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θεατείρων νὰ διαμορφωθῇ εἰς πρόγραμμα ἀγῶνος πνευματικότητος, πρόγραμμα ζωῆς καὶ δράσεως, πρόγραμμα σωτηρίας καὶ καταξιώσεως, πρότυπον ἐθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς ζωῆς.

Εἶναι φυσικὸν ἐν τόσον πληθωρικὸν πρόγραμμα δράσεως νὰ συσπειρώνη περὶ τὸν καθηγούμενον τῆς Ἐκκλησίας Θεατείρων καὶ πάντας τοὺς λοιποὺς φορεῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ κυρίως τὰ ἐπίλεκτα στελέχη τοῦ κλήρου αὐτῆς, τὰ ὁποῖα συμβάλλουν ἀποτελεσματικῶς εἰς τὴν συγκρότησιν τοῦ ὄλου πλέγματος τῶν δραστηριοτήτων τῆς Ἐκκλησίας ταύτης. Δεδομένου τοῦ φωτεινοῦ παραδείγματος τοῦ προκαθημένου, εἶναι ἐπόμενον οἱ μὲν παλαιότεροι νὰ ἐνθαρρύνωνται εἰς τὴν συνέχισιν τῶν προσπαθειῶν των, οἱ δὲ νεώτεροι νὰ καταλαμβάνωνται ὑπὸ ἐνθους ζήλου πρὸς ἐπιτέλεσιν ἔργων θεαρέστων, καὶ ὄλων αἱ προσπάθειαι νὰ συγκλίνουν ἐπὶ τὸ αὐτό, δηλαδὴ εἰς τὴν καταξίωσιν τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας. Εἰς τὰς γραμμάς ποὺ ἀκολουθοῦν θὰ παρουσιάσωμεν τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἰδέας καὶ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἀντιλαμβάνονται τὴν ἀποστολὴν των καὶ τὴν ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας Θεατείρων ὀρισμένα ἀπὸ τὰ διακεκριμένα στελέχη αὐτῆς, διὰ νὰ ἐχῶμεν ὁλοκληρωμένην τὴν εἰκόνα τῆς πορείας τὴν ὁποίαν ἐπέλεξε νὰ ἀκολουθήσῃ καὶ τοῦ ἔργου ποὺ ἐπιτελεῖ ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Θεατείρων.

Ὁμολογουμένως εὐτυχῆς ἦτο ἡ ἀπόφασις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θεατείρων νὰ ἐγκαινιάσῃ τὴν Β' περίοδον τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐπισήμου μηνιαίου ὀργά-

1. Δημοσιεύεται εἰς τὸν «Ὁρθὸς Κήρυκα», τ. 20ὸν (Ἀπρίλ.-Μάιος 1983), σ. 1.

2. *Ἀπόθι.*

3. Τὸ μήνυμα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου δημοσιεύεται εἰς τὸν «Ὁρθόδοξον Κήρυκα», τ. 24ον (Μάρτιος - Ἀπρίλιος 1984), σ. 4.

νου της, τοῦ «Ὁρθοδόξου Κήρυκος», ὁ ὁποῖος κατάρθωσε σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου νὰ καταστή τὸ βῆμα ἀπὸ τοῦ ὁποῖου μεταδίδεται ἡ φωνὴ ὄχι μόνον τῆς Ἐκκλησίας ἀλλὰ καὶ ὁλοκλήρου τῆς Παροικίας. Εἰς τὸ β' τεῦχος τοῦ «Ὁρθοδόξου Κήρυκος» καθορίζεται καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἐκδόσεώς του, τὸν ὁποῖον καὶ παραθέτομεν, ὡς ἐνδεικτικὸν τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ἐπιδιώξεων τῆς Διευθύνσεως καὶ τῆς Συντάξεως τοῦ μηνιαίου αὐτοῦ δελτίου, τὸ ὁποῖον ἐκδίδεται ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, διευθύνεται ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Μιλητιουπόλεως Τιμοθέου καὶ συντάσσεται ὑπὸ ἐξάδος Ἀρχιμανδριτῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς! : «Ὁταν ἐξεδόθη τὸ πρῶτο φύλλο τοῦ Ὁρθοδόξου Κήρυκα, σίγουρα οἱ ἀναγνώστες θὰ διερωτήθηκαν διὰ ποῖο σκοπὸ ἐκδόθηκε τὸ ὄργανο αὐτό. Ἀπαντῶντες χωρὶς περιστροφές, λέμε ὅτι ὁ σκοπὸς εἶναι πνευματικὸς καὶ ἡ μέθοδός μας εἰρηνικὴ. Καὶ πιστεύουμε πὼς δὲν θὰ μᾶς προκαλέση κανεὶς νὰ μεταχειριστοῦμε ἄλλη μέθοδο. Δὲν ἀκολουθοῦμε πολιτικὴς ἰδεολογίας, γιατί ἡ Ἑλληνικὴ πνευματικότητα εἶναι τὸ σπουδαιότερο ἰδανικὸ τὸ ὁποῖον οἱ Ἕλληνες χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἔχουν σὰν γνώρισμά τους.

»Κύριος στόχος μας εἶναι οἱ Ἑλληνορθόδοξες Κοινότητές μας μετὰ τὴν ἑλληνικὴ παραδοσιακὴ ὀργάνωσή τους, μετὰ τοὺς παροικιακοὺς ναοὺς τους, μετὰ τὰ σχολεῖα τους καὶ μετὰ τὰ φιλανθρωπικὰ ἑσπερία τους. Δὲν ἀποκλείουμε κανένα ἑλληνικὸ σωματεῖο, τοῦναντίον ἀπὸ ὅλα περιμένομε συνεργασία μὴ καὶ ὁ σκοπὸς μας δὲν εἶναι κερδοσκοπικός.

»Ὁ στόχος αὐτὸς δίδει αὐτόματα τὸν χαρακτήρα τοῦ Ὁρθοδόξου Κήρυκα σὰν παροικιακοῦ ὀργάνου στῇ διάθεσι τῶν Ἑλληνορθοδόξων Κοινοτήτων μας, τῶν Σχολείων μας, τῶν Ἐπιστημόνων μας καὶ τῶν Φοιτητῶν μας.

»Τὰ κοινοτικά καὶ σχολικά ζητήματα μαζί μετὰ τὰ ἐκκλησιαστικά θὰ μᾶς ἀπασχολοῦν πολὺ καὶ μετὰ τὴν ἀποδοτικὴν καὶ ταπεινὴν θὰ συνεργάζομασθε μετὰ ὅλα τὰ συμβούλια καὶ τοὺς παράγοντες τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων πού εἶναι οἱ φορεῖς τοῦ Ἱεραποστολικοῦ μας ἔργου στῇ Μ. Βρεταννία.

»Ἐνῶ ὅλοι μποροῦν νὰ εἶναι συνεργάτες μας, δίπλα μας παραστέκονται κοντὰ μας τὰ πιστὰ καὶ ἀφωσιωμένα μέλη τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως, μετὰ τὰ ὁποῖα ἐλπίζουμε νὰ μεταδίδουμε εὐρύτερα τὸ μήνυμα τῆς Πατρίδας μας καὶ τῆς Ἐκκλησίας μας.

»Ἀκόμη δὲν τὰ καταφέραμε νὰ ἔχουμε ὕλη καὶ στὰ Ἀγγλικά, γιὰ νὰ ἐπικοινωνοῦμε ἀπ' εὐθείας καὶ μετὰ τὴν νεολαία μας πού εἶναι μορφωμένη ἀγγλικά, ἀλλὰ τοῦτο εἶναι μέσα στὸ πρόγραμμά μας καὶ γρήγορα θὰ ἐγκαινιάσωμε καὶ ἀγγλικὴς στῆλες».

Εἰς τὸ κύριον ἄρθρον τοῦ 3ου τεύχους, μετὰ τὸν τίτλον «Ἡ Ἐκκλησία», καθορίζεται ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ ὁ κοινωνικὸς ρόλος τῆς Ἐκκλησίας Θυατείρων, ὁ ὁποῖος τὴν καταξιώνει ὡς Ἐκκλησίαν δρῶσαν καὶ ἀγωνιζομένην. Μεταφέρομεν ἐν ἀπόσπασμα: «Ὁταν λέγωμεν ἱερατικὴν καὶ ἱεραποστολικὴν διακονίαν

ἐννοοῦμε τὴν παρακολούθησιν τοῦ Χριστιανικοῦ Λαοῦ μας εἰς τὴν κοινωνικὴν του ζωὴν, ἐκεῖ πού συχναζοῦν οἱ Χριστιανοὶ μας μετὰ τὰς οἰκογένειάς των καὶ ἰδιαίτερα εἰς τὰς ἐθνικὰς, κοινοτικὰς καὶ σχολικὰς ἐκδηλώσεις των. Ἐκεῖ ἐπιβάλλεται ἡ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας καὶ μάλιστα μετὰ ἔντασιν, ὥστε ὁ Χριστιανικὸς λαὸς μας νὰ διδαχθῇ, νὰ κατηχηθῇ, νὰ πληροφορηθῇ καὶ νὰ ἐνισχυθῇ. Ἡ στήλη αὐτὴ μετὰ χαρὰ καὶ μετὰ Χριστιανικὴ καύχησιν σημειώνει τὸ ἄνοιγμα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων πρὸς τὴν Χριστιανικὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν τῆς Μεγάλης Βρεταννίας καὶ αἰσθάνεται ἱκανοποίησιν διότι ἀπλοῖ Χριστιανοί, ἢ κάποτε καὶ ἀδιάφοροι πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἄνθρωποι, μᾶς εἶπαν δημοσίως ἴσχυρη τῆρα διότι μετὰ τὴν νέαν μορφήν τοῦ Ὁρθοδόξου Κήρυκα ξεφύγατε ἀπὸ τὸν ἀπόκοσμον καὶ μονότονον τρόπον μεταδόσεως τῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας»).

Εἰς τὸ ἐπόμενον (4ον) τεῦχος τοῦ Ὁρθοδόξου Κήρυκος, εἰς τὸ κύριον ἄρθρον μετὰ τὸν αὐτὸν τίτλον, ἐπισημαίνεται ἡ ἀξία τῆς Ὁρθοδόξου λατρευτικῆς παραδόσεως καὶ παρουσιάζεται τὸ πρόγραμμα δράσεως τῆς Ἐκκλησίας μετὰ κέντρον τὸν ἱερὸν Ναὸν ἐκάστης Κοινότητος. Ἀναγράφεται αὐτολεξεῖ: «Ἐκαστος Ναὸς πρέπει νὰ μεταβληθῇ εἰς κύτταρον καλλιέργειας πνευματικῆς μετὰ εὐρύτατες διαστάσεις καὶ μετὰ βαθεῖαν ἐπίδραση ἐπὶ τῶν ψυχῶν τῶν μελῶν ἐκάστης Ἑλληνορθοδόξου Κοινότητος. Εἶπαμεν ὅτι τὰ μέσα θὰ εἶναι ἡ ἑλληνορθόδοξος παράδοσις καὶ ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς καὶ οἱ φορεῖς θὰ εἶναι ὁ ἱερός κλήρος, τὰ Διοικητικὰ Συμβούλια τῶν Ἑλληνορθοδόξων Κοινοτήτων, τὰ Σχολεῖα μετὰ τὰς Σχολικὰς Ἐπιτροπὰς καὶ τοὺς Συλλόγους Γονέων καὶ μετὰ τὰς Βοηθητικὰς Ἀδελφότητες».

Εἰς τὸ 5ον τεῦχος τοῦ αὐτοῦ δελτίου γίνεται λόγος περὶ τοῦ ἔργου πού ἐπετέλεσεν ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ εἰς τὸν τομέα τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν Ἑλληνοπαίδων καὶ ἐκφράζεται ἡ πεποίθησις ὅτι διὰ νὰ εἶναι ὠλοκληρωμένη ἡ προσφορὰ τῶν σχολείων ὥστε νὰ κερδηθῇ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ἡ νέα γενεὰ τῶν Ἑλλήνων τῆς Μ. Βρεταννίας, πρέπει νὰ ἀναγνωρισθῇ ὁ παιδαγωγικὸς ρόλος τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ ἀνατεθῇ εἰς αὐτὴν τὸ δύσκολον ἔργον τῆς ὀργανώσεως τῶν σχολείων, τὸ ὁποῖον εὐχαρίστως ἐπωμίζεται ὡς μίαν ἐκ τῶν κυρίων ἀποστολῶν της². Ἐπὶ τοῦ ἰδίου θέματος ἐπανέρχεται ὁ ἀρθρογράφος εἰς ἐπόμενον τεῦχος τοῦ δελτίου³, ὅπου τονίζει μετὰ τῶν ἄλλων ὅτι: «Ἡ Ἐκκλησία εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν δὲν κάμνει τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματος τοῦ ἔθνους, καὶ εἶναι φυσικόν, διότι αὕτη ἔχει καὶ τὴν πείραν καὶ τὴν συνείδησιν τῆς εὐθύνης ἐναντι αὐτοῦ».

Εἶναι σκόπιμον εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο νὰ παραθέσωμεν μερικὰ στοιχεῖα ἐκ τῆς δραστηριότητος μᾶς

2. «Ὁρθόδοξος Κήρυξ», τεῦχος 5ον (Μάιος - Ἰούνιος 1980), κύριον ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκπαίδευσις», σσ 1, 2.

3. *Αὐτόθι*, τ. 7ον (Σεπτ. - Ὀκτώβριος 1980), σσ 1, 8.

1. «Ὁρθόδοξος Κήρυξ», τ. 2ον (Φεβρ. 1980), σ. 1.

ἐκ τῶν Ἑλληνορθόδοξων Κοινοτήτων τῆς Παροικίας, διὰ τὴν καταδειχθῆ ὅτι τὸ πολὺπλευρον ἔργον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων εὐδοῦται καλλίτερον διὰ τοῦ καταμερισμοῦ του εἰς μικροτέρας κλίμακας ὑπὸ τὴν εὐθύνην τῶν Βοηθῶν Ἐπισκόπων καὶ τὴν συντονιστικὴν καὶ καθοδηγητικὴν ἐποπτεῖαν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Τὴν 25ην Ἰανουαρίου 1981 ἐγένετο ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου ἡ 20ῆ συνεδρία τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Κοινότητος Ἀποστόλου Βαρνάβα καὶ Παναγίας Wood Green Λονδίνου. Κατ' αὐτὴν ὁ πνευματικὸς προϊστάμενος ἀπὸ τοῦ 1971 Ἐπίσκοπος Τροπαιοῦ Γρηγόριος ἔκαμε λεπτομερῆ ἀπολογισμὸν τῆς διαρρησάσης δεκαετίας¹ παρουσιάζων τὸ ἔργον τῆς Κοινότητος ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν καὶ ἐνεργὸν συμμετοχὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀνέφερε μεταξὺ πολλῶν ἄλλων τὴν ἀγαστὴν συνεργασίαν μεταξὺ τοῦ κλήρου καὶ τῶν ἄλλων παραγόντων τῆς Κοινότητος, χάρις εἰς τὴν ὅποιαν πολλὰ ἐπετεύχθησαν ὅπως ὁ εὐπρεπισμὸς τῶν δύο ναῶν, ἡ δημιουργία βοθητικῶν χώρων, ἡ ὀργάνωσις τοῦ σχολείου, ἡ ἔκδοσις τοῦ δελτίου «Διακονία», ἡ δραστηριοποίησις τῆς Βοηθητικῆς Ἀδελφότητος Κυριῶν εἰς τὸν τομέα τῆς περιποιήσεως τῶν γερόντων καὶ τῆς διατηρήσεως τοῦ «Σπιτιοῦ τοῦ Γέρον» καὶ ἄλλα ἐπιτεύγματα ποῦ δικαιῶνουν τὸν ρόλον τῆς Ἑλληνορθόδοξου Κοινότητος. Θὰ σταθῶμεν ὅμως ἐπ' ὀλίγον καὶ εἰς τὰς προοπτικὰς ποῦ διαγράφει ὁ Θεοφιλέστατος διὰ τὴν ἐπομένην δεκαετίαν: «Φαίνεται πῶς ἡ Ἐκκλησία μας θὰ πρέπη νὰ ἀνανεῶνται συνεχῶς τὶς ρίζες ποῦ τὴν τρέφουν καὶ τὴν συντηροῦν καὶ τὴν νεάζουν καὶ τὴν καθιστοῦν ζωντανή, δυναμικὴ καὶ αὐξάνουσα. Γι' αὐτὸ θὰ πρέπη νὰ ἀρχίσουμε ἀπὸ τὴ λατρεία μας.», «Ἡ ψαλμωδία συμπληρῶναι, ἢ μᾶλλον, πλουτίζει τὴ λατρεία μας.», «Τὸ κήρυγμα καὶ οἱ ὁμιλίαι νὰ πικνωθοῦν καὶ νὰ περιστρέφονται πῶς πολὺ στὰ τῆς ζωῆς καὶ λατρείας τῆς Ἐκκλησίας μας.», «Παράλληλα πρὸς αὐτὰ εἶναι τὸ γραπτὸ κήρυγμα.», «Χωρὶς τὴν προσωπικὴν ἐπικοινωνίαν, χωρὶς τὴν ψυχικὴν ἐπαφὴν, χωρὶς τὴν ἔξοδὸν ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν μας καὶ τὸν περίβολο τῆς Ἐκκλησίας, δὲ θὰ γίνῃ ἡ Διακονία μας ἀκουστὴ καὶ σεβαστὴ.», «Ἡ βαθύτερη ὀργάνωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ Κατηχητικοῦ Σχολείου θὰ πρέπη νὰ ἀπασχολῆσθαι ὅλους μας.», «Ἐμεῖς οἱ κληρικοί, ἰδιαιτέρα, θὰ στρέψουμε τὴν προσοχὴν μας εἰς τὴν ἐμβάθυνση τῆς ποιμαντικῆς μας προσφορᾶς, ἢ ὅποια εἶναι καὶ τὸ κύριον ἔργον μας.», «Ἡ στρατολόγησις πῶς πολλῶν προσώπων γιὰ τὶς ἄμεσες χρεῖες τῆς Ἐκκλησίας», «Ὁ θεσμὸς τῆς Οἰκογένειας καὶ ἡ πῶς στενὴ ἀλληλεγγύη μεταξὺ τῶν Ὀμογενῶν μας θὰ πρέπη νὰ καλλιεργηθοῦν στενότερα καὶ βαθύτερα. Ἄς παρακολουθῆσθωμεν ὅμως καὶ ὀλίγας ἄλλας σκέψεις τοῦ Θεοφιλεστάτου, διατυπωθεῖσας εἰς τὴν εἰσήγησίν του κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς Κοινότητος

του εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 1983²: «Πρέπει νὰ ἐπιστρατεύσουμε τὴ Νεολαία, τοὺς μορφωμένους, τοὺς ἀπομονωμένους χάρις στὶς συνθήκες καὶ τὶς περιστάσεις τῆς ξενιτειᾶς», «Ἰδιαιτέρα θὰ πρέπει νὰ προσέξουμε τὴ Νεολαία. Τὰ παιδιά, τοὺς νεώτερος ἀδελφούς καὶ τὰ παιδιά μας. Τὸ μέλλον καὶ οἱ εὐθύνες εἶναι στοὺς δικούς μας ὤμους», «Μέλημα καὶ ἐπιδίωξή μας σὲ τούτῃ τῇ χρονίᾳ θὰ εἶναι ὁ ἐρχομὸς τοῦ ἀποξενωμένου ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία λαοῦ μας, ἢ ἐπιστροφὴ του εἰς τὴν Ἁγία Τράπεζα».

Αὐτὰ εἶναι μερικὰ ἀπὸ τὰ σχέδια διὰ τὸ μέλλον, τὰ ὅποια, ὡς δυνάμεθα νὰ διαπιστώσωμεν ἐξ ὧν ἀνωτέρω ἐξετέθησαν, ἐντάσσονται ἀβιάστως εἰς τὸ γενικὸν πρόγραμμα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων. Πάντα ταῦτα ὅμως προϋποθέτουν μίαν πραγματικὴν στρατεύσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, διὰ τοῦτο καὶ ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ ἐξεκίνησεν ἀληθῆ σταυροφορίαν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν, ἢ ὅποια δὲν ἐβράδυνε νὰ ἀποδώσῃ καρπούς. Εἰς τὸν τομέα τῆς προσκλήσεως πρὸς πικνωσιν τῶν τάξεων τοῦ ἱεροῦ κλήρου ἐκ τῶν μελῶν τῆς Παροικίας τῶν ἐχόντων τὴν κλίσιν καὶ ἠτοιμασμένων νὰ δεχθοῦν τὴν κλῆσιν πρὸς διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Ἐπίσκοπος Τελμησοῦ Χριστοφόρος ἀπευθύνει ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ Ὁρθοδόξου Κήρυκος³ ἀνοικτὴν ἐπιστολὴν πρὸς τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς μὲ τὸν τίτλον «Μία ὑψηλὴ πρόσκλησις», εἰς τὴν ὅποιαν δι' ἐμπνευσμένων λόγων ἀνατέμνει τὸ μυστήριον τῆς ἱερωσύνης καὶ καλεῖ τοὺς ἐκλεκτοὺς τῆς Θεῆς Χάριτος νὰ προσχωρήσουν. Ἐπισημαίνει μεταξὺ τῶν ἄλλων: «Ἡ Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων μὲ τὴν ἀπαροδὸν τοῦ χρόνου συνειδητοποιεῖ ὅτι ἔχει ἀνάγκην περισσοτέρων ἐργατῶν διὰ νὰ δυνηθῆ νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸ δύσκολον ἔργον τῆς. Διὰ τοῦτο οἱ δυνάμενοι θὰ πρέπη νὰ τείνουν χεῖρα βοήθειας, ἀναλαμβάνοντες καὶ αὐτοὶ διὰ τῆς χειροτονίας, ἕνα μέρος τοῦ βάρους καὶ τῶν εὐθύνων». Καὶ καταλήγει μὲ τὴν συγκινητικὴν πρόσκλησιν: «Ναὶ σὲ περιμένουμε ἄγνωστε καὶ κρυμμένε ἀδελφέ, ν' ἀνταποκριθῆς σ' αὐτὴ τὴν πρόσκλησίν μας ποῦ εἶναι κλησις θεϊκὴ καὶ σὰν ἀπάντησι στὸ κάλεσμά μας σταθερὰ καὶ ἀμετάκλητα ν' ἀκουστῇ ἡ φωνὴ σου. "Παρών"».

Εἰς τὰ κελεύσματα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ὡς τὸ ἀνωτέρω ἱκανὴ ὑπῆρξεν ἡ ἀνταπόκρισις, ὡς μᾶς δίδεται ἢ εὐκαιρία νὰ διαπιστώσωμεν εἰς ἄλλο σημεῖον. Τὸ σημαντικὸν ὅμως διὰ τὴν περίπτωσιν εἶναι ὅτι ἡ Ἐκκλησία Θυατείρων εἶναι ἐπηνδρωμένη καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἐπιδιώκεται ὑπὸ κληρικῶν οἱ ὅποιοι ἔχουν βαθεῖαν συναίσθησιν τοῦ ρόλου τὸν ὅποιον καλοῦνται νὰ διαδραματίσονται καὶ τῆς ἀναντικαταστάτου ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας τὴν ὅποιαν ἐτάχθησαν νὰ ὑπηρετήσουν. Ὁ Δρ. Ἀνδρέας Χατζησαββῆς εἰς τὴν προσφώνησίν του κατὰ τὴν εἰς Πρεσβύτερον χει-

1. Ὁ ἔκτενης ἀπολογισμὸς δημοσιεύεται εἰς τὸν «Ὁρθόδοξον Κήρυκα», τ. 10ον (Μάρτιος - Ἀπρίλιος 1981), ὅπου καὶ καταλαμβάνει τὰς σελίδας 6-9.

2. «Ὁρθόδοξος Κήρυξ», τ. 19ον (Φεβρ. - Μάρτιος 1983), σ. 6.

3. *Αὐτόθι*, τ. 3ον (Μάρτιος 1980), σ. 6.

ροτονίαν του¹ δίδει μὲ ἀδιαμφισβήτητον σαφήνειαν τὴν κοινωνικὴν διάστασιν τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῶν ἐξῆς: «Δὲν εἶναι δυνατόν ἡ Ἐκκλησία πού κηρύσσει τὴν ἀγάπην καὶ νοητῆ ὡς ἄσχετη πρὸς τὴ ζωὴ, πρὸς τὴν ἀγῶνα καὶ τὰ προβλήματα τῆς ἐποχῆς. Ὡς Ἐκκλησία θὰ μείνουμε μέσα στὴ ζωὴ, ὡς Ἐκκλησία εἴμαστε μπλεγμένοι στὴν μεγάλη ἱστορικὴ πορεία τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων πού ὀδηγεῖ στὴν τελείωσιν τῶν πάντων, πού ὀδηγοῦν στὴν ἡμέρα τοῦ Κυρίου».

Τὴν κοινὴν πεποιθήσιν ὄλων τῶν φορέων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ὅτι παραπλήρωμα τῆς κοινωνικῆς καὶ ἐθνικῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ ἡ φροντίς αὐτῆς διὰ τὴν ἐθνικοθρησκευτικὴν ἐκπαίδευσιν τῶν Ἑλληνοπαίδων, ἐκφράζει ὁ Ἀρχιμανδρίτης Λεόντιος Ἀριστοτέλους εἰς τὴν ὁμιλίαν του ἐπὶ τῇ λήξει τῶν μαθημάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ², ἀναφέρων μεταξὺ τῶν ἄλλων: «Γιὰ τὴν ἀνάληψη τέτοιων πρωτοβουλιῶν... ἀποτελεῖ ἀποφασιστικὸ παράγοντα ἡ πατρικὴ ἐνθάρρυνση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου μας, πού ἐμβάλλει στὶς ψυχὰς ὄλων μας τὴν πίστην του, τὴν ἀγάπην του, τὸν ἐνθουσιασμό του – ἀλλὰ καὶ τὴν ἀγῶνιάν του – γιὰ ὅ,τι Χριστιανικὸ καὶ Ἑλληνικόν... Πιστεύουμε κι ἐμεῖς μαζί του ὅτι πρέπει νὰ ζήσουμε σὲ μιὰ πραγματικότητά πολιτειακῆ, χωρὶς νὰ ἀλλοιώσουμε τὴν φυλετικὴν μας ὑπόστασιν, χωρὶς νὰ χάσουμε τὴ γλῶσσαν μας, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῆς φυλῆς μας, τὴν Ὁρθόδοξον Πίστην μας, χωρὶς νὰ ξεχάσουμε τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν εὐγένειαν τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς μας».

Ἐνῶ ὅμως τόσον σημαντικὴ εἶναι ἡ ἀποστολὴ καὶ τόσον καιρῖος ὁ ρόλος τῆς Ἑλληνορθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Διασπορᾶς δὲν λείπουν οἱ ἀμφισβητίαι, οἱ ἀρνήται καὶ οἱ πολέμιοι πού μὲ τὴν πολεμικὴν τους πικραίνουσι τοὺς ἀφωσιωμένους εἰς τὸ ἔργον τῶν λειτουργῶν τῆς καὶ δυσχεραίνουσι τὸ ἔργον τῆς, καὶ δυστυχῶς ἡ πολεμικὴ αὐτὴ ξεκινάει πολλὰς φορὰς ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸν Κέντρον. Ἄλλ' ἡ Ἐκκλησία ἀμύνεται, ἀπολογεῖται καὶ ἀνασκευάζει τὰς εἰς βάρος τῆς κατηγορίας. Τοιαύτη εἶναι ἡ θέσις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων, ἡ ὁποία θεωρεῖ ἑαυτὴν ὑποχρεωμένην νὰ ἀπαντήσῃ ἐξ ὀνόματος τῶν Ἑλληνορθόδοξων Ἐκκλησιῶν τῆς Διασπορᾶς εἰς δημοσίευμα εἰς τὸν ἡμερήσιον τύπον τῆς Πατρίδος διὰ τοῦ ὁποίου ἀμφισβητεῖται ἡ προσφορὰ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν Ἑλληνισμόν τῆς Διασπορᾶς³. Μετὰ τὴν παρουσίαν τῆς ἀμφισβητήσεως ἀκολουθεῖ ἡ ἀνασκευὴ ἐκ τῆς ὁποίας μεταφέρομεν ὀρισμένα σημεῖα: «Ἡ Ἐκκλησία στέκει ὑπεράνω κομματικῶν ἀντιθέσεων, γιὰ

τοῦτο καὶ πάντοτε συνέβαλε στὴν ἐνότητα τοῦ Ἀποδημοῦ Ἑλληνισμοῦ», «Μήπως δὲν εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας, γιὰ νὰ μείνῃ πιστὴ στὴ διακονία τοῦ Ἑλληνισμοῦ περιορίζῃ τὴν Ἱεραποστολικὴν δράσιν τῆς ἀποκλειστικὰ στοὺς Ἑλληνες;», «Μήπως παράλληλα ἀπὸ τοὺς Ναοὺς τῆς δὲν ἔχει τόσα ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ, φιλανθρωπικὰ, πολιτιστικὰ καὶ ἐθνικὰ ἰδρύματα, πού τὰ συντηρεῖ χωρὶς καμμιά βοήθειαν ἀπὸ τὴν πατρίδα;».

Ἀπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα διέπεται καὶ ἡ ἐκθεσις τοῦ Κεντρικοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου (Κ.Ε.Σ.) τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων, εἰς τὴν ὁποίαν γίνεται ἡ παρουσίασις τοῦ ὄντως ἐντυπωσιακοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν ἐκπαιδευτικὸν τομέα, ἀπὸ τὴν ὁποίαν καὶ μεταγράφομεν τὴν ἀρχὴν⁴: «Ἡ παράδοση τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας ἀφῆσε βαθεῖς τίς ρίζες στὴν παιδείαν γενικὰ. Αὐτὴ ἡ ἀποψη δὲν πρέπει νὰ ἀναφέρεται σὲ περιόδους ἐθνικῆς καὶ κοινωνικῆς συμφορᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ σὲ περιόδους εἰρήνης καὶ προόδου, ἐπειδὴ ἡ Χριστιανικὴ πίστις εἶναι ἐκφραση τῆς ἀνθρώπινης δίψας γιὰ γνώσιν καὶ γιὰ μόρφωσιν. Μὲ κανένα τρόπο δὲν πρέπει νὰ δραματίζει ἡ Ἐκκλησία ἀναπληρωματικὸν ρόλον γιὰ τὴν ἀποστολὴν τῆς εἶναι συνεχῆς καὶ ἀνοδικῆ. Ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔχει προορισμόν νὰ "ξελασπῶναι" καὶ νὰ παραχωρεῖ στὴ συνέχειαν τὸ διδασκατικὸν τῆς ἔργου στοὺς ἐπιτηδεῖους "ψευδοδιδασκάλους" πού ἀνατρέπουσι θεομῶν καὶ παραδόσεις».

Θὰ ἠδυνάμεθα νὰ καλύψωμεν πολλαπλάσιον ἀριθμὸν σελίδων ἀναφέροντες καὶ ἀναλύοντες λόγους, ὁμιλίαις, μηνύματα, προσφωνήσεις, ἀπολογισμοὺς, ἐκθέσεις, κηρύγματα, μελέτας καὶ ποικίλα ἄλλα πνευματικὰ πονήματα ἐκ τῶν ὁποίων καθημερινῶς πλουτίζεται ἡ πνευματικὴ διακονία τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων, ἀλλὰ πρόθεσις μας δὲν ἦτο νὰ παρουσιάσωμεν τὴν πνευματικὴν δραστηριότητα τῶν ἀξίων μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, εἰ μὴ μόνον μέσῳ, ἐν πολλοῖς τυχαίῳ ἢ τοῦλάχιστον προσφῶρων, ἐνδεικτικῶν παραπομπῶν νὰ ἀφίσωμεν νὰ διαφανοῦν αἱ ἀρχαὶ ὑπὸ τῶν ὁποίων διαπνέονται καὶ βάσει τῶν ὁποίων κινῶνται εἰς τὰς ἀκαμάτους δραστηριότητάς των οἱ φορεῖς τοῦ ὄντως γιγαντιαίου ἔργου πού ἀνέλαβε καὶ διεκπεραίωνει ἡ Ἐκκλησία ἐν Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ. Τὸ ἔργον ἐπιτελεῖται ἀθροῦνως ὑπὸ στρατιᾶς ὀλλῆς ἐπώνυμων καὶ ἀνωνύμων σταυροφόρων τῆς Ἐκκλησίας, ὑπὸ τὴν ἐμπνευσμένην καθοδήγησιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου καὶ μὲ τὴν ἀνεκτίμητον βοήθειαν τῶν Ἐπισκόπων καὶ τῶν συνεργατῶν των, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν. Δὲν ἦτο δυνατόν παρὰ νὰ μνημονεύσωμεν μόνον ὀρισμένους ἐνταθὰ, ἄνευ προθέσεως ἀξιολογικῆς τινος ἱεραρχήσεως. Θὰ μᾶς δοθῇ ἡ εὐκαιρία νὰ μνημονεύσωμεν καὶ ἄλλους εἰς τὰ ἐπόμενα, ἀλλὰ θὰ ὑπάρξουν καὶ πολλοὶ οἱ ὁποῖοι δὲν θὰ ἀναφερθοῦν, διότι πράγματι πρόκειται περὶ στρατιᾶς ὀλοκλήρου, ἡ ὁποία δρᾷ καὶ πορεύεται τὴν ὁδὸν τῆς ὑπηρεσίας τῶν ἑλληνοχριστιανικῶν

1. Τὰ σχετικὰ μὲ τὴν χειροτονίαν αὐτὴν, περὶ τῆς ὁποίας κάμνομεν λόγον καὶ ἐν τοῖς κατωτέρω, δημοσιεύονται εἰς τὸν «Ὁρθόδοξον Κήρυκα», τ. 14ον (Ἰανουάριος 1982), σ. 9.

2. «Ὁρθόδοξος Κήρυξ», τ. 13ον (Ὀκτώβριος-Δεκέμβριος 1981), σ. 4.

3. Βλ. «Ὁρθόδοξον Κήρυκα», τ. 14ον (Ἰανουάριος 1982), σσ 12, 4· δημοσιεύσεις ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ὑπὸ τὸν τίτλον: «Μακρῖνοι Ἑλληνες» – Μιὰ σύντομη θέσις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ Μ. Βρεταννίας.

4. Ἡ ἐκθεσις δημοσιεύεται εἰς τὸν «Ὁρθόδοξον Κήρυκα», τ. 15ον (Φεβρουάριος – Μάρτιος 1982), σ. 10.

ιδεωδών χάριν του μεγαλείου του Ὁρθοδόξου Ἑλληνισμού τῆς Διασποράς. Ἡ πρόταξις τῆς ἐνότητος αὐτῆς ἐθεωρήθη σκόπιμος διὰ νὰ καταστή σαφές ὅτι τὰ ἐπιτεύγματα τῆς Ἐκκλησίας Θυατείρων δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα τυχαιότητος ἀλλὰ εὐτυχεῖς καταλήξεις ἐνεργειῶν βάσει προδιαγεγραμμένου σχεδίου, τὸ ὁ-

ποῖον κατέστη δυνατόν νὰ ὑλοποιηθῆ χάρις εἰς τὰς ἀόκνους προσπάθειαι καὶ τὴν ἀκλόνητον θέλησιν καὶ τὴν διάθεσιν αὐτοθυσίας τόσον τοῦ προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας ὅσον καὶ τοῦ περὶ αὐτὸν ἀξίου κλήρου καθὼς καὶ τῶν δυναμικῶν μελῶν τῆς Ἑλληνικῆς Παροικίας.

3. Ἡ ὀργάνωσις καὶ αἱ δραστηριότητες τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων.

Εἰς σύνθετος καὶ πολυπλεύρου προορισμοῦ καὶ δράσεως ὀργανισμὸς ἀπαιτεῖ ἄρτιαν ἐσωτερικὴν ὀργάνωσιν διὰ νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸ ἔργον του. Χρειαζέται τὴν κεντρικὴν διοίκησιν ἢ ὅποια νὰ λειτουργῆ ὡς συντονιστικὸν καὶ καθοδηγητικὸν σῶμα καὶ τὰς παρακέντρους ὀργανώσεις καὶ περιφερειακὰς μονάδας αἱ ὁποῖαι νὰ δροῦν μὲ ἀρκετὰ περιθώρια αὐτονομίας, μὴ ἀποκλίνουσαι ὅμως ἐκ τοῦ γενικοῦ σχεδίου ἐνεργειῶν καὶ κατευθύνσεων, ὥστε τελικῶς τὸ ἐπιτελούμενον ἔργον νὰ εἶναι ἐπιδεικτικὸν εἰς συσσωρευτικὴν ἀλλὰ καὶ διαφορικὴν προσθήκην καὶ νὰ δύναται νὰ λάβῃ τὴν μορφήν ἐνιαίας καὶ συντονισμένης δράσεως. Τὸ αὐστηρῶς συγκεντρωτικὸν σύστημα θὰ καθίστα τὸν ὀργανισμὸν δυσκίνητον, ἀλλὰ καὶ τὸ αὐτόνομον ἀποκεντρωτικὸν θὰ περιέκλειε τὸν κίνδυνον ἀποκλίσεων, ἐπικαλύψων καὶ ἀσυντονίστων ἐνεργειῶν αἱ ὁποῖαι θὰ ὑπεβάθμιζον τὴν δυναμικότητα τοῦ ὅλου συγκροτήματος. Τὸ πλεόν ἐνδεδειγμένον διὰ τὴν περίπτωσιν εἶναι ἐν σύνθετον σύστημα εἰς τὸ ὁποῖον τὸ κέντρον καὶ οἱ παρακεντρικοὶ καὶ περιφερειακοὶ σχηματισμοὶ μὲ τὰ ἐπιτελικά ὄργανα, τοὺς φορεῖς καὶ τὰ βοηθητικὰ στοιχεῖα ἀποτελοῦν ἄλυσίδα ἀδιάσπαστον μὲ ἐμφανῆ τὴν σημασίαν διὰ τὴν συνοχήν τοῦ ὅλου τῶν καθ' ἕκαστον κρίκων. Τὸ σύστημα αὐτὸ λειτουργεῖ μὲ τὸ σχῆμα τῶν ἀναπαραγομένων προτύπων, κατὰ τὸ ὁποῖον ἕκαστος ἐπὶ μέρους σχηματισμὸς ἀναπράγει τὴν συγκρότησιν τοῦ κεντρικοῦ ὀργανισμοῦ εἰς ἐλάσσονα κλίμακα. Κατὰ τὰς ἐννοίας ταύτας ἡ συγκρότησις τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων θὰ ἠδύνατο νὰ παρασταθῆ σχηματικῶς μὲ ἀκτινωτὸν κύκλον εἰς τὸν ὁποῖον ἡ κίνησις εἶναι ἀμφίδρομος, ἀπὸ καὶ πρὸς τὴν περιφέρειαν. Εἰς καὶ περὶ τὸ κέντρον τοῦ κύκλου ἐδράζων τὰ ἐπιτελικά καὶ συντονιστικά ὄργανα καὶ ὀργανισμοὶ ποὺ διοχετεύουν τὴν δράσιν καὶ τὰς κατευθύνσεις διὰ μέσου τῶν ἀκτίνων πρὸς τὴν περιφέρειαν, εἰς δὲ τὰς περιφερειακὰς ἀπὸ λήξεις τῶν ἀκτίνων ὑφίστανται οἱ πυρηνικοὶ σχηματισμοὶ τῶν Κοινοτήτων αἱ ὁποῖαι δραστηριοποιοῦνται εἰς τὴν ζώνην ἐπιρροῆς τῶν καὶ ἔχουν σημεῖον ἀναφορᾶς τὸ κέντρον τοῦ κύκλου.

Τὸ σχῆμα αὐτὸ ὀργανώσεως τῆς Ἐκκλησίας Θυατείρων ὑφίστατο βεβαίως ἀπὸ παλαιότερον, ἀλλὰ κάθε ὀργανωτικὸν σχῆμα, δεδομένης τῆς συμπαρακολουθήσεως τῶν ἐξελίξεων καὶ τῶν συνεχῶς ἀναδιαμορφουμένων συνθηκῶν, εἶναι δεκτικὸν τροποποιήσεως καὶ βελτιώσεως εἰς τὸ διηνεκές. Πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἐνισχύσεως καὶ βελτιώσεως τοῦ

ὀργανωτικοῦ σχήματος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων ἔστρεψε τὴν προσοχήν του καὶ κατηύθυνε τὰς προσπάθειαι του εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως εἰς χεῖρας του τῶν οἰάκων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μεθόδιος. Ἡ ἐπαρκὴς στελέχωσις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ, ἡ ἐπαύξησις καὶ τὼσις τῶν διασυνδέσεων, ἡ αἰσθητοποιήσις τῶν κατευθυντηρίων ἀρχῶν, ἡ ἐπιστράτευσις ὅλων τῶν δυνάμεων ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἡ δημιουργία προϋποθέσεων πρὸς τελεσφόρον δράσιν, ἡ ἐμφασίς εἰς τὴν προτυποποίησιν τῆς κεντρικῆς ὀργανώσεως διὰ νὰ διευκολυνθῆ ἡ ἀναπαραγωγικὴ διαδικασίαι εἰς τὴν περιφέρειαν, ὑπῆρξαν ὀρισμένοι ἐκ τῶν πρώτων ἀλλὰ καὶ ἐξακολουθητικῶν ἐπιδιώξεων τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν συνεργατῶν του.

α. Ὁ ἱερός Κλήρος: Οἱ στυλοβάται τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀναμφισβητήτως οἱ κληρικοὶ, διότι αὐτοὶ ἐπωμίζονται κυρίως τὸ βάρος τῆς ἱεραποστολικῆς δράσεως αὐτῆς. Ὁ βαθμὸς προσηλώσεως αὐτῶν εἰς τὸ ἱερατικὸν λειτουργημ, ἡ πνευματικότης, ἡ ὀργανωτικὴ ἱκανότης, ἡ συναίσθησις τῆς ἀποστολῆς, ἡ δραστηριότης, ἡ κένωσις τῶν ἀγαθῶν ιδιωμάτων πρὸς χάριν τοῦ ποιμνίου, ἡ συνατίληψις εἰς τὰ προβλήματα τῶν πιστῶν, ἡ συνειδητοποιήσις τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας ἐντὸς τῆς κοινωνίας, ἀποτελοῦν ὀρισμένους ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν παραγόντων διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς λειτουργικότητος τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς τῆς. Δὲν εἶναι ὅμως ἀμελητέος ὁ ρόλος καὶ τῶν ἐξωτερικῶν παραμέτρων, μερικαὶ ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι: ἡ ἐπαρκὴς στελέχωσις τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὀργανισμῶν, ἡ σύμμετρος κατανομή τῶν καθηκόντων, ἡ ἀναβάθμισις τοῦ κλήρου, ἡ ἀνανέωσις καὶ ὁ ἐμπλουτισμὸς τοῦ σώματος τῶν κληρικῶν, ἡ ἀναδιανομή τῶν δυνάμεων, ἡ ἐξύψωσις τῆς πνευματικῆς στάθμης, ἡ προσέλκυσις ἀνθρώπων ἀδιамφισβητήτου κύρους.

Θὰ διαπιστωθῆ ἐν συνεχείᾳ ὅτι αἱ προσπάθειαι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ ἰδίως τοῦ Προκαθημένου αὐτῆς ἐστράφησαν μὲ τὴν δέουσαν βαρῦτητα καὶ τελεσφόρος εἰς τὸν τομέα τῆς ὅλης συγκροτήσεως τοῦ σώματος τοῦ κλήρου. Ἐν πρώτοις ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν κληρικῶν τῶν ὑπηρετούντων εἰς τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Θυατείρων παρατηρεῖται μία θεαματικὴ αὔξησις: ἐξ ἐνὸς ἀριθμοῦ 74 κληρικῶν καὶ μοναχῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς τὸ 1979, ἔτος τῆς ἀναρρήσεως εἰς τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον τῆς Ἐκκλησίας Θυατείρων τοῦ Σεβασμιωτάτου Μεθο-

δίου, σήμερον, μετὰ παρέλευσιν πενταετίας, ἔχομεν φθάσει εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπερεκατῶν¹.

Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι τὸ σῶμα τῶν Βοηθῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐνισχύθη διὰ τριῶν νέων μελῶν. Τὴν «παλαιὴν φρουρὰν» ἀποτελοῦν: ὁ Ἀσπένδου Ματθαῖος, ὁ Τροπαίου Γρηγόριος, ὁ Κυανέων Χρυσόστομος, ὁ Τελμησοῦ Χριστοφόρος καὶ ὁ Μιλητουπόλεως Τιμόθεος². Οἱ τρεῖς νέοι Ἱεράρχαι εἶναι ὁ Ζηνουπόλεως Ἀρίσταρχος, ὁ Πατάρων Εἰρηναῖος καὶ ὁ Διοκλείας Κάλλιστος. Ὁ πρῶτος ἐξ αὐτῶν, ὁ Ζηνουπόλεως Ἀρίσταρχος, ἦτο προηγουμένος Βοηθὸς Ἐπίσκοπος εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Αὐστραλίας καὶ μετετάγη τὸ 1980 εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Θυατείρων τῇ αἰτήσει τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, διορισθεὶς παραλλήλως καὶ μέλος τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου εἰς τὴν Θεολογικὴν Ἐπιτροπὴν διὰ τὸν Διάλογον μεταξὺ Ὁρθόδοξων καὶ Ἀγγλικανῶν. Ὁ Ἅγιος Ζηνουπόλεως ἐκλήθη νὰ ὑπηρετήσῃ ἐντὸς περιβάλλοντος οἴκειο εἰς αὐτόν, διότι εἶχε προηγουμένως ὑπηρετήσῃ ὡς ἐφημέριος εἰς τὸ Μάντσεστερ καὶ Λονδίνον. Ἡ πνευματικότης του μετὰ τὴν μετακλήσιν του εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Θυατείρων ἐπεβεβαιώθη διὰ τῆς ἀνακηρύξεώς του διδάκτορος τῆς Φιλοσοφίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Durham³.

Ὁ δεύτερος ἐκ τῶν νέων Βοηθῶν Ἐπισκόπων εἶναι ὁ ἀμέσως προερχόμενος ἐκ τοῦ σώματος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων Ἀρχιμανδρίτης Εἰρηναῖος Βασιλείου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Birmingham, καταγόμενος ἐκ Κύπρου. Ἡ χειροτονία τοῦ νέου Ἐπισκόπου ἔλαβε χώραν ἐν τῷ προαναφερθέντι Ἱερῷ Ναῷ τὴν 14ην Δεκεμβρίου 1980. Τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Θυατείρων ἐπαισιώσαν κατὰ τὴν χειροτονίαν ὁ Μητροπολίτης Σουγδαίας Ἀντώνιος, οἱ Βοηθοὶ Ἐπίσκοποι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, Τροπαίου Γρηγόριος, Κυανέων Χρυσόστομος, Τελμησοῦ Χριστοφόρος καὶ Μιλητουπόλεως Τιμόθεος καὶ πολλοὶ ἄλλοι κληρικοὶ καὶ παρέστησαν αἱ διπλωματικαὶ ἀρχαὶ Ἐλλάδος καὶ Κύπρου καὶ αἱ τοπικαὶ ἀρχαὶ⁴. Τὴν σημασίαν τῆς χειροτονίας ἐνὸς νέου Ἐπισκόπου διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ὡς καὶ εἰδικῶς τὴν σημασίαν τῆς χειροτονίας τοῦ συγκεκριμένου Ἐπισκόπου διὰ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Θυατείρων ἐτόνισεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μεθόδιος εἰς τὴν προσφωνησὶν του κατὰ τὸ παρατεθὲν μετὰ τὴν χειροτονίαν γεῦμα διὰ τῶν ἐξῆς⁵: «Ἡ χειροτονία ἐνὸς νέου Ἐπισκόπου εἶναι συνηθισμένο φαινόμενο εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, παρ' ὅλον πού ἡ σημασία του εἶναι πολὺ σημαντικὴ. Πρὸκειται περὶ ἀνανεώσεως καὶ ἐπεκτάσεως τῆς ζωῆς τῆς στρατευομένης Ἐκ-

κλησίας εἰς τὸ διάστημα καὶ εἰς τὸν χρόνον». Καὶ περαιτέρω: «Μὲ τὴν χειροτονίαν τοῦ νέου Ἐπισκόπου αὐξάνει ἀναμφιβόλως ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων, διότι ἡ ἐπισκοπικὴ διακονία θὰ εἶναι πιὸ προσετὴ εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Midlands. Εἶναι βασικὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας ὅτι, ὅπου ὁ Ἐπίσκοπος, ἐκεῖ καὶ ἡ Ἐκκλησία, διὰ τοῦτο τώρα πού με τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ τιμᾶται μὲ ὀκτῶ ἐν ὄλῳ Ἀρχιερεῖς, δύναται νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἐπιγεούσας αὐτῆς ἀνάγκας. Δὲν ἀποτελοῦν αὐτοὶ πολυτέλειαν, διότι πάντες ἐκδραπέδονται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος καὶ εἰς τὴν διακονίαν τῆς Παροικίας ὀλοκλήρου. Κατὰ τὴν ἐπίσημον αὐτὴν στιγμὴν ὀφείλω νὰ ἐνημερώσω τοὺς συμπατριώτας μας, ὅτι οἱ Ἐπίσκοποι καὶ ὁ Ἱερός Κλῆρος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐργάζονται ὡς ἀληθεῖς Ἱεραπόστολοι εἰς τὸν τόπον τοῦτον, καὶ τοὺς ἀξίζει κάθε ἔπαινος καὶ κάθε ἀναγνώρισις εἰς τὸν ἐκκλησιαστικὸν καὶ ἐκπαιδευτικὸν τομέα».

Κορυφαίαν ὅμως καὶ ἱστορικὴν ἐνέργειαν διὰ τὴν διεύρυσιν τοῦ ρόλου, τὴν ἐξύψωσιν τῆς θέσεως ἐντὸς τῆς Βρεταννικῆς κοινωνίας καὶ τὴν ἐν γένει προαγωγὴν τοῦ ἔργου καὶ τὴν προβολὴν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων εἰς τὴν Ὁρθόδοξον ἀλλὰ καὶ παγκόσμιον Χριστιανικὴν κοινωνίαν, ἀποτελεῖ ἡ εἰς Ἐπίσκοπον Διοκλείας χειροτονία τοῦ πατριώστου εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικὸς κύκλους Ἀγγλορθόδοξου Ἀρχιμανδρίτου Καλλίστου Ware. Ὁ Κάλλιστος Ware, γόνος διακεκριμένης Ἀγγλικῆς οἰκογενείας, ἐγεννήθη εἰς τὸ Bath τῆς Ἀγγλίας τὸ 1934. Προσεχώρησεν εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τὸ 1958 καὶ ἐχειροτονήθη Διάκονος τὸ 1965 καὶ Πρεσβύτερος τὸ ἐπόμενον ἔτος. Αἱ περγαμνῆαι τῶν σπουδῶν του, τῆς πνευματικότητός του καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς, συγγραφικῆς καὶ ἐκδοτικῆς δραστηριότητός του εἶναι πολλὰ καὶ ἀξιόλογοι. Διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφίας τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης ἀπὸ τοῦ 1965, εἶναι σήμερον Ὑφηγητὴς τῆς Ὁρθόδοξου Θεολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον αὐτό⁶. Ὡς μέλος ἀπὸ τοῦ 1973 τῆς «International Anglican-Orthodox Joint Doctrinal Commission», προσέφερε πολλὰ εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ Διαλόγου μεταξὺ Ὁρθόδοξων καὶ Ἀγγλικανῶν, ὡν μέτοχος ἀμφοτέρων τῶν σκέψεων⁷. Ἡ χειροτονία ἐγένετο κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, τὴν 6ην Ἰουνίου 1982, εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν Ἀγίας Σοφίας Λονδίνου ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου, παραστατομένου ὑπὸ τῶν Βοηθῶν Ἐπισκόπων Τελμησοῦ Χριστοφόρου, Μιλητουπόλεως Τιμοθέου, Ζηνουπόλεως Ἀριστάρχου καὶ Πατάρων Εἰρηναίου, συμμετασχόντων καὶ πολλῶν ἄλλων Ὁρθόδοξων Κληρικῶν. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἀπετέλεσε τὸ ἐγκαύχημα κλήρου καὶ λαοῦ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων, ὁ δὲ ἀνταποκριτὴς τοῦ «Ὁρθόδοξου Κήρυκος» περιγράφει ὡς ἐξῆς τὴν ὑπο-

1. Πρβλ. τὸ «Ἡμερολόγιον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρεταννίας», τῶν ἐτῶν 1979 καὶ 1984.

2. Ὁ πρῶτος ἐξ αὐτῶν εἶναι Πολωνός, διὰ τὴν διαπομπαν τῶν Σλαωνικῆς καταγωγῆς Ὁρθόδοξων.

3. Βλ. «Ὁρθόδοξον Κήρυκα», τ. 9ον (Ἰανουάριος-Φεβρουάριος 1981), σ. 1.

4. Τὰ τῆς χειροτονίας, τὰς προσφωνήσεις καὶ ἀντιφωνήσεις βλ. ἐν «Ὁρθόδοξῳ Κήρυκῳ», ἐνθ' ἀν., σσ 1 καὶ 6-8.

5. *Αὐτόθι*, σ. 6.

6. Συγχρόνως ὑπηρετεῖ καὶ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐνορίαν Ὁξφόρδης ὡς ἐφημέριος τοῦ ἐκεῖ Ἱεροῦ Ναοῦ.

7. Διὰ περισσότερας πληροφορίας ἐπὶ τῆς ζωῆς καὶ δράσεως τοῦ Ἐπισκόπου Διοκλείας Καλλίστου βλ. «Ὁρθ. Κήρυξ», τ. 17 (Δεκ. 1982), σ. 3.

δοχήν του υπό τῆς Παροικίας¹: «Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ Ὁρθοδόξου Ἑλληνισμοῦ ἡ ἐκλογή τοῦ πατρὸς Καλλίστου εἰς Ἐπίσκοπον Διοκλείας ἐχαιρετίσθη μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ προεκάλεσεν ἐκδηλώσεις θερμῆς ἀγάπης πρὸς τὸ πρόσωπόν του. Σωρεῖα συχαρητηρίων γραμμάτων καὶ τηλεγραφημάτων ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Ἑλληνικῆς Παροικίας τῆς Μ. Βρεταννίας ἐβεβαίωσε τὴν ἀγάπην αὐτὴ καὶ τὴν πανηγυρικὴν ἐπιδοκιμασίαν τῆς πράξεως τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς νὰ φέρῃ εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἐπισκοπάτου τῆς τὸν διαπρεπέστατον καὶ εὐσεβέστατον αὐτὸν Ἄγγλον Ὁρθόδοξον κληρικόν». Ὁ ἴδιος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μεθόδιος τονίζει τὴν σημασίαν τῆς χειροτονίας τοῦ Ἐπισκόπου Καλλίστου εἰς τὴν ὁμιλίαν του ἐπὶ τῷ χαρισμοῦν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν Θυατείρων γεγονότι διὰ τῶν ἐξῆς²: «Ὁ ἐψηφισμένος Ἐπίσκοπος Διοκλείας κ. Κάλλιτος εἶναι γέννημα καὶ θρέμμα τῆς Ἀγγλίας, ἀλλὰ δῶρον τοῦ Κυρίου πρὸς ἡμᾶς, διότι οὕτως αἱ ρίζαι τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν εἰσδύουν βαθύτερον ἐντὸς τῆς Βρεταννικῆς Κοινωνίας καὶ αἱ σχέσεις ἡμῶν μετὰ τῆς φίλης Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας εἰσέρχονται εἰς νέον εὐοίανον διὰ τὴν προσέγγισιν Ὁρθοδοξίας καὶ Ἀγγλικανισμοῦ στάδιον. Διότι ὁ νέος Ἐπίσκοπος μετέχων ἀμφοτέρων τῶν σκέψεων θὰ καταστῆ ὁ κάλλιστος ἡμῶν ἀδελφός, δνομα καὶ πρᾶγμα, θὰ ἐκπροσωπῇ ἐπαξίως τὸ ἐπισκοπικὸν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἀξίωμα ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ κοινωνίᾳ».

Μετὰ τὴν εἰσοδὸν τῶν νέων Ἐπισκόπων εἰς τὸ ἐπισκοπικὸν σῶμα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐξυπηρετήθησαν λεπτὰι πτυχὰι τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας, ἀνεκουφίσθη κατὰ κάποιον τρόπον καὶ ἡ ὑπηρεσία τῶν ἰδίων τῶν Ἐπισκόπων, τῆς ὁποίας ὁ φόρτος εἶναι πολλακίς ὑπεράνω ἄλλου, διότι οἱ Ἐπίσκοποι ἐκτὸς τῶν ἰδιαιτέρων καθηκόντων μετὰ τὰ ὁποῖα εἶναι ἐπιφορτισμένοι εἰς τὴν ἰδίαν ἑκάστος περιφέρειαν, εἶναι καὶ οἱ ἄμωσοι βοηθοὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ οἱ κύριοι συντονιστὰι καὶ φορεῖς τοῦ ἔργου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς συμμετέχοντες εἰς ποικίλας ἐκφάνσεις, ἐπιτροπάς, σωματεῖα, ὀργανισμοὺς καὶ ἡγούμενοι ποικιλωνύμων δραστηριοτήτων πρὸς εὐδῶσιν τῆς πολυπλεύρου ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας τὴν ὁποίαν διακονοῦν.

Δι' Ἀρχιεπισκοπικῆς ἀποφάσεως, ἐκδοθείσης τῇ 29ῃ Ἀπριλίου 1981, ἡ γεωγραφικὴ διαίρεσις τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρεταννίας εἰς ἀρχιερατικὰς Ἐπιτροπείας ἐγένετο ὡς ἐξῆς³: Ἀρχιεπίσκοπος: Ἱερὸς Καθεδρικός Ναὸς τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας καὶ Ἄγιοι Πάντες Λονδίνου, Παρεκκλήσια Ἄγιου Ἀθανασίου καὶ Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου Λονδίνου. Ἐπίσκοπος Τροπαίου Γρηγόριος: Κοίμησις τῆς Θεοτόκου Wood Green, Ἀπόστολος Βαρνάβας, Ἄγιος Ἰωάννης Θεολόγος, Ἄγιος Δημήτριος, Ἄγιος Ἀθανάσιος Cambridge, Ἄγ. Σπυ-

ρίδων Gt. Yarmouth, Ἄγ. Χαράλαμπος Luton, Ἄγ. Μάμας Bedford, Ἄγ. Γεώργιος Malta. Ἐπίσκοπος Κυανέων Χρυσόστομος: Ἀπόστ. Ἀνδρέας, Ἄγιος Ἰωάννης Βαπτιστῆς (Παλαιός), Ἄγιος Ἰωάννης Βαπτιστῆς (Νέος), Ἄγιοι Ἀνάργυροι, Ἄγιος Νικόλαος Southampton. Ἐπίσκοπος Τελμησοῦ Χριστοφόρος: Γενέσιον Θεοτόκου, Ἄγιος Νεκτάριος, Ἄγιος Λάζαρος, Μετ. Σωτήριος Woolwich, Ἄγ. Κων/τίνος Croydon, Ἄγία Τριάς Brighton, Ἄγ. Βαρβάρα Southend-on-Sea. Ἐπίσκοπος Μιλητουπόλεως Τιμόθεος: Ἄγιος Νικόλαος, Ἄγιος Γεώργιος Kingston, Ἄγιος Φανούριος Aylesbury, Ἀπ. Πέτρος καὶ Παῦλος Bristol, Ἄγ. Νικόλαος Cardiff, Ἀπ. Ἀνδρέας Jersey, Ἄγ. Τριάς Oxford, Ἄγ. Ἀνδρέας Torquay, Ἄγ. Δημήτριος Plymouth, Ἀπ. Ἀνδρέας Weston-super-Mare, Εὐαγγελισμὸς Θεοτόκου Dublin. Ἐπίσκοπος Ζηνουπόλεως Ἀρίσταρχος: Τίμιος Σταυρός, Ἄγ. Παντελεήμων, Ἄγ. Παντελεήμων Eastbourne, Ἄγ. Δημήτριος Hastings, Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ Margate, Προφ. Ἰλίας Reading, Εὐαγγ. Λουκάς Glasgow. Ἐπίσκοπος Πατάρων Εἰρηναῖος: Κοίμ. Θεοτόκου Birmingham, Bradford, Μετ. Σωτήριος Coventry, Τρεῖς Ἱεράρχαι Leeds, Ἄγ. Νικόλαος Liverpool, Ἄγιος Νικόλαος Leicester, Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου Manchester, Εὐαγγ. Θεοτόκου Middlesbrough, Ἄγ. Ἀντώνιος Newcastle-Upon-Tyne, Ἄγ. Νεόφυτος Northampton, Παναγία Ἐλεῦσα Nottingham.

Ἐκ τῆς ἀνωτέρω κατανομῆς διαπιστώνομεν ὅτι κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν ὑφίστανται εἰς τὴν ἐπικράτειαν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ Μ. Βρεταννίας καὶ Ἐξαρχίας Ἰρλανδίας καὶ Μελίτης 53 Ἱεροὶ Ναοὶ μετὰ σχεδὸν ἰσαριθμοὺς ἐνορίας. Μετὰ τὴν χειροτονίαν τοῦ 8ου Βοηθοῦ Ἐπισκόπου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, τοῦ Διοκλείας Καλλίστου, ἐγένετο ἀνακατανομή τῆς γεωγραφικῆς διαιρέσεως, κατὰ τὴν ὁποίαν ὡς Ἐπισκοπικὴ ἔδρα τοῦτου ὄρισθη ὁ Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίας Τριάδος Ὁξφόρδης, τοῦ δὲ Μιλητουπόλεως Τιμοθέου ὁ Καθεδρικός Ναὸς Ἁγίας Σοφίας Λονδίνου⁴.

Οἱ λοιποὶ κληρικοὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐπιτελοῦν ἐπίσης σημαντικὸν ἱεραποστολικὸν ἔργον εἴτε εἰς τὴν ἔδραν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς εἴτε ὡς ἐφημέριοι τῶν ἐνοριῶν τῆς, ὅπου ὡς ἱερατικῶς προϊστάμενοι τῶν Ἱερῶν Ναῶν ἀποτελοῦν κατὰ κανόνα τὴν ψυχὴν τῆς ἐνορίας καὶ τῆς ἀντιστοίχου Κοινότητος, ἐπιδιδόμενοι, πλὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν καθηκόντων των, καὶ εἰς ποικίλας ὀργανωτικὰς, φιλανθρωπικὰς καὶ ἐκπαιδευτικὰς δραστηριότητας. Διαρκῆς μέρημα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου εἶναι ἡ ἐπαρκὴς καὶ κατάλληλος στελέχωσις τοῦ σώματος τῶν κληρικῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ ἡ μεγιστοποίησις τῶν ὑπηρεσιῶν ποῦ προσφέρουν. Ὁ ἐμπλουτισμὸς τοῦ ἱεροῦ κλήρου μετὰ νέα στελέχη καὶ ἡ ἀνακατανομή καὶ ἡ ἀναβάθμισις τῶν ὑπηρετούντων κληρικῶν ἀποτελοῦν τρόπον διὰ τῶν ὁποίων γίνεται προσπάθεια νὰ καλυ-

1. *Αὐτόθι*.

2. *Αὐτόθι*.

3. Βλ. «Ὁρθόδοξος Κῆρυξ», τ. 12ον (Ἰούλιος - Σεπτέμβριος 1981), σ. 6.

4. Βλ. τὸ «Ἡμερολόγιον τῆς Ἀρχ. Θυατείρων καὶ Μ. Βρεταννίας», ἔτους 1984, σ. 74.

φθοῦν αἱ συνεχῶς αὐξανόμεναι ἀπαιτήσεις τῆς Ἐκκλησίας Θυατείρων.

Πρὸς ἐπαύξησιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κληρικῶν ὁ Σεβασμιώτατος ἠκολούθησε δύο ὁδοὺς: ἀρχικῶς καὶ ἐν συνεχείᾳ ἠκυριακῶς ἢ μετάκλησις κληρικῶν ἐγνωσμένης ἱκανότητος καὶ ἱερατικοῦ ζήλου καὶ ὁ διορισμός των εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Θυατείρων ἐκάλυπεν ὀρισμένα ἐκ τῶν ἀμεσωτέρων κενῶν. Ἡδὴ μία δεκάς περίπου κληρικῶν ἐξ ἄλλων Ἐκκλησιῶν ὑπηρετοῦν εὐδοκίμως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Θυατείρων. Ἡ δευτέρα ὁδὸς εἶναι ἡ χειροτονία νέων κληρικῶν, προερχομένων κυρίως ἐκ τοῦ πληρώματος τῶν πιστῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἡ ὁποία ἀπέδωκεν ἄριστα ἀποτελέσματα χάρις εἰς τὰς προσπάθειας διαφωτίσεως καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἐπιτυχίας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας, γενομένης ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν Ἐπισκόπων, τῆ συνδρομῆ καὶ τοῦ ὑπὸ εὐτυχοῦς ἐμπνεύσεως καταρτισθέντος Ἱερατικοῦ Σεμιναρίου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Κατὰ πρῶτον εἰς τὰς προσωπικὰς ἐπιτυχίας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου ἐγγράφεται ἡ τελεσφόρος προσπάθεια νὰ προσελκύσῃ εἰς τὰς τάξεις τοῦ κλήρου τὸν διαπρεπῆ ἐπὶ ἐπιστημοσύνη καὶ θεολογικῇ πνευματικότητι Καθηγητὴν τῆς Πατερικῆς Θεολογίας εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Durham Δρα Γεώργιον Δράγαν, τοῦ ὁποίου τὸ ἐπιστημονικὸν μέλλον καὶ ἡ δράσις εἰς τὴν διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας προοιωνίζονται λαμπρά. Ὁ Πατὴρ Γεώργιος Δράγας μὲ τὰς ἀρίστας σπουδὰς του εἰς τὰ Πανεπιστήμια Ἐδιμβούργου καὶ Πρίνστον Η. Π. Α., μὲ τὴν ἀρτιωτάτην ἐπιστημονικὴν κατάρτισιν, μὲ τὴν συμμετοχὴν του εἰς διεθνή Συνέδρια Πατρολογικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ περιεχομένου καὶ μὲ τὴν ἀκάματον συγγραφικὴν καὶ πνευματικὴν δραστηριότητά του, ἀποτελεῖ ἀπόκτημα διὰ τὴν Ἐκκλησίαν Θυατείρων ἀλλὰ καὶ πνευματικὸν κεφάλαιον ἀνεκτίμητον δι' ὁλόκληρον τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν¹. Ὁ Γεώργιος Δράγας χειροτονήθη ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μεθοδίου εἰς Διάκονον τὴν 26ην Ἰανουαρίου 1980 καὶ εἰς Πρεσβύτερον τὴν ἐπομένην εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν Leeds, συμπαραστατομένου καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ζηνουπόλεως Ἀριστάρχου καὶ ἄλλων κληρικῶν². Ἀργότερον ὁ Πατὴρ Δράγας ἔλαβε τὸ ὄφικιον τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου καὶ ἐποποθετήθη καὶ ὑπηρετεῖ εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν Ἀγίας Τριάδος Βορείου Ἀγγλίας.

Εὐτυχῆς ἐπίσης γεγονός διὰ τὴν Ἐκκλησίαν Θυατείρων ὑπῆρξε καὶ ἡ χειροτονία ἐτέρου διακρινομένου ἐπὶ πνευματικότητι προσώπου, τοῦ Δρος Ἀνδρέου Χατζησαββῆ. Ὁ Δρ. Ἀνδρέας Χατζησαββῆς χειροτονήθη ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου εἰς Διάκονον τὴν 21ην Ἰουνίου 1981³ καὶ εἰς

Πρεσβύτερον τὴν 15ην Νοεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους⁴. Ἐπίσης προσελκύσθη εἰς τὰς τάξεις τοῦ κλήρου καὶ χειροτονήθη ὁ σπουδαστὴς τῆς Θεολογίας Ἀνατόλιος (κατὰ κόσμον Ἀπόστολος) Ψυχογιός⁵.

Ἀλλὰ καὶ ἱκανὸς ἀριθμὸς ἄπλων μὲν ἀλλ' ἐνθέρμων ζηλωτῶν τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας καὶ δεχθέντων τὴν μυστικὴν κλῆσιν τῆς ἱερωσύνης ἐτύκνωσε τὰς τάξεις τοῦ ἱεροῦ κλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ μία πλειὰς Ἱεροσπουδαστῶν τοῦ Ἱερατικοῦ Σεμιναρίου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Ἐξ ἄλλου ἀξιοσημείωτον διὰ τὸν διηρυμένον ρόλον ποῦ ἐπιφύλασσε διὰ τὴν Ἐκκλησίαν Θυατείρων ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μεθόδιος καὶ διὰ τὴν αἴγλην ποῦ διαχέει αὕτη εἶναι καὶ τὸ γεγονός τῆς εἰσόδου εἰς τὸ σῶμα τῶν κληρικῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς μελῶν τῆς Ἀγγλικῆς κοινωρίας καὶ τὸ σπουδαιότερον, κληρικῶν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ὡς εἶναι ἡ περίπτωσις τοῦ τέως Ἀγγλικανοῦ Canon John Maitland Moir, ὁ ὁποῖος ἀπασθεῖς τὴν Ὁρθοδοξίαν χειροτονήθη εἰς Διάκονον ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ εἰς Πρεσβύτερον ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Μιλητουπόλεως Τιμοθέου⁶. Ἐπίσης δέον νὰ ἀναφερθῆ καὶ ἡ εἰς Διάκονον χειροτονία ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Τροπαίου Γρηγορίου τοῦ Πέτρου Bunce, τὴν 16ην Δεκεμβρίου 1979⁷.

Μιά λελογισμένη κινητικότητα ποῦ παρατηρεῖται εἰς τὸ σῶμα τῶν κληρικῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, διὰ τῶν διαφόρων ἀνακατατάξεων καὶ τῶν ἀναβαθμίσεων τοῦ ἱεροῦ κλήρου, ὡς εἶναι οἱ νέοι διορισμοὶ ἢ ἀναδιορισμοὶ εἰς νέας θέσεις, αἱ προαγωγικαὶ χειροτονίαι καὶ ἡ ἀπονομὴ ὀφικίων (Ἀρχidiaκόνου, Οἰκονόμου, Πρωτοπρεσβυτέρου, Ἀρχιμανδρίτου), συμβάλλει εἰς τὴν ἀπαραίτητον ἀνανέωσιν, τὴν διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως καὶ τῆς ἀμοιβῆς ἱκανοποίησιν καὶ ἀναζωογόνησιν τῶν δυνάμεων καὶ ἐξασφαλίζει λειτουργικότητα εἰς τὸν ὄργανισμὸν τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἐπιτελεῖ ὁ ἱερὸς κλῆρος εἶναι ἀξιολογώτατον, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐτονίσσαμεν, καὶ αἱ συνθηκαὶ ὑπὸ τὰς ὁποίας καλεῖται νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἐθνικὴν ἀποστολὴν του δὲν εἶναι πάντοτε αἱ ἀρισταί, τὸναντίον εἰς ἀρκετὰς περιπτώσεις εἶναι ἀντίξοι, δεδομένης καὶ τῆς ἀδιαφορίας ἢ τὸ χειρότερον καὶ τῆς ἀνιστρατευόμενης ποῦ ἔχει νὰ ἀντιμετωπίσῃ οὗτος ὑπὸ ἀρισμένων οἱ ὁποῖοι ὑποβλέπουν τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας. Εὐτυχῶς διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς Ἐκκλησίας Θυατείρων, αἱ ἀναμφισβήτητοι διοικητικαὶ καὶ ὀργανωτικαὶ ἱκανότητες καὶ ἡ αἴγλη τῆς προσωπικότητος τοῦ Προκαθημένου αὐτῆς, ὁ ἱεραποστολικὸς ζήλος καὶ ἡ ἀκατάβλητος θέλησις καθὼς καὶ τὰ σπουδαῖα πνευματικὰ καὶ ποιμαντικά προσόντα τῶν Βοηθῶν Ἐπισκόπων καὶ ἡ προσήλωσις, ἡ ἀφοσίωσις καὶ ἡ ἀδελφικὴ συνεργασία μεταξύ τῶν λοιπῶν μελῶν τοῦ κλήρου ὑπερνεκρῶν τὰς δυσκολίας καὶ ἀντιπαρέρχονται τὰς ἀντιξοότη-

1. Πρὸς πλείονας πληροφορίας βλ. «Ὁρθόδοξος Κήρυξ», τ. 2ον (Φεβρ. 1980), σσ 4, 7.

2. Τὰ τῆς χειροτονίας περιγράφονται λεπτομερῶς εἰς τὸ αὐτὸ τ. τοῦ Ὁρθ. Κήρυκος, σ. 6.

3. «Ὁρθόδοξος Κήρυξ», τ. 12ον (Ἰούλιος-Σεπτέμβριος 1981), σσ 1, 2.

4. Ἐνθ' ἀν., τ. 14ον (Ἰανουάριος 1982), σ. 9.

5. Ἐνθ' ἀν., τ. 19ον (Φεβρ.-Μάρτιος 1983), σ. 1.

6. Ἐνθ' ἀν., τ. 13ον (Ὀκτώβρ.-Δεκέμβρ. 1981), σ. 10.

7. Ἐνθ' ἀν., τ. 1ον (Ἰανουάριος 1980), σ. 14.

τας ὥστε νὰ συνεχίζεται ἀπρόσκοπος ἡ πορεία τῆς Ἐκκλησίας. Ἰκανὴν βοήθειαν πρὸς ἐντοπισμὸν καὶ ἐπίλυσιν τῶν ἀναφυομένων προβλημάτων, πρὸς μεθόδευσιν τῶν προσπαθειῶν καὶ συντονισμὸν τῶν ἐνεργειῶν παρέχει εἰς συλλογικὸν ἐπίπεδον τὸ ἀνελλιπὲς συγκαλούμενον κατὰ τὴν τελευταίαν πενταετίαν ἐτήσιον Ἱερατικὸν Συνέδριον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

β. Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευσις: Ὀλίγους μῆνας μετὰ τὴν ἐνθρόνισίν του ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μεθόδιος κατῴρθωσε νὰ πραγματοποιήσῃ αὐτὸ ποῦ ἀπέτελεσε τὸ ὄνειρον καὶ τὴν εὐγενῆ φιλοδοξίαν τῶν προκατόχων του εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, τὴν δημιουργίαν δηλαδὴ μιᾶς Ἱερατικῆς Σχολῆς μὲ τὴν προοπτικὴν νὰ ἀποτελέσῃ αὕτη τὸ φυτώριον τῶν νέων στελεχῶν τοῦ κλήρου, τῶν προερχομένων ἐξ αὐτοῦ τοῦ σώματος τῆς Παροικίας. Ἴσως παλαιότερον νὰ ἐκυριάρχησεν ἡ ἰδέα τῆς ἰδρύσεως Ὁρθόδοξου Θεολογικῆς Σχολῆς ἐν Ἀγγλία, ἀλλ' ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μεθόδιος, γνωρίζων νὰ κινῆται εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ ἐπικτοῦ, χωρὶς νὰ ἐγκαταλείπῃ βεβαίως καὶ τὰς μεγαλεπήβολους σκέψεις καὶ προοπτικὰς, προετίθει εἰς πρῶτον στάδιον τὴν ἰδρυσίν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου. Διὰ τοῦ ἰδρύματος αὐτοῦ ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Ὑπατείων ἐπλαισίωσε καταλλήλως τὰς ἐκκλήσεις καὶ προτροπὰς πρὸς στρατεύσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῶν τάξεων τοῦ ἱεροῦ κλήρου, ἀλλὰ καὶ ἐξεπλήρωσε καὶ μίαν ὑποχρέωσιν πρὸς τὰ ἤδη ὑπηρετοῦντα μέλη τοῦ κλήρου τῆς, νὰ παράσχῃ δηλαδὴ πνευματικὴν βοήθειαν καὶ ἐπιμόρφωσιν εἰς τοὺς στερουμένους θεολογικῶν προσόντων ἐκ τῶν κληρικῶν αὐτῆς, ὥστε νὰ κασστήσῃ ἀποτελεσματικώτερον καὶ ἐπωφελεστέραν τὴν ἀποστολὴν τῶν καὶ εὐκαρπότερον τὸ ἔργον τῶν. Ἡ ἀπήχησις τῆς δημιουργίας τοῦ Ἱερατικοῦ Σεμιναρίου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ὑπῆρξεν εὐμενεστάτη εἰς τὴν Παροικίαν καὶ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς προσήλθον ὡς σπουδασταὶ τόσον ὑπηρετοῦντες κληρικοί ὅσον καὶ ἀρκετοὶ νέοι μὲ τὴν προοπτικὴν νὰ ἱερωθῶν εἰς τὸ μέλλον.

Τὰ ἐγκαίνια τῆς Σχολῆς ἐγένοντο κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας τοῦ ἔτους 1980 ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου εἰς τὸ συγκρότημα τῆς Ἐνορίας τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου Kentish Town τοῦ Λονδίνου ἡ ὁποία καὶ ἐφιλοξένησεν εἰς τὰς αἰθούσας τῆς τὸ Σεμινάριον. Τὸ πρόγραμμα τοῦ Σεμιναρίου, τὸ ὁποῖον ὠρίσθη νὰ λειτουργῇ τρὶς τῆς ἐβδομάδος, καταρτίσθην ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μεθοδίου, περιεῖχε τὰ ἐξῆς ἀντικείμενα διδασκαλίας: Πρακτικὴ λειτουργικὴ καὶ τυπικὸν ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία καὶ κανονικὸν δίκαιον ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Κυανέων Χρυσοστόμου, Εἰσαγωγὴ εἰς τὰς Ἁγίας Γραφὰς ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Τροπαίου Γρηγορίου, Ποιμαντικὴ ὑπὸ τοῦ Τελμησοῦ Χριστοφόρου καὶ Δογματικὴ τῶν μυστηρίων καὶ Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ ὑπὸ τοῦ Μιλητουπόλεως Τιμοθέου¹. Πλὴν τῶν ἀνω-

τέρω γενικῶν μαθημάτων ἀνεπτύχθησαν εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον καὶ ἄλλα θέματα γενικοῦ καὶ εἰδικοῦ ἐνδιαφέροντος ὑπὸ τοῦ κυρίου σώματος τῶν διδασκόντων καὶ ἄλλων ἐκλεκτῶν ὁμιλητῶν. Τὸ α' τετράμηνον τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1980-81 περιελάμβανε τὰς ἐξῆς ὁμιλίας καὶ θέματα²: «Ἡ πορεία τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἐν Μ. Βρετανίᾳ» ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου, «Τὸ Ἱεραποστολικὸν ἔργον τοῦ Κληρικοῦ τῆς Διασπορᾶς» ὑπὸ Ἐπισκόπου Τροπαίου Γρηγορίου, ὁ ὁποῖος ἔχει καὶ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Φροντιστηρίου, «Τὸ οἰκογενειακὸν Δίκαιον καὶ ὁ Ἱερεὺς» ὑπὸ Ἐπισκόπου Κυανέων Χρυσοστόμου, «Ὁ Ἱερεὺς καὶ ἡ ὀργάνωσις τῆς Ἐνορίας» ὑπὸ Ἐπισκόπου Ζηνοπόλεως Ἀριστάρχου, «Ὁ Μητροφάνης Κριτόπουλος καὶ ἡ ἐποχὴ του» ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικανοῦ Ἱερέως Colin Davey, «Ἀναζήτησις ὑποψηφίων Κληρικῶν ἐν Μ. Βρετανίᾳ» ὑπὸ Ἐπισκόπου Τελμησοῦ Χριστοφόρου, «Περὶ Μυστηρίων» ὑπὸ Ἐπισκόπου Μιλητουπόλεως Τιμοθέου, «Ἐκκλησιαστικὸν Φρόνημα» ὑπὸ Πρωτοπρεσβυτέρου Καθηγητοῦ Γεωργίου Δράγα καὶ «Ἡ Διακονία τοῦ Κληρικοῦ καὶ ὁ πειρασμὸς τοῦ κόσμου» ὑπὸ Ἀρχιμανδρίτου Παντελεήμονος Κουλοῦρη. Διὰ τὸ β' τρίμηνον τοῦ ἰδίου ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους εἶχον προγραμματισθῆ αἱ ἐξῆς ὁμιλίας³: «Ὁ Κληρικὸς στὸ σύγχρονον κόσμον» ὑπὸ Ἐπισκόπου Πατάρων Εἰρηναίου, «Υπῆρξαι Χριστοῦ καὶ οἰκονόμου Μυστηρίων Θεοῦ. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἱερωσύνη» ὑπὸ Ἀρχιμανδρίτου Συμεῶν Lash, «The Transfiguration of Christ» (Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Χριστοῦ) ὑπὸ Ἀρχιμανδρίτου Καλλίστου Ware, «Πᾶς βλέπων οἱ θετικὰς ἐπιστῆμες τὸ ἔργον τοῦ Ἱερέως» ὑπὸ Οἰκονόμου Χαραλάμπου Λέοντα, «Ἐξελθῆναι ἀπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἢ ἐκχριστιανισμοῦ τοῦ Ἑλληνισμοῦ» ὑπὸ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ὑπατείων καὶ «Ἡ χριστιανικὴ ἠθικὴ καὶ τὸ ἱατρικὸν ἐπάγγελμα» ὑπὸ ἱατροῦ Ὁμήρου Χαπίτη. Παρεθέσαμεν ἐνδεικτικῶς ὠρισμένα ἐκ τῶν θεμάτων τῶν ἀναπτυχθέντων εἰς τὸ Ἱερατικὸν Φροντιστήριον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς διὰ νὰ καταδειχθῇ ἡ εὐρύτης τοῦ προγράμματος διδασκαλίας, ἀλλὰ καὶ ἡ μεγάλη σκοπιμότης τὴν ὁποίαν ἐξυπηρετεῖ τὸ ἴδρυμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον κατέστη δυνατόν νὰ λειτουργήσῃ καὶ νὰ ἐδραιωθῇ χάρις εἰς τὴν θέλησιν καὶ τὰς προσπαθείας τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου μὲ τὴν ἀμέριστον συμπαράστασιν τῶν Βοηθῶν Ἐπισκόπων ἀλλὰ καὶ τὴν συνδρομὴν καὶ ἄλλων διακεκριμένων κληρικῶν καὶ πνευματικῶν ἀνθρώπων τῆς Παροικίας. Ἄγαθοι καρποὶ εἶναι οἱ ἀπόφοιτοι τοῦ Σεμιναρίου ποῦ ὠπλισμένοι μὲ τὰ κατάλληλα ἐφόδια εἰσέρχονται εἰς τὰς τάξεις τοῦ Κλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Ἡ Σχολὴ ἐξακολουθεῖ νὰ λειτουργῇ καὶ σήμερον ἐν Gloucester Terrace, St. James Hall, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν πάντοτε τοῦ Ἐπισκόπου Τροπαίου Γρηγορίου καὶ

1. Βλ. «Ὁρθόδοξον Κήρυκα», τ. 3ον (Μάρτιος 1980), σσ 1, 6 καὶ τ. 6ον (Ἰούλιος-Αὐγούστος 1980), σ. 6.

2. Ἀνακοίνωσις τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου ἐν «Ὁρθ. Κήρυκι», τ. 10ον (Μάρτιος-Ἀπρίλιος 1981), σ. 12.

3. Ἐνθ' ἀν., τ. 11ον (Μάιος-Ἰούνιος 1981), σ. 9.

ὑπὸ τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου Γεωργίου Δράγα¹.

γ. Αἱ Ἐνορίαί, αἱ Κοινότητες καὶ οἱ Ἱεροὶ Ναοί: Τὸ βασικὸν κύτταρον τῆς συγκροτήσεως τοῦ ὄργανισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας Θυατείρων εἶναι οἱ πυρηνικοὶ σχηματισμοὶ τῶν παροικιακῶν Κοινοτήτων, αἱ ὁποῖαι εἰς τὴν συντριπτικὴν πλειοψηφίαν τῶν ταυτίζονται μὲ τὰς Ἐνορίας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ φέρουν τὸ ὄνομα τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ ποῦ λειτουργεῖ εἰς αὐτάς. Ὁμάδες Κοινοτήτων ἢ Ἐνοριῶν τῆς αὐτῆς συνήθως περιοχῆς συνιστοῦν τὴν Ἐπισκοπικὴν Περιφέρειαν² καὶ μέσῳ αὐτῆς συνδέονται μετὰ τῆς κεντρικῆς διοικήσεως. Ἡ συγκρότησις τῆς Παροικίας εἰς Κοινότητα ἢ Ἐνορία εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦτο ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τοῦ συνόλου σχεδὸν τῶν Παροίκων. Ἀρχικῶς ἡ ἀφετηρία συγκροτήσεως τῶν Κοινοτήτων ἦτο ἡ ὀργάνωσις τῆς κοινῆς λατρείας, ἡ ἐξασφάλισις δηλαδὴ τῆς λειτουργίας ἱεροῦ ναοῦ³, κατὰ τὴν σύγχρονον ὁμῶς περίοδον, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ συγκρότησις ἔχει φθάσει εἰς ἱκανοποιητικὸν ἐπίπεδον, ἠκολούθηθη εἰς ἑνίας τῶν περιπτώσεων ἡ ἀντιστροφος πορεία, δηλαδὴ ἡ σύμπηξις Κοινότητος εἰς πρῶτον στάδιον μὲ ἄμεσον τὴν προοπτικὴν λειτουργίας ἱεροῦ ναοῦ καὶ ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ἐξυπηρετήσεως τῆς ὑπὸ ἱερέως γειτονικῆς Κοινότητος.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μεθόδιος κατὰ τὴν ἀνάληψιν τῶν οἰάκων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων παρέλαβε μίαν Ἐκκλησίαν ἀρκούντως ὀργανωμένην εἰς ἐπίπεδον Κοινοτήτων καὶ Ἐνοριῶν, δὲν ἐπανεπαύθη ὁμῶς εἰς τὰ ἤδη δημιουργημένα. Ἀνάγκαι καὶ ἐλλείψεις ὑπῆρχον καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ ὑπάρχουν, τὰ δὲ περιθώρια βελτιώσεως τῆς συγκροτήσεως τῆς Ἐκκλησίας εἰς περιφερειακὸν ἐπίπεδον εἶναι σχεδὸν ἀνεξάντλητα. Διὰ τοῦτο ὁ Σεβασμιώτατος ἀπεδύθη ἀπὸ τῶν πρῶτων ἡμερῶν κυριολεκτικῶς εἰς ἀγῶνα δρόμου, ἐπισκεπτόμενος καὶ τὰς πλεόν ἀπομακρυσμένας γωνίας τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιφέρειας του, ὅπου ὑπῆρχον ἔστω καὶ ὀλιγάριθμοι Ἑλληνορθόδοξοι, μεταφέρων μηνύματα αἰσιοδοξίας, ἱεουργῶν, ἐνισχύων ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς, πολλακίς ἐκ τοῦ προσωπικοῦ του βαλλαντίου, νουθετῶν, συντονίζων, συσκεπτόμενος μετὰ τῶν τοπικῶν παραγόντων, συγκροτῶν νέας Κοινότητας, ἰδρύων Ἱερῶς Ναοῦς, συντρέχων καὶ βοηθῶν ὅπου παρίστατο ἀνάγκη. Τὸ φιλόδοξον σχέδιον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου εἶναι ἐκάστη Κοινότης νὰ καταστῆ αὐτοδύναμον καὶ πολυδύναμον κέντρον θρησκευτικῆς, ἔθνικῆς, κοινωνικῆς καὶ πολιτιστικῆς δραστηριότητος, μὲ ἰδιόκτητον Ἱερὸν Ναὸν καὶ συγκρότητα κτιρίων διὰ τὸ ἑλληνικὸν καὶ κατηχητικὸν σχολεῖον, κοινοτικὸν κέντρον

καὶ λοιπὰ φιλανθρωπικὰ καὶ πολιτιστικὰ ἱδρύματα. Αἱ πλεόν ἢ ἀγαθαὶ σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας Θυατείρων μετὰ τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ κυρίως τῆς Ἀγγλικανικῆς διευκολύνουν τὴν ἱκανοποίησιν τῶν λατρευτικῶν ἀναγκῶν τῶν ἑλληνορθόδοξων διὰ τὴν φιλοξενίας τῶν Ναῶν τῶν ἐντὸς Ἀγγλικανικῶν Ναῶν ἢ διὰ τῆς παραχωρήσεώς τινων ἐξ αὐτῶν πρὸς ἀποκλειστικὴν χρῆσιν τῆς Ἑλληνορθόδοξου Ἐκκλησίας.

Ὀρισμένα ἐκ τῶν λαμπρῶν ἐπιτευγμάτων τῆς τελευταίας πενταετίας εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τομέα, τὰ ὁποῖα κατωρθώθησαν χάρις εἰς τὰς ἐνεργείας καὶ τὰς ἀόκνους προσπάθειας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου καὶ διὰ τῆς ἀμέσου ἢ ἐμμέσου βοήθειας αὐτοῦ καὶ διὰ τῆς δραστηριοποιήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ κοινοτικῶν παραγόντων εἶναι, κατὰ χρονικὴν ἀκολουθίαν, τὰ ἑξῆς: Ἡ ἀγορὰ Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας εἰς Γουέστον Σούπερ Μαίαιρ πρὸς ἀποκλειστικὴν χρῆσιν τῶν Ἑλληνορθόδοξων, ἡ ἀγορὰ Ἱεροῦ Ναοῦ ὑπὸ τῆς Κοινοτήτος Τορκαίου, ἡ ἐνεργείαις τοῦ Σεβασμιωτάτου παραχώρησις ὑπὸ τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας Ναῶν εἰς Λούτον καὶ Ρέντιγκ, τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ἱεροῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Γούντ Γκρίν, ἡ μεταστέγασις τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ Χαριγκέι Λονδίνου εἰς ἰδιόκτητον Ναὸν μετὰ Σχολεῖου καὶ αἰθούσης κοινοτικῆς, ἡ συγκρότησις τῆς Κοινοτήτος τοῦ Ἁγίου Μάμαντος Μπέντφορντ, ἡ ἀγορὰ Ἱεροῦ Ναοῦ εἰς Δουβλίνον, ἡ ἀγορὰ τοῦ Ναοῦ Saint Michael ὑπὸ τῆς Κοινοτήτος «Τιμίου Σταυροῦ καὶ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ» Κέντον καὶ Μπάρνετ, ἡ ἐξαγορὰ τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου Κέντις Τάουν Λονδίνου, ἡ ἀπόκτησις τοῦ ἰδιοκτήτου Ναοῦ Ἁγ. Δημητρίου Ἐντμοντον, ἡ ἀγορὰ τοῦ Ναοῦ Ἁγ. Μαρίας Μαγδαληνῆς Χαίιστιγ μετὰ τῆς Κοινοτικῆς αἰθούσης, ἡ μεταβίβασις τοῦ Ἀγγλικανικοῦ Ναοῦ St. John Maddermaket εἰς τὴν Κοινότητα Νόργουϊτς, τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἀνακαινισθέντος Ναοῦ Ἁγ. Σπυρίδωνος Γκρέτ Γιάρμουθ, ἡ πολυετῆς ἐνοικίασις εἰς τὴν Ἱεράν Ἀρχιεπισκοπὴν Θυατείρων τοῦ Ἀγγλικανικοῦ Ναοῦ Ἁγ. Τριάδος πλησίον τοῦ Ντάραμ, τὰ θυρανοίξια τοῦ Ναοῦ Ἁγ. Ἐλευθερίου (Ἁγίων Ἀποστόλων) Whalthamstow Ἀνατολικοῦ Λονδίνου καὶ ἡ ἐπικειμένη ἀγορὰ αὐτοῦ μετὰ τῶν αἰθουσῶν διὰ σχολεῖα, ἡ ἀποπληρωμὴ τοῦ Ναοῦ Ἁγίων Πέτρου καὶ Παύλου Μπρίστολ, τὰ θυρανοίξια τοῦ νέου Ναοῦ τοῦ Ἁγ. Μεθοδίου (πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου) Κόλτσεστερ καὶ ἡ ἱδρυσις νέας Κοινοτήτος, ἡ ἱδρυσις τῆς Κοινοτήτος Λήντς, ἡ ἀπόκτησις τοῦ ἰδιοκτήτου Ναοῦ τῆς Παναγίας τῆς Ἐλεούσης εἰς Νόττινγχαμ, ἡ διχοτόμησις τῆς Κοινοτήτος Μπίρμινγχαμ (ἡ νέα Κοινότης καὶ ὁ Ἱερὸς Ναὸς Ἁγίας Τριάδος φιλοξενοῦνται εἰς τὸν Ἀγγλικανικὸν Ναὸν Ἁγ. Ἰακώβου), αἱ διαπραγματεύσεις διὰ τὴν ἐνοικίασιν τοῦ Ναοῦ Ἁγ. Ἰωάννου Βαπτιστοῦ Χολογουαί Λονδίνου, ἡ ἱδρυσις τῆς Κοινοτήτος καὶ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Ἀναστασίας (εἰς μνήμην τῆς προσφάτως ἐκδημησάσης εἰς Κύριον μητρὸς τοῦ Σεβασμιωτάτου) εἰς Bury-St. Edmunds

1. Βλ. «Ἡμερολόγιον τῆς Ἀρχ. Θυατείρων καὶ Μ. Βρεταννίας», 1984, σ. 64.

2. Βλ. ἀνωτέρω τὴν γεωγραφικὴν διαίρεσιν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς εἰς Ἐπισκοπικὰς Περιφέρειας, ἐνότης 3α.

3. Βλ. ἡμέτερον «Πρακτικὰ ἐκ τοῦ ἀρχείου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἐν Μαγκεστρίφ», («Texts and Studies»), τ. II, London 1983, σσ 99-122, Προλογικὸν σημεῖωμα, σ. 99.

(Norfolk)¹. Ο κατάλογος αυτός των έπιτευγμάτων των Κοινοτήτων της Αρχιεπισκοπής θα ήδύνατο να επιμικυνθῆ σημαντικῶς ἂν ἤθελε κάποιος νὰ προσθέσει καὶ ἄλλας δραστηριότητες αἱ ὁποῖα κατέληξαν εἰς τὴν περαιτέρω ὀργάνωσιν καὶ συγκρότησιν τῶν ὑφισταμένων κοινοτικῶν καὶ ἑνοριακῶν σχηματισμῶν καὶ τὸν ἐμπλουτισμὸν τῶν μὲ νέα κτίρια καὶ ἰδρύματα εἰς τὰ ὁποῖα ἐστεγάσθησαν αἱ ποικίλαι δραστηριότητές των. Μίαν γενικὴν εἰκόνα τῶν ἐπιτευχθέντων παρέχει ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος εἰς τὴν εἰσήγησίν του πρὸς τὴν ἐτησίαν Σύναξιν τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων, τὴν 18ην Ἰανουαρίου 1984².

Εἰς τὰ ἀνωτέρω δέον νὰ προστεθῆ καὶ ἡ ἀναβάθμισις ὀρισμένων Ἱερῶν Ναῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς διὰ τῆς ἀνυψώσεώς των εἰς Καθεδρικοῦς, ἦτοι: τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Τιμίου Σταυροῦ Χέντον, τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Μπίρμιγχαμ, τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίων Πάντων Λονδίνου καὶ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Δουβλίνου. Ἐπίσης πρέπει νὰ ἀναφερθῆ καὶ ἡ ὑπαγωγή εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων τῆς Ρωσικῆς ἑνορίας καὶ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀγ. Ἰωάννου τῆς Κρονστάνδης καὶ τῆς Λευκορωσικῆς Ἐλληνορθοδόξου Ἐκκλησίας Ἀγ. Εὐφροσύνης. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1984 ὑφίσταντο εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν 52 Ἱεροὶ Ναοὶ καὶ ἰσάριθμοι Κοινότητες, 7 Παρεκκλήσια, 11 Κοινότητες ὑπὸ ὀργάνωσιν ἄνευ Ἱερῶν Ναῶν καὶ 5 Ἱερὰ Μοναί. Ἐκάστη Κοινότης εἶναι εἰς πολυδύναμος ὀργανισμὸς μὲ κέντρον τὸν Ἱερὸν Ναὸν καὶ μὲ ἀνάπτυξιν περὶ αὐτοῦ ποικίλων ἰδρυμάτων, σωματείων καὶ ὀργανώσεων. Αἱ δραστηριότητες ἀποκλίνουν ἀπὸ Κοινότητος εἰς Κοινότητα, ἄλλ' ἂν παραθέσωμεν τὰς κοινὰς καὶ ἀποκλινούσας δραστηριότητας δυνάμεθα νὰ δημιουργήσωμεν τὸ πρότυπον πρὸς τὸ ὁποῖον τείνουν ὅλαι αἱ Κοινότητες. Ἡ ἀπαρίθμησις θὰ μᾶς δώσῃ τὴν κατωτέρω εἰκόνα: Ἐλληνικὸν καὶ Κατηγορικὸν Σχολεῖον, Βοηθητικὴ Ἀδελφότης, Σύλλογος Γονέων καὶ Κηδεμόνων, Φιλόπτωχον Ταμεῖον, Ἐλληνικὴ Ὁρθόδοξος Νεολαία, Ἱεραποστολικὴ Ἑταιρεία, Προσκοπικὸν Σῶμα, Γηροκομεῖον, Ἐκδοσις ἐντύπων, Παιδικὸς Σταθμὸς, Πολιτιστικὸν Κέντρον, Ἱερὰ Μονή, Ἀγγλοελληνικὸς Σύνδεσμος, Ἐκπολιτιστικὸς Σύλλογος, Ἐλληνοκυπριακὸς Σύλλογος, Ἐλληνικὴ Ἀδελφότης, Ἱερὰ Ἀδελφότης.

Ἄν συγκρίνη τις τὴν πρὸ πενταετίας κρατούσαν κατάστασιν καὶ τὴν ἐξέλιξιν τῶν πραγμάτων, ὅπως διεμορφώθη σήμερον, διαπιστώνει ὅτι εἰς τὸν τομέα τῆς ὀργανώσεως τῶν Κοινοτήτων καὶ τῶν Ἑνοριῶν καὶ τῆς λειτουργίας τῶν Ἱερῶν Ναῶν ἐπετελέσθησαν πλεῖστα. Βεβαίως ἡ ὀργάνωσις δὲν ἔχει φθάσει ἀκό-

μη εἰς τὴν ἀρίστην δυνατὴν κατάστασιν, ἀλλὰ ὑπάρχουν αἱ ἐγγυήσεις διὰ τὴν εὐκταίαν ἐξέλιξιν τῶν πραγμάτων καὶ εἶναι αὐταὶ ἀφ' ἐνὸς ἡ θερμουργὸς πνοὴ τῶν ὁποῖαν ἐμφυσᾷ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὸ ὄξιος Προκαθημένος τῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἀκατάβλητος διάθεσις καὶ ἀκαταπόνητος δραστηριότης τῶν λοιπῶν ἱεραρχῶν, τοῦ κλήρου καὶ τῶν ἄλλων παραγόντων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

δ. *Τὰ Ἐλληνικὰ Σχολεῖα*: Εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν τοῦ ἐνδιαφέροντος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων ἐτέθη καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ τίθεται ἡ ὀργάνωσις τῆς ἑλληνοπρεποῦς ἐκπαιδεύσεως τῶν Ἐλληνοπαίδων τῆς Παροικίας. Ἡ Ἐκκλησία, ἔχουσα βαθεῖαν συναίσθησιν τῆς ἐθνικῆς τῆς ἀποστολῆς, προσέτρεξεν ἀρωγὸς εἰς τὴν προσπάθειαν τῶν παροίκων πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ κινδύνου ἀφελλητισμοῦ τῆς νέας γενεᾶς καὶ ἀφομοιώσεώς τῆς ἐντὸς τοῦ ὑπερτέρου πολιτιστικοῦ περιβάλλοντος τῆς Ἀγγλικῆς Κοινωνίας. Οἱ φορεῖς τῆς Ἐκκλησίας Θυατείρων ἐδείχθησαν πάντοτε συναντιλήπτορες εἰς τὴν ἀγωνίαν τῶν παραγόντων καὶ τῶν μελῶν τῆς Παροικίας διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ἑλληνοχριστιανικῆς ταυτότητος τῶν νέων. Ἐτι πλεόν, ἡ Ἐκκλησία καὶ εἰς αὐτὴν τὴν περίπτωσηιν ἐπρωτοστάτησεν εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων, φιλοξενήσασα ἐντὸς τῶν ἱερῶν Ναῶν τῆς ἀρχικῶς καὶ εἰς ἰδιόκτητα κτίρια ἐν συνεχείᾳ τὰ σχολεῖα καὶ διαθέσασα πρὸς κάλυψιν τῶν διδασκικῶν ἀναγκῶν τοὺς ἀξίους κληρικοὺς τῆς, οἱ ὁποῖοι παραλλήλως πρὸς τὴν ἱεραποστολικὴν δρᾶσιν των ἐπέδειξαν τὸν αὐτὸν ζῆλον καὶ ὡς ἑλληνοδιδάσκαλοι, συνεχίζοντες ἐπαξίως τὴν ἀνεκτίμητον προσφορὰν τῶν Ἐλληνορθοδόξων Ἐκκλησιῶν τῆς Διασπορᾶς εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς διατηρήσεως τῆς ἐθνικῆς ταυτότητος τῶν ἐκτὸς τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου δραστηριοποιουμένων Ἑλλήνων. Θεωροῦμεν σκόπιμον νὰ μεταφέρωμεν ἐνταῦθα ὀρισμένας διαπιστώσεις διὰ τὸν ρόλον καὶ τὴν προσφορὰν τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ ἔθνος, τὰς ὁποίας παρεθέσαμεν εἰς παραμοίαν περίπτωσιν εἰς ἄλλην μελέτην μας³: «Ἡ Ἐλληνικὴ Ἱστορία ἔχει τεκμηριώσει κατὰ τρόπον ἀδιαφιλονικητὸν τὴν διαπίστωση ὅτι ἡ διατήρησις τοῦ φωτός τῆς παιδείας ἄσβηστου, καὶ διὰ μέσου αὐτοῦ καὶ τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως, κατὰ τις σκότεινὰς περιόδους τῶν ἐθνικῶν περιπετειῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὀφείλεται σὲ πολὺ μεγάλο μέρος στὴ μέχρι αὐταπαρνήσεως προσφορὰ τῶν ἐμπνευσμένων μελῶν καὶ ἱεραρχῶν τοῦ Ἐλληνορθόδοξου κλήρου. Παράλληλα εἶναι δίκαιο νὰ καταστῆ εὐρύτερη συνείδησις καὶ τὸ γεγονός ὅτι ἡ διαφύλαξις ὡς ἐθνικοῦ κεφαλαίου τῶν Ἑλλήνων τῆς διασπορᾶς, ὀφείλεται καὶ πάλι στοὺς ἀξιότους ταγοὺς καὶ ἀφοσιωμένους στὸ θεᾶρεστο ἔργον τους κληρικοὺς τῆς Ἐλληνικῆς Ἐκκλησίας, τοὺς θεματοφύλακες τοῦ "στῆθε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις", χριστιανικῆς καὶ ἐθνικῆς. Παντοῦ οὖν ζοῦν καὶ δραστηριοποιοῦνται Ἕλληνες, ἔξω ἀπὸ τὸν

1. Βλ. «Ὁρθόδοξον Κήρυκα», τεύχη 1-24 καὶ πρβλ. τὸ «Ἡμερολόγιον τῆς Ἀρχ. Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας», τῶν ἐτῶν 1979 καὶ 1984.

2. Ἡ εἰσήγησις δημοσιεύεται εἰς τὸν «Ὁρθόδοξον Κήρυκα», τ. 23ον (Ἰαν.-Φεβρ. 1984), σσ 4-5, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ σημειωθεῖσα πρόδοσις εἰς τὴν Ἐλληνορθόδοξον Κοινότητα Βρετανίας».

3. Χ. Ε. Γιαννούλα: «Ἱστορία τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἀζώμης...», ἐνθ' ἄν., σ. 392.

Ἑλλαδικὸ χῶρο, ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ἔχει ἐπεκτείνει καὶ καλύπτει κάτω ἀπὸ τὴ στοργικὴ τῆς σκέπη τὰ τέκνα τῆς, καὶ κατορθώνει μὲ τοὺς ἀξιους κληρικούς καὶ ἱεράρχεις τῆς νὰ ἐκμηδενίζει σχεδὸν τὸν κίνδυνον τῆς ἀπαλλοτριώσεως τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου». Οὕτω καὶ ἡ Ἐκκλησία Θυατείρων εἰστίσασεν ἀπ' ἀρχῆς τὰς ἐνεργείας τῆς πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐθνικοθηρσκευτικῆς ἀποστολῆς τῆς διὰ τῆς ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας σχολείων, ἐθεώρει δὲ καὶ θεωρεῖ ἑλλιπῆ τὴν συγκρότησιν κάποιας Κοινότητος καὶ Ἑνορίας, ἂν δὲν λειτουργῆ εἰς αὐτὴν, παραλλήλως πρὸς τὸν Ἱερὸν Ναὸν καὶ τὸ Ἑλληνικὸν καὶ Κατηχητικὸν σχολεῖον. Τεραστία ὄθησις εἰς τὴν σύστασιν καὶ λειτουργίαν τῶν σχολείων ἐδόθη ἀφ' οὗτο ἀνέλαβε τὰ ἥνια τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων ὁ Σεβασμιώτατος Μεθόδιος, τοῦ ὁποίου εἶναι ἐγνωσμένη ἡ ἀγάπη πρὸς τοὺς νέους καὶ ἡ σημασία τὴν ὁποίαν ἀποδίδει εἰς τὴν Ἐκπαίδευσιν ὡς παράγοντα ἀποφασιστικὸν διὰ τὴν βίωσιν τῶν ἐθνικοθηρσκευτικῶν ἰδεωδῶν. Τὸ φιλόδοξον σχέδιον τοῦ Σεβασμιωτάτου νὰ ἀποκτήσῃ ἐκάστη Κοινότης καὶ τὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ μάλιστα στεγαζόμενον εἰς ἰδιόκτητον κτίριον καὶ νὰ πεισθοῦν νὰ φοιτήσουν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότεροι Ἑλληνοπαῖδες, ἔχει σήμερον ὑλοποιηθῆ κατὰ σημαντικὸν μέρος.

Τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα τῆς Παροικίας λειτουργοῦν εἰς ἐπίπεδον κυρίως στοιχειώδους ἐκπαίδευσως ὡς συμπληρωματικὰ τῶν Ἀγγλικῶν σχολείων εἰς τὰ ὁποῖα φοιτοῦν κανονικῶς τὰ Ἑλληνοπούλα, παρέχοντα γνώσεις τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ ἱστορίας καθὼς καὶ πατριδογνωσίαν, μῦσιν εἰς τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῆς Πατρίδος, διδασκαλίαν ἐθνικῶν χορῶν καὶ θρησκευτικὴν ἀγωγήν. Εἰς ὄρισμένα ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων λειτουργοῦν καὶ τμήματα G.C.E., τὸ δὲ πολυπληθὲς καὶ ἐκ τῶν πλέων ἐπιτυχημένων σχολείων Ἑλληνικὸν σχολεῖον τῆς ἑνορίας τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου Kentish Town τοῦ Λονδίνου εἶναι ἀνεγνωρισμένον ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου Oxford ὡς κέντρον ἐξετάσεων G.C.E. Αἱ ἐπιτυχίαι αἱ ὁποῖαι σημειώνονται κατ' ἔτος εἰς τὰς ἐξετάσεις G.C.E. διὰ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ Γραμματεῖαν, ἀποδεικνύουν τὸ ἐπιτελούμενον εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα ἔργον. Οἱ διδάσκαλοι τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων ἀνήκουν εἰς τὴν Κυπριακὴν Ἐκπαιδευτικὴν Ἀποστολήν, τὴν Ἐκπαιδευτικὴν Ἀποστολήν ἐξ Ἑλλάδος καὶ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Θυατείρων (κληρικοί καὶ λαϊκοί). Τὸν βασικὸν φορέα τῆς Ἐκπαίδευσως ἐν Μ. Βρεταννίᾳ ἀποτελεῖ κατὰ κοινὴν ἀποδοχὴν ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀνήκει ἡ εὐθύνη διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ μεγαλυτέρου ἀριθμοῦ τῶν σχολείων. Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ βοηθεῖται εἰς τὸ ἐκπαιδευτικὸν ἔργον τῆς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας τῆς Ἑλλάδος, τὸ ὁποῖον ἀποσπᾷ ἀριθμὸν Ἐκπαιδευτικῶν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς καὶ συμβολικῶς ὑπὸ τῆς Κυπριακῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἀποστολῆς διὰ τῆς διαθέσεως μικροῦ ἀριθμοῦ ἐκ τῶν Ἐκπαιδευτικῶν τῆς εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, τὸ κύριον βᾶρος ὁμοῦ ἀπομένει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία μεριμνᾷ διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν

κονδυλίων διὰ τὴν λειτουργίαν τῶν σχολείων, τὴν ἐπ' ἀνδρῶσιν μὲ διδασκάλους, κληρικούς καὶ λαϊκούς, οἱ ὁποῖοι εἴτε προσφέρονται ἀνιδιοτελῶς εἴτε βαρύνουν τὰς Κοινότητας καὶ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν. Αἱ ὀργανωτικαὶ δραστηριότητες καὶ πλῆθος ἄλλων προσπαθειῶν καὶ πρωτοβουλιῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς μὲ συντονιστικὰ ὄργανα τὸ Κεντρικὸν Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον (Κ.Ε.Σ.) καὶ τὴν Γραμματεῖαν ἐπὶ τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ, διατηροῦν καὶ ἐνισχοῦν τὸν πρωταρχικὸν ρόλον αὐτῆς εἰς τὸν τομέα τῆς Ἐκπαίδευσως, ρόλον ὁ ὁποῖος ἀναγνωρίζεται καὶ ὑπὸ πλείστων ἐκ τῶν φορέων τῶν λεγομένων ἀνεξαρτήτων σχολείων τῆς Κυπριακῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἀποστολῆς, ὡς εἶναι τὰ τοῦ Manor Hill, Moss Hill, High Barnet καὶ Potters Bar.

Ἐπιτυχίαν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων, ἡ ὁποία συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀναβάθμισιν τῆς ἑλληνικῆς ἐκπαίδευσως ἐν Μ. Βρεταννίᾳ, ἀπέτελεσεν ἡ κατόπιν προσωπικῶν ἐνεργειῶν καὶ παραστάσεων παρὰ ταῖς ἀρμοδίας Ἑλληνικαῖς ἀρχαῖς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου Ἰδρυσις καὶ λειτουργία ἀπὸ τοῦ σχολ. ἔτους 1980-81 τοῦ ἀμιγροῦς Ἑλληνικοῦ Κολλεγίου τοῦ Λονδίνου, μὲ πλῆρες Δημοτικόν, Γυμνάσιον καὶ Λύκειον καὶ μὲ φορέα τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Θυατείρων, ὑπαγόμενον εἰς τὰς αὐτὰς διατάξεις τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰς ὁποίας ὑπάγονται παρόμοια Ἑλληνικὰ Σχολεῖα τοῦ Ἐξωτερικοῦ¹. Τὸ Ἑλληνικὸν Κολλέγιον τοῦ Λονδίνου ἔξι μῆνας μετὰ τὴν ἑναρξιν λειτουργίας του ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ πέντε Ἀγγλικῶν Πανεπιστημίων, περιελάμβανε δὲ εἰς τὴν δύναμίν του 50 μαθητὰς καὶ 15 Καθηγητὰς (10 Ἑλληνας καὶ 5 Ἀγγλους)², μετ' ὀλίγον δὲ ἐστεγάσθη εἰς ἰδιόκτητον κτίριον, ἀποκτηθὲν ἐνεργείας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου. Τὸ λαμπρὸν καὶ ἐπιδοφόρον αὐτὸ ἐκπαιδευτικὸν συγκρότημα, μετὰ τὴν ἀμφισβήτησιν τοῦ ρόλου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων ὡς ἐκπαιδευτικοῦ φορέως αὐτοῦ καὶ τὴν ἀνάκλησιν τῶν ἀεσπασμένων ἐξ Ἑλλάδος Ἐκπαιδευτικῶν, ἐλειτούργησεν ἀπὸ τῆς 21ης Φεβρουαρίου 1983 ὡς ἰδιωτικὸν σχολεῖον, προσφέρον ἐντατικὴν ἀγγλικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ διατηροῦν ἑλληνικὸν τμήμα³.

Ἡ προσφορὰ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων εἰς τὸν τομέα τῆς Ἐκπαίδευσως εἶναι ἀνεκτίμητος καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν λοιπῶν παραγόντων τῆς Ἐκκλησίας ἀδιάπτωτον. Ἐκδηλώσεις αὐτοῦ τοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ συμπληρωματικὴν εἰκόνα τῶν ἐπιτευγμάτων θὰ προσπαθῶμεν νὰ δώσωμεν κατωτέρω.

Ἡ ἔμφασις ποῦ δίδεται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν τομέα τῆς ἐθνικοθηρσκευτικῆς ἐκπαίδευσως εἶναι διαρκῆς καὶ ἐκδηλώνεται διὰ τῶν συνεχῶν ἀνακοινώσεων ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ «Ὁρθόδοξου Κήρυκος» καὶ τῶν ἐκκλήσεων πρὸς τοὺς γονεῖς νὰ

1. Βλ. «Ὁρθόδοξον Κήρυκα», τ. 7ον (Σεπτ.-Ὀκτώβρ. 1980), σσ 1, 6.

2. *Αὐτόθι*, τ. 11ον (Μάιος-Ἰούνιος 1981), σ. 3.

3. *Αὐτόθι*, τ. 20ὸν (Ἀπρίλιος-Μάιος 1983), σ. 3.

εγγράψουν τὰ παιδιά των εἰς τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα, διὰ τῆς λαμπρᾶς διοργανώσεως τῶν σχολικῶν ἑορτῶν με ἀπαγγελίας, παράστασιν θεατρικῶν ἔργων καὶ σκέτς, ὁμιλίας, ἔθνικους χορούς καὶ ἄλλας ἐκδηλώσεις κατὰ τὸν ἑορτασμὸν τῶν ἔθνικῶν ἐπετείων καὶ τῶν μεγάλων Χριστιανικῶν ἑορτῶν καθὼς καὶ ἐπὶ τῇ λήξει τῶν μαθημάτων. Αἱ ἐκδηλώσεις αὗται ἀποτελοῦν συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου τῶν σχολείων καὶ λαμπρύνονται ἐνίοτε διὰ τῆς παρουσίας πολιτικῶν προσωπικοτήτων ἐξ Ἑλλάδος καὶ Κύπρου. Ἰδιαιτέραν ἔμφασιν δίδει ὁ Σεβασμιώτατος Μεθόδιος εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, τὴν καθιερωμένην ὡς ἑορτὴν τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων, κατὰ τὴν ὁποῖαν καθιέρωσε τὸν θεοσμὸν τῆς μετακλήσεως ἐπιφανῶν προσωπικοτήτων διὰ νὰ ἐκφωνήσουν τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας. Πρῶτος ὁμιλητὴς, τὴν 30ὴν Ἰανουαρίου 1980, ὑπῆρξεν ὁ κολοσσὸς τῆς Νεοελληνικῆς σκέψεως ἀειμνηστος Καθηγητὴς τῆς Φιλοσοφίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ Ἀκαδημαϊκὸς Ἰωάννης Ν. Θεοδωρακόπουλος, ὁ ὁποῖος ἐγοήτευσε διὰ τοῦ φιλοσοφικοῦ στοχασμοῦ του τὸ πλῆθος τῶν ἀκροατῶν¹. Τὸ 1981 ἡ ἑορτὴ τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων συνεδυάσθη μετὰ τοῦ Ἡ' Ἐκπαιδευτικοῦ Συνεδρίου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς εἰς τὸ ὁποῖον παρεκάθησαν προσκληθέντες ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς Δημ. Παπασπύρου, ὁ Ὑπουργὸς Παιδείας τῆς Κύπρου Νικ. Κονομάς καὶ ὁ Ὑπουργὸς Παιδείας τῆς Ἑλλάδος Ἰ. Αἰ. Ταλιαδοῦρος ὁμιλητὴς κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων ὑπῆρξεν ὁ τελευταῖος, με θέμα τὴν Ἐκπαιδευτικὴν Μεταρρύθμισιν ἐν Ἑλλάδι². Κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος ὁμιλητὴς ἦτο ὁ Sir Steven Runciman καὶ κατὰ τὸ 1983 ὁ Καθηγητὴς καὶ Ἀκαδημαϊκὸς Γ. Μερίκας, κατὰ δὲ τὸ τρέχον ἔτος προσεκλήθη καὶ ὁμίλησε διὰ τοὺς Τρεῖς Ἱεράρχας ὁ διαπρεπὴς Καθηγητὴς τῆς Δογματικῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ἐδιμβούργου Τ. F. Torrance, μέλος τῆς Βρετανικῆς Ἀκαδημίας καὶ κάτοχος τοῦ Βραβείου Templeton.

Εἰς ὀργανωτικὸν ἐπίπεδον καὶ εἰς τὸν τομέα τοῦ προβληματισμοῦ, τῆς ἀνταλλαγῆς ἀπόψεων καὶ τοῦ προγραμματισμοῦ, δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν τὰς δραστηριότητας τῆς Γραμματείας ἐπὶ τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ με προϊστάμενον τὸν Ἐπίσκοπον Κυανέων Χρυσόστομον, τὸ Ἐτήσιον Ἐκπαιδευτικὸν Συνέδριον με συμμετοχὴν ὄλων τῶν παραγόντων καὶ φορέων τῶν σχολείων καὶ πρόσκλησιν τῶν Ὑπουργῶν Παιδείας Ἑλλάδος καὶ Κύπρου, τὴν συγκρότησιν καὶ τὰς δραστηριότητας τοῦ Κεντρικοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων³, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ τὴν σύγκλησιν Συνεδρίου Ἐκπαιδευτικῶν, τὴν συγκρότησιν εἰς σῶμα τῆς Ἐνώσεως Ἑλλήνων Ἐκπαιδευτικῶν Μ. Βρετανίας, τὴν Ἐνέλευσιν Κοινοτικῶν καὶ Σχολικῶν παραγόντων καὶ πλείστας ἄλλας ἐνεργείας εἰς συλλογικὸν ἐπίπεδον.

Εἰς τὸν τομέα τῆς ὑποβοηθήσεως τοῦ ἔργου τοῦ σχολείου ἀναφέρονται τὴν ὀργάνωσιν Ἐκπαιδευτικοῦ Σεμιναρίου εἰς Ἀθήνας καὶ Λονδῖνον ὡς καὶ παιδικῶν κατασκηνώσεων, τὴν ἔκθεσιν βιβλίων καὶ βοηθημάτων ὡς καὶ ἐργασιῶν τῶν μαθητῶν εἰς τὸ Birmingham καὶ ποικίλας δραστηριότητας με φορὰ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Θυατείρων. Τέλος εἰς τὸν τομέα τῶν ἐπιτευγμάτων ἀναφέρονται ἐνδεικτικῶς τὰ ἑξῆς: Τὴν ὑπαγωγὴν εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Θυατείρων τοῦ Ἀγγλοελληνικοῦ Νηπιαγωγείου Tokington, τὴν ἀνέγερσιν σχολικῶν κτιρίων εἰς Birmingham, τὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον Twickam, τὴν ὑπαγωγὴν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων Hastings καὶ Reading εἰς τὸ Κ.Ε.Σ., τὴν ἀνέγερσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου Camberwell, τὴν ἀπόκτησιν ἰδιοκτητοῦ σχολείου Nottingham, τὸ Ἐκπαιδευτικὸν Ἴδρυμα Bristol, ποὺ ἠγόρασεν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μεθόδιος καὶ ἔκτοτε φέρει τὸ ὄνομά του καὶ τὸ ἔτερον ἐν Καίμπριτζ. Γενικῶς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1984 τὰ σχολεῖα ποὺ ὑπάγονται εἰς τὸ Σύστημα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων ἀνῆρχοντο εἰς 86 καὶ οἱ μαθηταὶ εἰς 5.319⁴, οἱ δὲ Ἐκπαιδευτικοὶ εἰς ὑπερτριτακσίους ἐκ τῶν ὁποίων περὶ τοὺς 70 μόνον εἶναι ἀπεσπασμένοι ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω διαπιστοῦται εὐχερῶς ὅτι ὁ τομεὺς Ἐκπαίδευσις ἀποτελεῖ διὰ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Θυατείρων ἔργον ζωῆς καὶ εἶναι δικαιολογημένη ἡ ἀντίδρασις τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν γενομένην προσπάθειαν νὰ παραγνωρισθῇ ἡ προσφορά τῆς καὶ νὰ ὑποβαθμισθῇ ὁ ρόλος καὶ ὁ λόγος τὸν ὁποῖον δικαιούται νὰ ἔχη ἐπὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν θεμάτων τῆς Παροικίας ἐν Μ. Βρετανίᾳ.

ε. *Τὰ ἐκδιδόμενα ὑπὸ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐντυπα-συγγραφικὴ καὶ ἐκδοτικὴ δραστηριότης τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου*: Τὸ μέτρον τῆς πνευματικότητος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καθορίζεται καὶ ἐκ τῶν ὑπ' αὐτῆς ἐκδιδομένων ἐντύπων, ὅπου ἀπεικονίζεται ἡ πνευματικὴ κίνησις καὶ αἱ ποικίλαι ἱεραποστολικά, κοινωνικά, πολιτιστικά καὶ ἔκπαιδευτικά δραστηριότητες τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Παροικίας ἐν γένει. Ἡ δραστηριότης αὕτη ἐκδηλοῦται τόσον εἰς κοινοτικῶν-ἐνοριακῶν, ὅσον καὶ εἰς κεντρικῶν ἐπίπεδον. Εἰς περιφερειακῶν ἐπίπεδον τὰ ἐκδιδόμενα ἐντυπα εἶναι τὰ ἑξῆς: ὑπὸ τῆς Κοινότητος Ἰ. Ναοῦ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Βορείου Λονδίνου τὸ Κοινοτικὸν Δελτίον «Διακονία» καὶ τὸ Σχολικὸν Περιοδικὸν «Ἡ Φωνὴ τοῦ Σχολείου», ὑπὸ τῆς Κοινότητος Ἰ. Ναοῦ Τιμίου Σταυροῦ καὶ Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ Λονδίνου τὸ «Μηνιαῖον Κοινοτικὸν Δελτίον», ὑπὸ τῆς Κοινότητος Ἰ. Ναοῦ Ἁγ. Νικολάου Λονδίνου τὸ ἐβδομαδιαῖον Δελτίον «Ὁρθόδοξος Μαρτυρία», ὑπὸ τῆς Κοινότητος τοῦ Ἰ. Ναοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Λονδίνου τὸ Κοινοτικὸν Δελτίον «Χριστιανικὴ Διδαχὴ», ὑπὸ τῆς Κοινότητος Ἰ. Ναοῦ Ἁγίου Δημητρίου Edmonton τὸ

1. Βλ. «Ὁρθὸς Κήρυκας», τ. 2ον (Φεβρ. 1980), σ. 1.

2. Ἐνθ' ἀν., τ. 10ον (Μάρτιος-Ἀπρίλιος 1981), σ. 1.

3. Τὰς βασικὰς Ἀρχὰς τοῦ Καταστατικοῦ τοῦ Κ.Ε.Σ. βλ. ἐν «Ὁρθ. Κήρυκ», τ. 11ον (Μάιος-Ἰούνιος 1981), σ. 9.

4. Βλ. «Ἡμερολόγιον Ἀρχ. Θυατείρων καὶ Μ. Βρετανίας», (1984), σ. 83.

Ἐνοριακὸν Δελτίον «Ἡ Φωνὴ τῆς Κοινότητος», ὑπὸ τῆς Κοινότητος Ἱ. Ναοῦ Ἀγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου Bristol τὸ Κοινοτικὸν Δελτίον «Φῶς Χριστοῦ» καὶ τὸ Σχολικὸν Περιοδικὸν «Ἐθνικὴ Σάλπιγγα», ὑπὸ τῆς Κοινότητος Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Ἀναστασίας Bury-St. Edmunds-Thetford τὸ Κοινοτικὸν Δελτίον «Ἡ Προσπάθεια», ὑπὸ τῆς Κοινότητος Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Σπυρίδωνος Great Yarmouth τὸ Κοινοτικὸν Δελτίον «Ἐνοριακὴ Πνοή», ὑπὸ τῆς Κοινότητος Ἱ. Ναοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Manchester τὸ Κοινοτικὸν Δελτίον «Ἐβδομαδιαῖο Κήρυγμα» καὶ τὸ Σχολικὸν Περιοδικὸν «Σχολικοὶ καὶ Κοινοτικοὶ Εὐαγγελισμοὶ» καὶ ὑπὸ τῆς Κοινότητος Ἱ. Ναοῦ Παναγίας τῆς Μεγαλόχαρης Norwich τὸ Κοινοτικὸν Δελτίον «Ὁ Φάρος»¹.

Εἰς κεντρικὸν ἐπίπεδον ἐκδίδεται τὸ Μηνιαῖον Ὅργανον Ἱεραποστολῆς τῆς Ἱ. Ἀρχ. Θυατείρων καὶ Μ. Βρεταννίας ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁρθόδοξος Κήρυξ», τοῦ ὁποῦο ἢ Β' περίοδος ἐνεκαινιασθῆ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1980 καὶ μέχρι τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1984 εἶχε συμπληρῶσι 24 τεύχη. Ἐκδότης τοῦ «Ὁρθόδοξου Κήρυκος» εἶναι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων Μεθόδιος, Διευθυντὴς δὲ ὁ Ἐπίσκοπος Μιλητουπόλεως Τιμόθεος· τὴν Ἐπιτροπὴν Συντάξεως συνιστοῦν ἕξι Ἀρχιμανδριταὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἡ δὲ δαπάνη βαρύνει ἀποκλειστικῶς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν. Ὁ «Ὁρθόδοξος Κήρυξ» ἀποτελεῖ τὸ πανόραμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ παροικιακῆς ζωῆς καὶ περιέχει καὶ στήλας εἰς τὴν ἀγγλικὴν μὲ ἀπωτέραν προοπτικὴν νὰ καταστῇ δίγλωσσος. Ἀπὸ τῶν στηλῶν τὸν παρελαύνουν ὅλα τὰ ἀξιόλογα γεγονότα τῆς Παροικίας καὶ ἀπευθύνεται εἰς τὸ εὐρύτερον ἑλληνοκοινόν. Μεταξὺ τῶν μονίμων στηλῶν του συμπεριλαμβάνονται ἡ στήλη τῶν ἐπιστολῶν, τῶν ἀνακοινώσεων, τῆς δραστηριότητος τῶν Κοινοτήτων, τῆς ἀναλύσεως τοῦ Εὐαγγελίου, τῶν σχολείων καὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν νέων, τῶν χρονικῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ ἰδιαιτέρως τῶν δραστηριοτήτων τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ ἡ στήλη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ὁ «Ὁρθόδοξος Κήρυξ» ἀποτελεῖ προσφορώτατον μέσον ἐπικοινωνίας μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Παροικίας καὶ ἐνημερώσεως ἐπὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς, διὰ τοῦτο καὶ τυγχάνει εὐμενεστάτης ἀποδοχῆς ὑπὸ τῶν παροίκων.

Ἐπίσης τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ Ἐπισκόπου Ζηνουπόλεως Ἀριστάρχου ἐκδίδεται ὑπὸ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς κατ' ἔτος τὸ Ἡμερολόγιον αὐτῆς, τὸ ὁποῖον ἐκτὸς τῆς παρουσιάσεως τῆς συγκροτήσεως καὶ καταστάσεως τῆς Ἐκκλησίας Θυατείρων καὶ τῶν ἰδρυμάτων αὐτῆς περιέχει καὶ πλείστας ἄλλας ἐνδιαφερούσας πληροφορίας.

Πραγματικὸν ὅμως ἐκδοτικὸν ἄθλον, ἐγγραφόμενον ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων Μεθοδίου καὶ ὀφειλόμενον εἰς τὴν ἀκάματον δραστηριότητα, τὰς πνευματικὰς ἀνησυχίας καὶ τὴν ἀμετάτρεπτον ἀπόφασιν καὶ διάθεσίν του πρὸς πνευματικὴν προβολὴν τῆς Ἐκκλησίας του, ἀποτελοῦν τὰ δύο

ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία καὶ Θεολογία» καὶ «Texts and Studies». Τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν ἀποτελεῖ τὴν ἐπιστημονικὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ θεολογικὴν ἐπετηρίδα τῆς Ἱ. Ἀρχ. Θυατείρων καὶ Μ. Βρεταννίας καὶ ἀπὸ τῶν σελιδίων τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων τεσσάρων ὀγκωδῶν τόμων του ἔχουν ἴδει τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος ἀξιολογώταται μελέται, ὄχι μόνον στενῶς θεολογικοῦ ἀλλὰ καὶ εὐρύτερου ἐπιστημονικοῦ περιεχομένου Ἑλλήνων καὶ ξένων θεολόγων καὶ ἄλλων ἐπιστημόνων. Ἡ «Ἐκκλησία καὶ Θεολογία» ἀποτελεῖ τὴν ἀνταξίαν συνέχειαν τοῦ ἐπιστημονικοῦ καὶ θεολογικοῦ περιοδικοῦ τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας «Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος», τὸ ὁποῖον ἐξέδιδεν ὁ Σεβασμιώτατος Μεθόδιος ὡς Μητροπολίτης Ἀζόμης. Ἐχουν ἐκδοθῆ ὁ Α' τόμος (1980) μὲ 595 σελίδας, ὁ Β' μὲ 1156, ὁ Γ' μὲ 1176 καὶ ὁ Δ' μὲ 1020 σελίδας καὶ εὐρίσκεται ὑπὸ ἐκδοσιν ὁ Ε' τόμος². Οἱ τόμοι τῆς «Ἐκκλησίας καὶ Θεολογίας» ἀποστελλονται ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου εἰς πνευματικούς ἀνθρώπους καὶ ἰδρύματα ἀνὰ τὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης καὶ γίνονται ἐνθουσιωδῶς καὶ εὐγνωμόνως δεκτοὶ ὑπὸ τῶν παραληπτῶν, ἀγλαΐζοντες καὶ προβάλλοντες παγκοσμίως τὸ ὄνομα ὄχι μόνον τῆς Ἐκκλησίας Θυατείρων ἀλλὰ καὶ τῆς καθ' ὅλου Ἑλληνορθόδοξου Ἐκκλησίας.

Τὸ ἕτερον περιοδικὸν τὸ ὁποῖον ἐκδίδει ὁ Σεβασμιώτατος Μεθόδιος εἶναι ἡ ἔκφρασις τοῦ συσταθέντος τῇ πρωτοβουλίᾳ, προνοίᾳ καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ ἰδίου «Κέντρου Μελετῶν τοῦ ἐν Μ. Βρεταννίᾳ καὶ Ἰρλανδίᾳ Ἑλληνισμοῦ». Ἰδοῦ πῶς δικαιολογεῖ τὴν σύστασιν τοῦ Ἰδρύματος καὶ τὴν ἐκδοσιν τῆς ἐπετηρίδος αὐτοῦ ὁ ἴδιος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος³: «Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν καθαρῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων αὐτῆς, ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων ἔχει καὶ καθήκοντα πρὸς τὸ Γένος, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὁποῦο ἵδρυσα τὸ ΚΕΝΤΡΟΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΤΟΥ ΕΝ ΜΕΓΑΛῃ, ΒΡΕΤΑΝΝΙΑ, ΚΑΙ ἸΡΛΑΝΔΙΑ, ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ, ὅπερ πιστεύω μετὰ τὴν ἐπ' ἀνδρωσίν του θὰ τεθῆ εἰς τὴν πνευματικὴν ὑπηρεσίαν τῆς Παροικίας. Ὅργανον τοῦ Κέντρου θὰ εἶναι τὸ μετὰ χεῖρας Περιοδικόν, τὸ ὁποῖον ἐλπίζω νὰ γίνῃ δεκτὸν ὡς ἀναγκαῖον συμπλήρωμα τῆς ποικίλης πνευματικῆς δραστηριότητος τῆς ἐν Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ καὶ Ἰρλανδίᾳ Ἑλληνικῆς Παροικίας». Τὸ Ἰδρυτικὸν Συνέδριον τοῦ Κέντρου μὲ τὴν παρουσίαν 38 διακεκριμένων παροίκων καὶ φιλελλήνων διανοουμένων τῆς Ἀγγλικῆς κοινωνίας καθὼς καὶ τῶν Ἀρχιερέων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἔλαβε χώραν τὴν 20ὴν Φεβρουαρίου 1982⁴, ὁ δὲ σκοπὸς του ὀρίζεται εἰς τὴν εἰσήγησιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου διὰ τῶν ἐξῆς⁵: «Μολοντί ἀπὸ ἐτῶν ἔχουν δημιουργηθῆ ἄρκετὰ καὶ ἀξιόλογα πολιτιστικὰ Σωματεῖα ἐντὸς τῆς Ἑλληνορθόδοξου Πα-

2. Ἢδη κατὰ τὸν χρόνον στοιχειοθετήσεως τῆς παρουσίας μελέτης ἐκυκλοφόρησε καὶ ὁ Ε' τόμος, ἀποτελούμενος ἐκ 1018 σελίδων.

3. «Texts and Studies», τ. I, Λονδίνον 1982, Πρόλογος, σ. 5.

4. Βλ. «Ὁρθόδοξον Κήρυκα», τ. 15ον (Φεβρ.-Μάρτιος 1982), σ. 1.

5. Αὐτόθι, τ. 16ον (Ἀπρίλιος-Ἰούνιος 1982), σ. 3.

ροικίας ἐν Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ, ἐν τούτοις οὔτε ἕνα δὲν καλύπτει τὸν ἐρευνητικὸν τομέα ὡς πρὸς τὴν ἱστορικὴν ἐγκατάστασιν Ἑλλήνων ἐν Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ, ὡς πρὸς τὴν παντοῖαν δραστηριότητα αὐτῶν καὶ ὡς πρὸς τὴν συμβολὴν αὐτῶν εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν τῆς Χώρας ταύτης»¹. Ἡδὴ ἐξεδόθησαν δύο τόμοι τῆς ἐπετηρίδος «Texts and Studies» (1982, 1983) καὶ ἐτοιμάζεται ὁ τρίτος². Διὰ τῶν τόμων αὐτῶν ἐγένετο ἡ ἐναρξὶς τῆς ἀναδιφήσεως καὶ ἐπεξεργασίας τῶν Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων ἐν Μ. Βρεταννίᾳ καὶ εἶδον τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος ἐπιστάμενοι μελέται ἐπὶ τῆς δραστηριότητος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Παροικίας. Τὸ μέλλον τοῦ Ἰδρύματος καὶ τοῦ Περιοδικοῦ προδιαγράφεται λαμπρὸν καὶ ἡ ὑποδοχὴ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν ξένην ὑπήρξε λίαν εὐμενής.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μεθόδιος δὲν περιορίζει τὴν ἀνεκτίμητον προσφορὰν του εἰς τὴν ἐκδοτικὴν μόνον δραστηριότητα, ἀλλὰ φροντίζει νὰ ἐμπλουτίσῃ τὴν ὕλην τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδόμενων ἐντύπων διὰ προσωπικῶν του μελετῶν, ἄρθρων καὶ βιβλιοκρισιῶν ἀποδεικνύων ὅτι εἶναι ἀκαταπύνητος καὶ εἰς τὸν συγγραφικὸν τομέα. Θὰ πρέπη ἐπὶ πλέον νὰ σημειωθῇ ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μεθόδιος, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, κατὰ τὴν πενταετίαν 1979–1984 συνεκέντρωσε καὶ ἐξέδωκε διαφόρους μελέτας του, τὰς ὁποίας εἶχε συγγράψῃ κατὰ τὸ παρελθόν, εἰς 8 τόμους ὑπὸ τὸν τίτλον «Θεολογικαὶ καὶ Ἱστορικαὶ Μελέται»³.

στ. *Λοιπαὶ δραστηριότητες τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ πρόσθετα στοιχεία*: Ὁ κατάλογος τῶν δραστηριοτήτων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ ἐιδικώτερον τοῦ Προκαθημένου αὐτῆς εἶναι ἀτελείωτος καὶ θὰ ἦτο ματαιοπονία νὰ προσπαθῶμεν νὰ τὸν ἐξαντλήσωμεν· ἀπλῶς θὰ ἀναφέρωμεν ὠρισμένα ἐπὶ πλέον δραστηριότητας ἐνταῦθα, ἐλπίζοντες νὰ βελτιώσωμεν, κατὰ τὸ δυνατόν, τὴν ἐκθεσιν τῶν πεπραγμένων τὴν ὁποίαν ἐπεχειρήσαμεν.

Εἰς τὸν ὀργανωτικὸν τομέα μᾶς ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ ἀναφερθῶμεν καὶ ἀνωτέρω, θὰ προσθέσωμεν ὅμως τὴν ἀκατάπαυστον ὀργανωτικὴν δραστηριότητα ποὺ ὑφίσταται ἐντὸς τῆς Παροικίας μὲ τὰ 44 Σωματεῖα, Ὅργανώσεις καὶ Συνδέσμους εἰς δευτεροβάθμιον κυρίως ἐπίπεδον. Εἰς τὴν ὑπαρξιν καὶ τὴν συγκρότησιν αὐτῶν παίζει ἐνεργὸν ρόλον ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ, συντονίζουσα, ἀναδιοργανοῦσα, συνεργαζομένη, βοηθοῦσα, ὥστε δικαίως νὰ τῆς ἀναγνωρίζεται πρωταγωνιστικὸς ρόλος εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῆς Παροικίας.

Ἡ παρουσία τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων ἐντὸς τῆς Ἀγγλικῆς κοινωνίας εἶναι διαρκῆς καὶ τιμητικὴ ἢ θέσις τοῦ Προκαθημένου αὐτῆς, τῶν Ἐπι-

σκόπων καὶ τοῦ λοιποῦ κλήρου εἰς τὰς διαφόρους ἐκδηλώσεις. Ἐξ ἄλλου αἱ τοπικαὶ ἀρχαὶ καὶ αἱ πνευματικαὶ, πολιτικαὶ καὶ ἐκκλησιαστικαὶ προσωπικότητες τῆς Μ. Βρεταννίας θεωροῦν ἐνδείξιν τιμῆς τὴν πρόσκλησιν καὶ μὲ εὐχαρίστησιν παρίστανται εἰς Κοινοτικάς καὶ ἐκκλησιαστικάς ἐκδηλώσεις.

Ὡς πρὸς τὰς σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας Θυατείρων μετὰ τῶν ἄλλων ἐν Μ. Βρεταννίᾳ Ἐκκλησιῶν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι αὐταὶ εἶναι ἄρισται. Διὰ τὰς ἄλλας Ὁρθόδοξους Ἐκκλησίας ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων ἀποτελεῖ τὸν φορέα τῆς ἐνότητος, ἀποδεικνύει δὲ τούτου ἀποτελεῖ ὁ ὑπ' αὐτῆς κατ' ἔτος τελοῦμενος Πανορθόδοξος Ἐσπερινὸς εἰς τὸν ὁποῖον συμμετέχουν Ρῶσσοι, Σέρβοι, Ρουμῆνοι καὶ ἄλλοι Ὁρθόδοξοι. Αἱ ἐπισκέψεις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου εἰς τὰς τοπικὰς Ἐκκλησίας τῆς Μ. Βρεταννίας καὶ Ἰρλανδίας, Ἀγγλικανικὴν, Ρωμαιοκαθολικὴν, Πρεσβυτεριανὴν τῆς Σκωτίας, καὶ ἡ τιμητικὴ πρόσκλησις καὶ παράστασις του εἰς τὰ κατὰ καιροὺς συγκαλούμενα ὑπ' αὐτῶν συνέδρια, ἀποτελοῦν δείγμα τῆς ἐκτιμῆσεως ποὺ τρέφουν αἱ Ἐκκλησίαι αὐταὶ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν Θυατείρων καὶ τὸν Προκαθημένον αὐτῆς. Ἰδιαιτέρως ἀγαθαὶ εἶναι αἱ σχέσεις μετὰ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, μετὰ τῆς ὁποίας ἄλλωστε διεξάγεται Διάλογος ὁ ὁποῖος ἀποδίδει καρπούς. Ὁ Σεβασμιώτατος Μεθόδιος εἶναι ἀρχηγὸς τῆς Ἀντιπροσωπείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ Πρόεδρος εἰς τὴν Διορθόδοξον Ἐπιτροπὴν διὰ τὸν θεολογικὸν Διάλογον μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν, συμμετέχει δὲ καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Μιλητουπόλεως Τιμόθεος ὡς Προϊστάμενος τῆς Ὁρθόδοξου Γραμματείας καὶ ἄλλοι κληρικοὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων μὲ Γραμματεὰ τὸν Δρα Γ. Δράγαν. Ὡς ἐπίδειξις καλῆς θελήσεως καὶ σεβασμοῦ τῆς Ὁρθόδοξου Παραδόσεως ἐκ μέρους τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ κατὰ τὴν χειροτονίαν καὶ ἐνθρόνισιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας Robert Runcie, εἰς τὴν ὁποίαν συμμετέχε καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μεθόδιος, ἀπάλειψις τοῦ «Filioque» ἐκ τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως, καθὼς καὶ ἡ γενομένη περὶ ἀπαλείψεως εἰσήγησις ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ἀρχιεπισκόπου Robert Runcie πρὸς τὴν Γενικὴν Σύνοδον τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, κατὰ Ἰούλιον 1981⁴.

Διὰ νὰ κλείσωμεν τὸν τελευταῖον αὐτὸν κατάλογον θὰ ἀναφερθῶμεν εἰς τὴν ἀμέριστον συμπάρασιν καὶ συναντίληψιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου πρὸς τὸν δοκιμαζόμενον Κυπριακὸν λαόν, ἐκφάνσεις τῆς ὁποίας ἀποτελοῦν αἱ ἀλλεπάλληλοι προσφοραὶ σημαντικῶν χρηματικῶν ποσῶν ἐξ ἰδίων, πρὸς τὸ Ταμεῖον ἀνακουφίσεως Προσφύγων Κύπρου καὶ πρὸς τὴν Συντονιστικὴν Ἐπιτροπὴν Κυπρίων Ἀγγλίας, ἡ ὀργάνωσις ἐκδηλώσεων πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν παραπληγικῶν Λευκωσίας, ἡ καθιέρωσις τῆς εορτῆς τοῦ Ἁγίου Βαρνάβα ὡς ἡμέρας τῆς Κύπρου καὶ πλεῖστοι ἄλλα ἐνέργειαι καὶ ἐκδηλώσεις αἱ

1. Ὁ Ἀγγλικὸς τίτλος τοῦ Ἰδρύματος εἶναι «Foundation for Hellenism in Great Britain».

2. Ἐχει ἐπίσης, ἐν τῷ μεταξύ, κυκλοφορήσει καὶ ὁ τρίτος τόμος (1984) τῆς ἐπετηρίδος ταύτης.

3. Εἰς λίαν ἐπαινετικὴν κριτικὴν τῶν μελετημάτων αὐτῶν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου προβαίνει ὁ σχολιαστὴς τῆς ἐφημερίδος «Μακεδονία» Θεσσαλονίκης εἰς τὸ φύλλον τῆς 30-7-1982 καὶ εἰς τὴν στήλην «Σκέψεις καὶ Κρίσεις», ὑπογράφόμενος μὲ τὰ ἄρχικα Χ.Α.

4. Βλ. «Ὁρθόδοξον Κήρυκα», τ. 4ον (Ἀπρίλιος 1980), σ. 7, τ. 5ον (Μάιος – Ἰούνιος 1980), σ. 1 καὶ τ. 13ον (Ὀκτ.–Δεκ. 1981), σ. 5.

ὅποια φανερῶνουν τὴν εὐαισθησίαν τὸσον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ὅσον καὶ τῶν ἄλλων φορέων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς διὰ τὸ μέγα ἐθνικὸν πρόβλημα τῆς Κύπρου. Ἀναφέρομεν ἐπίσης τὰς ἐπισκέψεις καὶ τὴν ὑποδοχὴν ἐκ μέρους τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων πλείστων πολιτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν προσωπικοτήτων τοῦ Ἑλληνικοῦ χώρου ἀλλὰ καὶ ἄλλων χωρῶν. Τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων ἀπονομὴν τοῦ Σταυροῦ τῶν Θυατείρων εἰς διαφόρους προσωπικότητας καὶ τὰς ἄλλας πνευματικὰς δραστηριότητας τοῦ Σεβασμιωτάτου Μεθοδίου, ὡς εἶναι αἱ ὀμιλίαι του εἰς τὰ Πανεπιστήμια τῆς Ἀγγλίας καὶ ἡ

συμμετοχὴ του εἰς παγκόσμια ἐκκλησιαστικὰ συνέδρια.

Ἄν ἀναλογισθῆ τις ὅτι τὰ προεκτεθέντα ἀποτελοῦν μέρος μόνον τῶν ὄσων ἐγένοντο, δὲν δύναται εἰ μὴ νὰ καταληφθῆ ὑπὸ θαυμασμοῦ διὰ τὸ ἐπιτελούμενον ὑπὸ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων ἔργον καὶ διὰ τὴν ἀνεξάντλητον δραστηριότητα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου αὐτῆς. Θὰ ἦτο ὅμως παράλειψις νὰ μὴ ἀναφέρωμεν καὶ τὴν βοήθειαν καὶ συμπαραστάσιν τῶν διπλωματικῶν ἀρχῶν Ἑλλάδος καὶ Κύπρου μετὰ τῶν ὁποίων ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων συνεργάζεται ἀρμονικῶς.

4. Ἐκδηλώσεις ἀναγνωρίσεως καὶ συμπαραστάσεως εἰς τὸ ἔργον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων Μεθοδίου. Τιμητικαὶ διακρίσεις.

Μία τὸσον πολυσχιδῆς καὶ δραστηρία προσωπικότης, ὡς ἡ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου, δὲν ἦτο δυνατόν παρὰ νὰ ἀποσπάσῃ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὸν θαυμασμόν ὄχι μόνον τῆς Ἐπαρχίας του ἀλλὰ καὶ εὐρυτέρου κύκλου. Σύσσωμος ἡ Παροικία διὰ τῶν ποικιλιανύμων Σωματείων τῆς προέβη καὶ προβαίνει συνεχῶς εἰς συγκινητικὰς ἐκδηλώσεις ἀναγνωρίσεως τῆς προσφορᾶς καὶ συμπαραστάσεως εἰς τὸ ἔργον τοῦ Σεβασμιωτάτου Μεθοδίου. Ἐπιστολαὶ ἀπλῶν παροίκων καὶ κοινοτικῶν παραγόντων ἐκφράζουν τὸν ἀνυπόκριτον θαυμασμόν των πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου καὶ τὴν ἱκανοποίησιν των διὰ τὸν τρόπον μετὰ τὸν ὅποιον χειρίζεται τὰς υποθέσεις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῆς Παροικίας, ὠρισμένοι δὲ Κοινότητες, ὡς εἶναι ἡ περίπτωσις τῆς Κοινότητος Bristol, ἀνεκέρυξαν αὐτὸν Μέγαν Εὐεργέτην των, διὰ τὰς προσφοράς του πρὸς αὐτάς. Ἀναφέρομεν ἐνδεικτικῶς ὠρισμένας ὀργανώσεις τῆς Παροικίας αἱ ὅποια δι' ἐκδηλώσεών των ἐτίμησαν τὸν Ἀρχιεπίσκοπον καὶ ἐτάχθησαν ἀνεπιφυλάκτως παρὰ τὸ πλεῖρόν του αὐταὶ εἶναι μετὰ τῶν ἄλλων: ὁ Σύνδεσμος Ἑλληνορθόδοξων Κοινοτήτων, ἡ Ἐνωσις Κυπρίων Ἀγγλίας, τὸ Ταμεῖον Ἀνακουφίσεως Κύπρου, ἡ Κυπριακὴ Ἐστία, ἡ Ἑλληνικὴ Ἐταιρεία Λονδίνου καὶ πολλαὶ Κοινότητες. Πλήθος ἐξ ἄλλου προσωπικότητων ἐξ Ἑλλάδος καὶ Κύπρου ἐξεφράσθησαν ὄχι μόνον εὐμενῶς ἀλλὰ καὶ ἐγυνωμόνας ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου.

Διὰ νὰ κινηθῆ ἡ θαυμασία καὶ πολὺπλοκος μηχανὴ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ διὰ νὰ τελεσφορήσῃ αἱ προσπάθειαι τῆς, εὐνόητον εἶναι ὅτι ἀπαιτοῦνται μέγала χρηματικὰ ποσά, τὰ ὅποια εἶναι φυσικὸν νὰ μὴ διαθέτῃ τὸ ταμεῖον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Ἀλλὰ καθίσταται δυνατόν νὰ ἐξασφαλίζονται ταῦτα διὰ τῆς ἀφειδοῦς συνδρομῆς τῶν οικονομικῶς εὐράστων, χάρις εἰς τὰς πειστικὰς παραστάσεις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου πρὸς αὐτούς. Αἱ διαρκῶς ἐκδηλούμεναι παρόμοιαι χειρονομίαι εἶναι μία ἐπι πλεόν ἀπόδειξις τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς προσωπικότητος καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Σεβασμιωτάτου. Ἐξ Ἰσου σημαντικὴ εἶναι ὅμως καὶ ἡ πνευματικὴ συν-

δρομὴ ποὺ παρέχεται ἐκ μέρους τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων, ἡ ὅποια ἐνισχύει τὴν ἀναληφθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου πνευματικὴν δραστηριότητα.

Ἡ ἀπήχησις τὴν ὅποιαν ἔχει ἡ προσωπικότης καὶ τὸ ἔργον τοῦ Ἱεράρχου ἐπεκτείνεται καὶ ἐντὸς τῆς Ἀγγλικῆς κοινωνίας καὶ Ἐκκλησίας. Οὕτως, ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἐκδηλώσεων ἀναγνωρίσεως, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μεθόδιος ἐπέλεξε ὑπὸ τοῦ προκαθημένου τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας Ἀρχιεπισκόπου Καντοναρίας Robert Runcie, ὡς ἡ τιμωμένη προσωπικότης τοῦ ἔτους 1980 εἰς τὸ «Nikaean Club» τοῦ Lambeth Palace¹.

Ἄλλη τιμητικὴ διάκρισις ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου, μετὰ διεθνή ἀκτινοβολίαν, εἶναι ἡ κατὰ τὴν 21ην Νοεμβρίου 1983 ἀνακήρυξις του ὡς ἐπιτίμου μέλους τῆς Διεθνoῦς Ἐνώσεως τῶν Φίλων τοῦ Robert Schuman Ἑλλάδος. Ἡ ἀνακήρυξις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ὑπῆρξεν ἡ κατάληξις μιᾶς λαμπρᾶς ἐκδηλώσεως εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον «B. Γεώργιος» τῶν Ἀθηνῶν, ἡ ὅποια περιελάμβανε συνέντευξιν τύπου καὶ ὀμιλίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Μεθοδίου μετὰ θέμα «Ὁ Χριστιανισμὸς στὶς χώρες τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος» καὶ τὴν ὅποιαν παρηκολούθησαν Ἐκκλησιαστικοὶ καὶ πολιτικοὶ ἀρχηγοί, Βουλευταὶ, Ὑπουργοί, Ἀκαδημαϊκοί, Καθηγηταὶ Πανεπιστημίου καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι, δημοσιογράφοι καὶ πλήθος κόσμου. Τὸν Ἀρχιεπίσκοπον παρουσίασαν καὶ προσεφώνησαν δι' ἐγκωμιαστικῶν λόγων ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως Δρ. Α. Θανασοῦλιας καὶ ὁ Γεν. Γραμματεὺς I. Παπαμιχαλάκης, ὁ ὁποῖος παρουσίασε τὸ ἠχόγραμμα μετὰ τίτλον «Μακάριος ἀνὴρ» καὶ μετὰ θέμα «Ἀρχαῖες Χριστιανικὲς Ἐκκλησίες τῆς Εὐρώπης». Ἡ ὀμιλία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου κατὰ τὴν ἐν λόγω ἐκδήλωσιν ἐνεποίησε μεγάλην αἰσθησιν εἰς τὸ ἀκροατήριον². Τὸ τιμητικὸν ἔγγραφον ἀνακηρύ-

1. Βλ. «Ὁρθόδοξον Κήρυκα», τ. 6ον (Ἰούλιος-Αὐγουστος 1980), σ. 4.

2. Βλ. «Ὁρθόδοξον Κήρυκα», τ. 22ον (Δεκέμβριος 1983), σ. 1. Λεπτομερὴ περιγραφὴν τῆς ἐκδηλώσεως καὶ στιγμιότυπα βλ. εἰς Δελτίον Διοικήσεως Ἐπιχειρήσεων «Ἡ Νέα Ἐπιχείρησις», Ὀκτώβριος-Νοέμβριος 1983, σσ 91-96.

ξως του Ἀρχιεπισκόπου ὡς ἐπιτίμου μέλους τῆς ὡς ἄνω Ἐνώσεως περιέχει τὰ ἑξῆς: «Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον καὶ τὰ μέλη τῆς Ἐνώσεως τῶν Φίλων τοῦ Robert Schuman Ἑλλάδος, τιμώντες τὸ μεγάλο ἔθνικό, εὐρωπαϊκό, ἐκκλησιαστικό, ἐκπαιδευτικό καὶ κοινωνικό ἔργο τὸ ὁποῖον ἐπιτελεῖται συνεχῶς εἰς Μεγάλην Βρεταννίαν ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρεταννίας, Ἐξάρχου Δυτικῆς Εὐρώπης, Ἰρλανδίας καὶ Μελίτης Κου Κου Μεθοδίου Φούγια, Δρος Θεολογίας καὶ Φιλοσοφίας τῶν Πανεπιστημίων Μάντσεστερ καὶ Ἐδιμβούργου καὶ τὸ ὁποῖον προάγει τὴν ἰδέαν τῆς Ἠνωμένης Εὐρώπης, συγχαίρου καὶ παμψηφεί τιμητικῶς ἐγγράφουν εἰς τὴν δύναμιν τῶν τακτικῶν μελῶν τῆς Ἐνώσεως τὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρεταννίας Κον Κον Μεθόδιον Φούγιαν»¹.

Ἐκ τῶν τελευταίων διακρίσεων τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων Μεθοδίου εἶναι ἡ πρόσφατος, κατὰ τὴν 11ην Φεβρουαρίου ἐ. ἔ., ἀναγόρευσις του εἰς Ἐπίτιμον Διδάκτορα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Βοστώνης. Τὸ Διδακτορικὸν Δίπλωμα ἀπένευμεν εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Μεθόδιον ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς Ἰάκωβος εἰς σεμνὴν καὶ ἐπίσημον τελετὴν εἰς τὴν ὁποίαν μετεῖχον φοιτηταὶ τῆς Θεολογίας, Καθηγηταί,

Trustees, ἐπισκέπται, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἑλληνικοῦ Κολλεγίου, ὁ Σχολάρχης τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ ἡ συνοδεία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μεθοδίου. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς μεταβάσεώς του εἰς Ἀμερικὴν ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Μεθόδιος ἐτίμησε τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἰάκωβον διὰ τοῦ χρυσοῦ Σταυροῦ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρεταννίας². Ἡ ἀμοιβαία αὐτῇ ἀπόδοσις τιμῶν μεταξὺ τῶν δύο Ἱεραρχῶν δύο ἐκ τῶν σημαντικωτέρων Ἑλληνορθόδοξων Ἐκκλησιῶν τῆς Διασπορᾶς ὑποδηλοῖ τὴν ἀλληλοαναγνώρισιν τοῦ ἔργου ποῦ ἐπιτελεῖται ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν Προκαθημένων των.

Καθ' ὃν χρόνον γράφονται αἱ γραμμαὶ αὗται ὁ Ροταριανὸς Ὁμιλὸς Ἀθηνῶν ἐτίμησε τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Μεθόδιον διὰ τοῦ χρυσοῦ Μεταλλίου, διὰ τοῦ ὁποίου εἶχε τιμήσει τὸν πατριάρχην Ἀθηναγόραν καὶ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου Μακάριον. Πρὸς τιμὴν του αἱ Ἀθηναῖκαὶ Ἐφημερίδες ἔδωσαν εὐρεῖαν δημοσιότητα εἰς τὸ γεγονός³.

Αἱ ἐκδηλώσεις ἀναγνώρισεως καὶ αἱ τιμητικαὶ διακρίσεις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων Μεθοδίου εἶναι παρὰ πολλά, θὰ ἀρκεσθῶμεν ὅμως εἰς τὰς προαναφερθείσας, ἀκολουθοῦντες, ὅσον τοῦτο εἶναι δυνατόν, καὶ τὴν μετριόφρονα τακτικὴν τοῦ ἰδίου νὰ ἀποφεύγῃ τὴν διὰ λόγων προβολὴν καὶ νὰ ἀφίνη νὰ ὁμιλοῦν τὰ ἔργα.

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ο Σ

Εἰς τὸν πρόλογον τῆς παρούσης μελέτης ἐξεφράσαμεν τὰς ἐπιφυλάξεις μας διὰ τὸ κατὰ πόσον θὰ ἠδυνάμεθα νὰ παρουσιάσωμεν μὲ ἀριότητα τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θουατείρων καὶ τὰς δραστηριότητας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Προκαθημένου αὐτῆς· τώρα πὺρ ἡ μελέτη ἔχει ἀποτελεσθῆ διαπιστώνομεν ὅτι αἱ ἐπιφυλάξεις μας ἐκεῖναι ἐπληθεύθησαν, διότι τὰ περιθώρια τῆς μελέτης δὲν μᾶς ἐπέτρεψαν εἰ μὴ μόνον ἐνδεικτικὴν παρουσίαν νὰ κάμωμεν. Ἡ ἀναφορὰ εἰς δραστηριότητας καὶ πρόσωπα δὲν δυνάμεθα νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι ἀπέφυγε πάντοτε τὸν παράγοντα τῆς τυχειότητος, ἐπειδὴ πιρακολουθοῦμεν τὰ συμβαίνοντα ἐκ τοῦ μακρόθεν. Συνεπῶς ἡ ἀναφορὰ εἰς πρόσωπα καὶ γεγονότα καὶ ἡ

παράλειψις ἄλλων δὲν σημαίνει κατ' ἀνάγκην καὶ ἀξιολογικὴν διαβάθμισιν αὐτῶν. Ὅπωςδὴποτε παρελείφθησαν πρόσωπα καὶ πράγματα τὰ ὁποῖα παίζουσι ἐνεργὸν ρόλον εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Παροικίας ἐν Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ. Δὲν ἦτο δυνατόν εἰς μίαν τόσον περιορισμένην μελέτην νὰ συμπεριληφθοῦν ὅλοι καὶ ὅλα. Πρὸς τοῦτο ἐπικαλούμεθα τὴν συγκατάβασιν ὄλων ὅσοι θὰ εἶχον λόγους νὰ μὴ εἶναι ἱκανοποιημένοι ἐκ τοῦ ἐνδεικτικοῦ χαρακτῆρος τῆς παρούσης μελέτης, ἐπαναπαυόμεθα δὲ εἰς τὴν σκέψιν ὅτι, ἂν τὸ παρὸν πόνημα ἀπῆται ἔκτασιν καὶ χρόνον πολλαπλάσια διὰ νὰ ἐπιτευχθῆ ἡ πληρότης, ἴσως μᾶς δοθῆ εἰς τὸ μέλλον ἡ δυνατότης πληρεστέρας παρουσιάσεως τῶν πραγμάτων.